

מדינת ישראל

גנזך המדינה

מחלקת המעשר

למור

משרד

הודעת מחלוקת המעשר למעשר

ואיסוף המעשר העולמי.

א' בניסן תש"ל - א' בניסן התש"ס

9.12.1980 - 23.3.1980

מס' תיק מקורי

מחלקה

שם תיק: הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות
הציונית העולמית (י' בניסן תשי"מ - י' בניסן
מזהה פנימי: 001flly
מזהה פריט: 2-111-5-7-4
כתובת: 24/06/2018 תאריך הדפסה

12779/7-ג

6374

סניף

מוכירות הממשלה

ש מ ו ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ב' בטבת התשמ"א - 9.12.80

נכחו: חברי הועדה - השרים :
א. שרון - יו"ר, ד. לוי
נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, ע. לוינסקי

נעדרו: חברי הועדה - השרים :
ש. ארליך, מ. בגין, י. הורביץ, ז. המר,
ח. לנדאו (חולה), מ. נסים, ג. פת
נציגי ההסתדרות הציונית: ר. וייץ, א. כץ, י. פרידמן, מ. ריבלין,
א. שנקר, פ. שנק, א. תבין

ז. בן-יוסף	- הסוכנות היהודית
א. בראון	- לשכת שר החקלאות
צ. גנוסר	- משרד האוצר
א. דודאי	- לשכת שר החקלאות
א. ליטן	- משרד האוצר
א. לנדאו	- לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	- משרד הבינוי והשיכון
אלי"מ ד. סתו	- משרד הבטחון
ט. פינטו	- משרד האוצר
ש. רביד	- החטיבה להתישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
מ. שמיר	- הקרן הקימת לישראל
א. לישנסקי	- מזכיר הועדה

סדר היום :
1/הת/ ההתישבות בגליל: ביטוס המצפים
2/הת/ מכמש - הקמת הישוב ותקצובו
3/הת/ ג ב ע ו ן

./ההתישבות

בפרוטוקול זה 37 דפים.

2-20 .ג.א. :מס
21-38 .ג.א.

הח/1 ההתישבות בגליל: ביסוס המצפים

השר א. שרון:

אני מזכיר כאן החלטה שקיבלנו, האומרת

שיש להעלות את מספר המתישבים במצפים

בגליל ל-30, בכל אחד מהמצפים. בהחלטה זו יש גם דברים נוספים, בקשר לדרכים וחשתית מסוימת. בעקבות החלטה זו, שוחחתי פעמיים עם גזבר הסוכנות היהודית, עקיבא לוינסקי, וסיכמנו שיעשה מאמץ בנושא זה. אני רוצה לדעת אם יש לנו היום אמצעים לחת דחיפה זו ואנו חייבים לחת דחיפה, כדי שאפשר יהיה לקיים אותם שם. המצפים לא יוכלו להתקיים בצורה כזאת, עם מספר קטן כזה של מתישבים.

אני גם רוצה לומר לחברים, שקיימתי

פגישה עם הממונה על המחוז במשרד הפנים, מר קניג, וסיכמנו דרך - לגבי 5 מקומות שבהם קבענו שנוציא מגרשים ל"בנה ביתך" - שתאפשר מעבר מהיר של כל המוסדות והועדות, שפעולה כזאת מחייבת. בנושא זה קישרתי במישרין את עמוס הרפז וגם את יעקב פרידמן עם ישראל קניג, כדי שפעולות אלה תיעשנה במישרין בכל מקום שצריך, כדי לזרז תהליך זה.

אולם, נשארה השאלה העיקרית, איך אנו

יכולים להגדיל את מספר המתישבים ל-30, בכל אחד מהמצפים, כדי שאח"כ ישובים אלה יתפתחו בכוחות עצמם, אם בדרך של "בנה ביתך", או בדרך אחרת. אני גם לא אומר שכל המצפים צריכים להיות עם 30 מתישבים; יש כאלה שצריכים פחות ויש כאלה, המסונפים לתנועות הקיבוציות, שיש להם אפשרות להחזיק את עצמם בדרך אחרת. צריך לבדוק כל אחד ואחד בנפרד, מבלי חס וחלילה להפלות מישהו. אך יש כאלה שיכולים להחזיק את עצמם ויש כאלה שלא. יש כאלה שמחייבים 30 ויש כאלה שמחייבים

אולי 20.

מר ע. לוינסקי:

אריק אמר, שאנו שוחחנו פעמיים.

בפברואר אנו יושבים על התקציב

ובכוונתי להציע הגדלה בסעיף זה, כי אני לגמרי תמים דעים עם זה, שאנו צריכים לפחות להכפיל ישובים אלה, מבחינת האוכלוסיה שלהם. יש שם כיום 7-10 משפחות ואם אנו לא נעשה משהו, כאילו לא עשינו כלום. אני רוצה לקוות, שנמצא את האמצעים לכך.

יחד עם זאת אני מציע - ואני מקווה

שאני אשכנע את חברי - גם סעיף כללי לפיתוח בגליל. מדוע? לא כל המצפים הקטנים יכולים לשאת לבד בתשתית של עניינים ציבוריים, כמו: שירותי חינוך ובריאות - ואני לא מדבר על הפעולות של המשרדים, אלא על דברים מינימליים ציבוריים ואני מקווה, שחברי יקבלו זאת. הלכתי מאחד לשני להסביר את הנושא הזה.

דבר שלישי, לפני שנה, נכנסנו לא

מעט לדרכים וגם לסידורים אחרים, שהם בעצם לא כל כך מענייננו הישיר. האם אתה רואה אפשרות שלדברים האלה יגיע כסף מהמקורות, שבעצם צריכים לטפל בזה? למשל, אם אשוב שלפני שנה היו 92 ק"מ דרכים, אז אם אני לוקח ענין זה וכן את ענין הטלפונים, התקשורת וכל מיני סידורים אחרים, אז חבל שכסף זה, שבקושי נאסף, יצטרך ללכת לדברים שאינם מוסיפים לישובים האלה עצמם. אני מבין, שזה בטיפולנו ולא אתכחש לזה וצריך לתת לזה עדיפות, אך הענין הזה קצת מקשה, כי נעשה דברים שבעצם לא היינו צריכים לעשות אותם. שוחחתי על כך פעם אחת עם שר האוצר והוא אמר, שיש לו לכך הבנה, אך השאלה היא אם מהבנה אפשר להגיע לקצת יותר מהבנה.

מר מ. דרובלס:

היו"ר מציע כ-20 מיליון דולר.

מר ע. לוינסקי:

אינני יודע מה זה, עד שלא יהיה תרגום.

אני מבין, שיהיה תקציב למחלקה, היא
 תאמר כמה היא צריכה בשביל זה ונראה מה אפשרות לעשות. אך אם זה
 כולל את כל הדברים שאינם שייכים לפעולה שלנו, אך נצטרך לעשות
 עוד פעם 90 ק"מ כביש ולעשות עוד פעם טלפונים, אז אתה באמת תעשה
 עבודה של משהו אחר. אני חושב, שלא יכול להיות שלא יהיה מאמץ
 משותף. אני אעשה הכל שהסוכנות תחרום לזה, אך יש דברים, שמשרד
 הבינוני יכול לעשות, במסגרת פעולות הפיתוח שם.

השר ד. לוי:

אני רוצה להעמיד דבר, לפחות מבחינתי,
 במקומו. ההיערכות של הסוכנות לא
 צריכה להיות מוגבלת באי-אלו הביעות ממשרדים אחרים. יש יעד מסוים,
 שהסוכנות, המחלקה או החטיבה לקחה על עצמה ובענין זה צריך לדאוג,
 שהמימון יבוא ממקורות הסוכנות. נשכ ונבדוק - יהיו דברים אשר
 נקראים השלמה וכו', זו משימה לאומית שמחייבת את כולנו. אני לא
 הייתי רוצה, שכדי להשיג את ההבנה של משרדים אחרים, הסוכנות תראה
 את עצמה כאילו משוחררת ממאמץ, שהיא מחויבת בו.

מר ע. לוינסקי:

כאשר השקענו 700 מיליון לפני שנה
 בדברים שלא שייכים לנו ישירות, אז

השאלה היא למה לא נעשה יותר במשותף.

השר ד. לוי:

המאמץ המשותף יעשה; זה לא צריך להגביל
 את המאמץ, שצריך להיעשות על ידך.

מר ע. לוינסקי:

אני בלי ערבויות "תנובה", אך אני עם
 הצעה שנעשה ביחד.

השר א. שרון:

בעיה זו קיימת גם במקומות אחרים,

אך היא קיימת בכל חריפותה. למשל,

היום אנו בונים מתקציב ההתישבות כבישים וכל קילומטר של כביש זה 30-40 משפחות פחות שאנו יכולים ליישב; ואין לנו ברירה, אנו בונים את הכבישים. עכשו פרצנו דרך המחברת את כביש קלקיליה-שכם עם ציר חוצה שומרון - דרך בעלת חשיבות עצומה, אשר מקשרת את גוש קדומים-קרני שומרון עם אריאל. זו דרך שהשקענו בה מיליוני ל"י מתקציב ההתישבות. אנו עובדים היום על ציר חוצה שומרון. זה משותף אמנם, אך זהו חלק מתקציב ההתישבות.

מר מ. דרובלס:

שלושה שותפים - שיכון, בטחון והתישבות.

השר א. שרון:

יש שלב ראשוני - אז הוא השלב. זה ברור

לי לגמרי, כשמתחילים לעשות הכשרת קרקע

ראשונית, צריך ליישב את המשפחות הראשונות, צריך לטפל בסידורי המים הראשוניים. ברגע שישובים אלה הופכים להיות ישובים קבועים, אין מנוס מהשתתפות הממשלה בנושא זה מתקציביה היא, בדיוק כמו שהיא עושה לגבי דבר אחר. השאלה מה אנו יכולים בתחום זה לעשות.

השר ד. לוי:

אני לא אומר את הדברים כדי שחלילה

יתפרש כאן, שהממשלה לא תשתתף, או שזה

לא מענינה, אלא יש פרויבט שהסוכנות מחויבת בו. אני נגד לשחרר אותה מזה. אני אומר את הדברים כהווייתם. באשר למה שהממשלה צריכה לעשות, נשב, נדון ונכין ביחד. אני פתחתי ואמרתי, שזוהי משימה לאומית של כולנו.

השר א. שרון:

אתה מציע שנקיים פגישה?

מר א. בראון:

אנו קיימנו עכשו פגישות עם המשרדים
הממשלתיים, כולל משרד הבינוי, בדיוק
בשביל הדבר שאמר עקיבא וכל משרד, למשל משרד החינוך, עושה אותו
דבר כפי שעושים כשבוים בקרית מלאכי או בתל-אביב. אותו הדבר לגבי
נושא הכבישים. עשינו איזו שהיא חלוקה, שמעכשו המשרדים צריכים
לקחת זאת על עצמם. אותו הדבר צריך לעשות בגליל.

השר ד. לוי:

אני מבקש שהדברים יבדקו ומה שצריך
להיעשות, יעשה.

מר א. בראון:

אני אומר, שכך עשינו עכשו לגבי השומרון.

השר א. שרון:

כדי שנסכם נקודה זו, בואו נקבע מי ישב
עם מי ונראה מה כל אחד יכול לעשות
כאן. האם זה מחייב שאנו השרים נשב, או שדרג אחר ישב?

מר א. בראון:

אני מציע, שבמקרה הזה של הגליל, תרכז
זאת המחלקה להתישבות. מה שקרה ביהודה
ושומרון, אני ריכזתי.

מר י. מרגלית:

אנו כבר ישבנו עם המחלקה להתישבות
וסיירנו יחד בגליל. אני מתייחס כרגע
ספציפית לגליל ולגבי כל המצפים קבענו תהליך עבודה, באיזה שלב
גומרת המחלקה להתישבות ומתי נכנס משרד הבינוי. יש לזה מגבלות
חקציביות, שאמנם לא סוכמו עם האוצר, אך דרך פעולה לטיפול בישובים
קבענו במשותף עם המחלקה להתישבות ואני סבור, שאנו צריכים להמשיך
להגיע אתם, בישיבה פרוגרמטית מיוחדת, למה הולכים בעדיפות ראשונה
ובעדיפות שניה ובמקביל, יוכן החקציב המתאים ויוגש לאוצר, לשם
קבלת אישור.

השר א. שרון:

את הועדה ירכז מתי? בסדר. ישבו
בועדה משרד הבינוי ואנחנו.

מר א. בראון:

החשיבות היא שישבו בועדה: הסוכנות,
משרד הבינוי והאוצר. ממילא בודקים
בכל המשרדים את כל הדברים האלה, כמו שעשינו בשומרון.

השר א. שרון:

יש דבר שאני רוצה להבין. יש נתח
תקציבי לכל משרד. אקח לדוגמא את משרדי.
יש נתח תקציבי מסוים ואני לא מבדיל בין ישוב לישוב. בכלל, כשבאתי
למשרד ביטלתי בזמנו את ההבדלה בטיפול באשראי מרוכז בין משקי
הסוכנות לאחרים. אמרתי, שכל מקום שישוב נמצא בו הוא נמצא והטיפול
הוא אחיד ומשותף. אם למשל יש לי סכום כסף מסוים, אני מחלק אותו.
אם אני רוצה לתת הלוואות להקמת לולים בקדומים, אז אני נותן כמה
שאני יכול לתת הלוואות פיתוח במקומות אחרים. הם נכנסים אצלי מיד
לקטגוריה של ישוב רגיל, כמו כל מקום אחר. כלומר, אני לוקח את
ס"ה האמצעים שבידי ומחלק אותם בין כולם ובפירוש אני אומר, שמשימות
אחרות, שאולי רציתי לעשות יותר במקום אחר, אני אעשה פחות, כי
אני מחלק באופן שווה. אני לא משוכנע היום שזה המצב בכל המשרדים.
אומרים כאן, שצריך ללכת לאוצר. טוב וחשוב ללכת לאוצר, אך לכל
משרד יש תקציב ובתקציב הזה הוא עושה שורה של פרויקטים. אם בנוסף
לכך הוא צריך לעבוד גם בשומרון וגם בגליל, אז הוא מוכרח לדלל
מהאמצעים שהוא רצה לתת למקומות אחרים ולהכניס אותם לישובים אלה,
כי הם בדיוק כמו כל ישוב אחר בארץ-ישראל. אחרת, נוצר מצב שיש
לנו ישובים משני סוגים: יש ישובים שצריכים כל הזמן להתפתח כתוצאה
ממאבקים עם האוצר ויש פעולות שנעשות, אפילו אם האוצר לא נתן
תקציב, אלא זה חלק מהתקציב של המשרד ואני חושב, שצריך לגשת לזה
בגישה, שהכל בנושא זה הוא אחיד. כלומר, אם יש נתח כספי מסוים

השר א. שרון:

ועובדים, למשל, על ציר חוצה-שומרון, או על ציר ג'ינספוט-חרס, המחבר בין שני הכבישים שהזכרתי קודם, אז אין מנוס אלא להוריד ממקום אחר, כמו שאני מוריד ממקום אחר. אם אני צריך להוריד, אני מוריד - אין לי מנוס. השאלה אם אפשרי לגשת בצורה כזאת לדבר זה.

השר ד. לוי:

עד כה, היתה חלוקת עבודה מוסכמת, שלא

עוררה שום מחלוקת וכל צד כיבד זאת

בעשייה. החלטות משותפות מתחילות, ראשית כל, ביצירת העובדות, אח"כ יושבים על סדרי עבודה, איך משרד הבינוי לאחר מכן נכנס לבניח קבע. לדעתי, זה הלך טוב ואין שום צורך לשנות את הסדרים האלה, כמו שאני לא אבוא היום למחלקה להתישבות ואתחיל לומר איך היא צריכה לנהוג. אז חזקים עלינו הכלים הקיימים. יחד עם זאת, אני בס"ה מגיע לאותה מטרה שכולנו רוצים בה. ראשית כל, אותו סדר עבודה הביא לכך, שהמצפים עכשו קיימים וצריך לחזק אותם. איך מחזקים אותם ואיך מביאים להכפלת אותה האוכלוסיה - שזה דבר חיובי ואני תומך בשתי ידיים - ישבו הועדות ביחד ויגידו: זאת עשינו וזאת נעשה. כאן יש פתיחות ויש נכונות.

מר מ. דרובלס:

בשנה האחרונה סוכמו דברים חשובים מאד,

ואני גם בטוח, שהם יבוצעו, בתחום הבינוי

בגליל. לפני כחודשיים, הגענו לידי סיכום חיובי עם משרד הבינוי. כל תכנית מיתאר שתגמר בגליל - וקבענו 9 ישובים - משרד הבינוי יעשה חנוון מפורט ויכניסו את הישובים האלה למסגרת של "בנה ביתך". כאן חל שינוי חשוב מאד מבחינת התפיסה. עד עכשו נתנו ביטוי בהתישבות תקציבית. עכשו אנו אומרים, שהמתישב יהנה בהתאם לזכאות שלו כאזרח מדינת ישראל ויוכללו כך וכך ישובים. עוד לא גמרנו את התכנון להתחיל ב"בנה ביתך". מה שאריק אומר, שעד שיוכלו להתחיל ב"בנה ביתך", זה

מר מ. דרובלס:

יקח מינימום שנתיים, בגלל הפורמליות והתכנון. שנתיים אנו לא יכולים להחזיק ישובים עם 7 אנשים או עם 15 אנשים ולא מספיק בית, כי צריך דרכים, תקשורת, חינוך וכו'. אני שמח לשמוע את גזבר הסוכנות שאומר, שאנו נעלה זאת בפני חבר הנאמנים. מצד שני אנו אומרים, שזה לא הלוי באוצר, אלא במשרדים. אני אומר, שאם לא היה הוספת תקציב מיוחדת לנושא זה, אנו מעט מאד נוכל לעשות. אני רוצה להגיד גם באוזני הגזבר שלי: מתקציב המחלקה מאשתקד אין לנו כבר איפה להדק את החגורה. אם נצטרך להדק את החגורה, זה יהיה ע"ח התישבות חדשה במורדות הר חברון ואין בכוונת אף אחד לפגוע בכך, כי מבחינה אסטרטגית חייבים לבצע זאת; זה יהיה ע"ח פעולות מרוכזות, כגון: הכשרת קרקע שאנו לא יכולים להצטמצם. ז"א, צריך לקחת בחשבון שכדי לבצע דברים אלה, נקבתי בכוונה בסכום של 1.5-2 מיליארד ל"י; אני מכיר את המצב של משרדים אחרים ואני בספק, אם אפשר יהיה לסחוט עוד משהו. אך בינתיים, הדבר חייב להיות מלווה בכסף, כי אחרת אני חושש, שדבר זה לא יוכל להתבצע וזוהי עדיפות, שאנו חייבים לבצעה. אני אומר זאת הן לגזבר הסוכנות, שצריך לקחת בחשבון תקציבים נוספים פי 3-4 ממה שקיבלנו והן לממשלה, שצריכה להרחיב את המשאבים.

מר ע. לוינסקי: הקו מבחינתי ברור. אני משוכנע בזה שאי אפשר להשאיר את המצפים במצב כזה. הסוכנות אחראית על דברים מסוימים. בקו זה אני עומד להציע הצעות, נשב עם המחלקה ונראה איך זה צריך להיות. היכן שיש צדדים שבהם צריכה להיות שותפות, אז אני מבין, כפי שדוד אמר, שיש פתיחות לענין. אז בואו נעשה כמה דברים ביחד.

מר מ. דרובלס:

אני רוצה להבין את המנדט של ועדה זו

שהוא: להגיש בהקדם הצעה לועדה איך

ניתן להביא את כל הישובים בגליל לכ-30 מבנים, פלוס התשתית

שדרושה לתפקוד נורמלי.

השר א. שרון:

אלא אם אתה תחליט, שמצפה אחד צריך

20. הייתי רוצה שבדבר זה תהיה כבר

הערכת הסוכנות בכמה היא יכולה להשתתף, כדי שנומר לאוצר מה אנו

חובעים מהם.

מר מ. דרובלס:

נומר בשם הסוכנות מה היא יכולה לתת

ונשתדל להגיש זאת לועדה בהקדם האפשרי.

השר א. שרון:

נושא ג' מופיע בסדר היום בטעות, כי

מדובר באנשים הבונים בכוחות עצמם.

היתה פה טעות, כנראה מצד אנשי משרדי ואני מוריד נושא זה מסדר היום.

הח/2 מכמש - הקמת הישוב ותקצובו

השר א. שרון:

אני מעלה את נושא מכמש. מכמש זה ישוב

הנמצא ליד דרך ארץ המרדפים, מצפון למעלה

אדומים. נושא מכמש עלה בממשלה, קיבל את אישורה ואני רוצה שנקבל

היום החלטה מי יטפל בו. אורי, תציג מה אנו עומדים להקים במכמש.

מר א. בראון:

(מראה על המפה) - זהו כביש ירושלים-

יריחו, זהו ארץ המרדפים, שכמעט כולו

עם אספלט; מכמש נמצאת בין רימונים ובין מעלה אדומים, לאורך

ציר דרך ארץ המרדפים.

השר א. שרון:

יש קטע, בין רימונים לכוכב השחר,

שהוציאו את הציוד מהשטח והפסיקו בו

את העבודה. זהו שטח, שיש בו ואדי עמוק מאד, עם סכנה של שטיפת

התשתית שהונחה כבר במקום.

אל"מ ד. סתו:

עובדים שם.

השר א. שרון:

אם חזרו לעבודה, כולנו מרוצים. עברתי

וראיתי שהכלים יצאו. אני שמח שחזרו

ועובדים שם.

מר א. בראון:

בתכנית הכבישים שעובדה בתקופה האחרונה

יש חיבור, המחבר את מכמש עם נוה יעקב

וזה גם נותן לכל הישובים האלה דרך ישירה לירושלים, שלא דרך עפרה-

ומאללה. היום נוסעים מסביב. ברגע שנחבר זאת, למעשה המרחק בין

מכמש, דרך ארץ המרדפים ונוה יעקב זה 10 דקות נסיעה. זה יתן חיבור

לירושלים, גם למעלה אפרים ולכל אלה שנמצאים על קו זה וזוהי דרך

קיצור גדולה מאד וחשובה מאד, גם מבחינה בטחונית.

השר א. שרון:

היא מופיעה בתקציב?

מר א. בראון:

בנושא הכבישים, בעדיפות ראשונה
לשנה הבאה, מופיע הקטע הקטן הזה.
כי כל הכביש למעשה קיים עם אספלט וחצר הקטע הזה. האמת היא,
שאפשר לחבר ב-2.5 ק"מ, אך הקטע בין מכמס ונוה יעקב לא טוב וצריך
להרחיב אותו, כך שכל הקטע הוא בן 8 ק"מ וזה נותן פתח חדש לכניסה
לירושלים.

השר א. שרון:

הסביר מי הגוף העולה, כדי שנוכל לקבל
החלטה מי מטפל בישוב זה.

מר א. בראון:

יש גרעין, שלמעשה כבר נמצא בקשר עם
המחלקה להתישבות בחבל ירושלים. זהו
גרעין, שמורכב בעיקרו מאנשים מירושלים וממעלה אדומים הישנה.
הגרעין כבר מאורגן הרבה זמן; הוא לא התחיל בפעולות ממשיות, כי
חיכו להחלטה של ועדה זו. הדבר אושר בממשלה ומופיע כבר בתקציב
השנה הבאה של המחלקה.

גב' ט. פינטו:

בתקציב השנה הבאה אין הצעה למכמס.

השר א. שרון:

זו בקשה.

גב' ט. פינטו:

זה לא הוגש כבקשה באגף התקציבים.

מר א. בראון:

זה אחד מעשרת הישובים החדשים. בהצעת
התקציב מופיעים 10 ישובים חדשים וזה

אחד מהעשרה.

מר מ. דרובלס:

אין כל ספק בחשיבות הקמת מכמש. היא

סוגרת שרשרת ישובים באיזור חשוב מאד

והיא מחזק את הגוש של כוכב השחר ורימונים ויש להקים זה כמה שיותר

מהר. אך יש כאן בעיה תקציבית. החטיבה להתישבות קיבלה על

עצמה לבצע, מתקציב שקיבלה בשנה שעברה, 5 ישובים. בפועל אנו נמצאים

בעבודה והתחייבנו על התקציב. האוצר צריך לדעת, שאת הישוב הזה

צריך לתקצב. עד היום, לא קיבלנו מהאוצר תשובה. הגשנו את מכמש

במסגרת 10 ישובים שיש חורך להקים מתקציב השנה הבאה, מעבר ל-5

ישובים שאנו מממנים מתוך התקציב הרגיל. אם לא נקבל תקציב - ואני

לא מתאר לעצמי דבר כזה - זו תהיה פגיעה חזקה ביותר בישובים

הקיימים, שגם הם בעצמם חלשים וצריך לחזק אותם.

לפיכך, אני בעד אישור הקמת מכמש. יחד

עם זאת, יש להעביר את הבקשה לאוצר לתקצב ישוב זה, כדי שאפשר יהיה

להתחיל לבצע; כי רצוי, מבחינת שנת הלימודים, שהעליה תהיה ביולי

וטכנית, אנו יכולים לאכלס עד יולי. בשלב ראשון, הכוונה היא להקים

שם בין 30 ל-40 בתים.

השר א. שרון:

אני מסכם: (1) שמכמש עולה ומוקמת כישוב;

(2) מכמש תוקם ע"י החטיבה להתישבות;

(3) יש לפנות לאוצר.

מר ש. רביד:

הסיכום הראשון היה, שאנו מקבלים פחות

או יותר את המסגרת הנוכחית של השנה

ובמסגרת זו אנו כוללים 5 ישובים חדשים, שבהם עובדים כבר, והם:

לבונה, ריחן ה', גבעת חדשה, גדית וגנאור. לגבי ישובים נוספים

שיוחלט עליהם, כמו מכמש ועוד ישובים שיבואו, אנו נפנה בבקשה

לתוספת תקציב, כי אנו לא מסוגלים לכלול זאת במסגרת הקיימת.

השר א. שרון:

(3) יש לפנות לאוצר בבקשה להעמיד

תקציב לרשות הקמת הישוב מכמש.

אם אנו עוסקים בנושא זה, אני רוצה לבקש משהו. לפני כמה זמן ביקרתי ברימונים ודיברתי עם התנועה, שהגוף היושב שם נמנה עליה - האיחוד החקלאי. מוכרחים ללחוץ עליהם בכל כוח, שיביאו לשם את מיטב האנשים שיש להם. יש שם קבוצת אנשים יוצאת מן הכלל, אך ללא כל מושג בחיים משותפים, ללא כל בהירות בנושא המטרה, לאן הם רוצים להגיע וזה איננו בדיוק גוף המונע ע"י מניעים של ישובים אחרים בשומרון, שיכול לעמוד בתלאות ובקשיים. אני דיברתי גם עם פרידלנדר וגם עם שלמה וולף ואני מבקש, שתעשו מאמץ מיוחד ללחוץ עליהם שיעמידו מדריכים מתאימים ויטפלו בישוב זה שלהם.

אני רוצה להעלות עכשו ענין, שאינו מופיע בסדר היום. ראשית כל, אסביר את הבעיה. במסגרת הישובים האחרונים שהממשלה טיפלה בהם וקיבלה החלטה בענינם - ביניהם היה גם הישוב מכמש - היו עוד 2 ישובים, שעברו את ועדת השרים לענייני בטחון, היה ערעור לגביהם בממשלה, הם הובאו לממשלה והממשלה הכריעה והחליטה ברוב קולות להקים ישובים אלה. עכשו הלוי ועומד ערעור, כבר במשך חודשים, שלא בא אף פעם לידי ביורור, בועדת החוץ והבטחון של הכנסת, בהתאם להסכם הקואליציוני שנחתם לפני כ-3 שנים. הישובים הם: מעלה עמוס (הקוע ב') ומצפה גוברין - שניהם, חשובים מאוד; מצפה גוברין כמשלימה את המערכת שכרגע אנו בונים, של נחושה, שקף, מיתר, יתיר וכרמים. זו השלמה מהעבר השני של הקו, כמו שמעלה עמוס משלים את הפעולה שאנו עושים היום של קביעת הקו בין מדבר יהודה לבין ישובי הר חברון.

השר א. שרון:

אני לא יודע מהי יגיע, סוף סוף,
חור הדיון הזה בועדת החוץ והבטחון. פניתי בנושא זה לראש הממשלה
מספר פעמים; אך כרגע, לפי דעתי, אנו מתעכבים בנושא אחד, שהיינו
יכולים לחסוך זמן. לי ברור, שישובים אלה יאושרו. נכון, שבטרם
אושרו, כאילו לא אושרו, אך דבר זה אינו צריך להפריע לתכנון.

אל"מ ד. סתו:

כרגע יש סיור בשטח.

מר ש. רביד:

אסור לי להגיד פורמלית, אך היות ואנו
יודעים, אנו כן עובדים, גם לגבי תקוע

ב' וגם לגבי מצפה גוברין.

השר א. שרון:

אם כך, אני מוריד נושא זה. אני שמח,
שעובדים על התכנון.

הח/3 גבעון

אני רוצה להעלות את נושא גבעון. אני

מבקש שאורי יציג את הנושא.

מר א. בראון:

למעשה, בזמנו נכנסנו למחנה גבעון,

המחנה הירדני, ומשרד הבינוי הקים שם

כ-150 מבנים למגורים, עם כל הדברים שצריכים להיות שם. זה לא היה

המקום שמיועד לישוב. משרד הבינוי הקים במחנה עצמו את השיכונים

לאנשים. בתחילה, נכנס לשם גרעין, שסיקרו היה גרעין רוסי. לאחר

מכן, נוספו אליו עוד הרבה וכתוצאה מכל מיני דברים, הישוב התחלק

מר א. בראון:

ל-3 גרעינים ואנו חיפשנו - וממשיכים לחפש כל הזמן - מוצא למקום. המחנה עצמו אינו מקום מתאים לשוב - זהו מקום נמוך, אשר ישמש למשהו, אך לא כמקום שיחפתח לדבר רציני; ואז, הדבר הראשון שמצאנו הוא גבעת חדשה, שזה אדמות יהודים, הנמצאות כקילומטר בקו אויר מהמחנה עצמו. אלה אדמות יהודים שניקנו בשנת 1936. אנו באנו במו"מ עם הממונים על השטחים והממונה קיבל את השטח הזה לטובתנו.

השר א. שרון:

בכל מקרה, זו היתה חוויה לפגוש את רוכש הקרקע, שהוא יהודי בן 90. פגשנו אותו בטקס העליה לקרקע בגבעת חדשה. הוא היה שם עם בניו.

מר א. בראון:

גרעין אחד של ישוב קהילתי, שאולי בעתיד יתחבר עם גבעון עצמה, עלה בשלב ראשון עם 12 משפחות, באמצעים מאולתרים, על מנת לכבוש את הקרקע, כי הערבים היו מעבדים זאת, למרות שזו קרקע יהודית ואנו תפסנו וסימנו זאת. אז זה גרעין אחד ואפשר לומר, שיש לו יעד ויעוד.

במסגרת הרחבת ומציאת קרקעות גם של אדמות מדינה וסימון, ע"י ועדת השרים שהיתה, אותרו מספר שטחים באיזור גבעת התול"ר, אשר מיועדים, כבר מקדמת דנא, ז"א מלפני 4 שנים, להקמת האיזור העירוני בגבעת התול"ר. גם על נושא זה יש הכנית מסודרת, עם שכונות עירוניות של 5,000 משפחות, שהיו מיועדות לשם. בהזדמנות חגיגית זו, כשבדקו את כל השטחים, מצאו עוד שטח אחד מדרום למחנה עופר וממזרח לצומת התול"ר, של כ-380 דונם.

אל"מ ד. סתו:

זה רק 220 דונם.

מר א. בראון:

(מראה על המפה) - המלבן הוא מחנה

גבעון; זו גבעת חדשה, כאן הם יושבים,

זה השטח המיועד להם. שמעתי אהמול ברדיו, שיש קצת בג"צים על זה.

האיזור האדום נמצא כקרקעות מדינה ע"י הועדה שבדקה שטחים אלה.

זה האיזור ששייך לתכנית הראשונה של השכונות העירוניות של גבעון.

בהזדמנות זו מצאו שטח נוסף ממזרח לצומת.

השר א. שרון:

מדרום-מזרח לחוות העופות.

מר א. בראון:

על שטח זה יש מריבה. עובדי חברת החשמל

הערבית רצו להקים פה שיכון וגם היום

יש על כך דיונים נוספים. השטח הזה הוכרז וסומן לאחרונה

כשטח מדינה ומיועד להתישבות. אנו מציעים להקים כאן את הישוב

ההתחלתי, שאם"כ יכול להיות שיתחבר עם האיזור העירוני שיבנה בגבעת

התול"ר. הדבר יכול להיעשות, לפי הערכתנו, די מהר וניתן לזה כבר

שם: גבעת זאב, לכבוד 100 שנות ז'בוטינסקי. יש פה גרעין של תנועת

משקי בית"ר שהתארגן בתוך גבעון ומיועד למקום זה. אנו מציעים

שהועדה תאשר לגרעין להקים כאן ישוב קהילתי ע"י החטיבה להתישבות,

שיתכן בעתיד, כאשר יבנה האיזור העירוני, הוא יתווסף אליו. זה

לא כל כך חלק, כי זה נוגע אחד בתוך השני, אך נראה לנו כחשוב מאד

להכנס לשטח זה ולחיות בו. אם נעבוד לפי השיטה שבה נהגנו בשנתיים-

שלש האחרונות, נראה לנו שאפשר לעשות זאת די מהר. נעשו כבר כל

מיני נסיונות של פעולה בשטח, כולל גידור שכבר קיים.

השר א. שרון:

אני רוצה להסביר לחברים כמה דברים בקשר

לכל האיזור ולבעיות שיש כאן, בנוסף למה

שאורי הסביר. אני רוצה להדגיש, שזה דבר שעלה בישיבה ממשלה ואנו

אשרנו תכנית של "בנה ביתך". אני מעריך, שיש כאן שטח של כ-340

יחידות.

(המשך הדברים ושמה ל.ד.)

אם אנחנו ננסה לראות מה קורה בעצם בשטח כאן, יש לנו כאן שטח שהוא בבעלות ברורה ויש לגביו החלטה. לא היה לנו כאן קושי לקבל החלטה, כי כולו היה תחום באותו תחום, שאנו קראנו לו בזמנו, בזמן שעבדנו " בועדת הקרקעות -תחום התכנון. הכל כללנו במסגרת הזו של גבעון. יתחילו כאן לעבוד, להכשיר את השטח, יוציאו מגרשים למכירה וייתיישבו כאן מאות משפחות. זו חולית קשר מאוד חשובה שמקשרת את רמות לאזור גבעון. אם נסתכל על המפה הזו זה יהיה החיבור שלנו שמחבר את רמות ואת ירושלים עם אזור גבעון, ומפה, כל אותו הקשר שאנחנו עושים לעופרה, בית-אל, רימונים, מכמש - כל אותה טבעת שמקיפה את ירושלים, שאנחנו עוסקים כבר מספר שנים בבנייתה.

כלומר, יש לנו בעצם היום בשטח

כמה דברים - יש לנו עובדה אחת - זה מחנה גבעון עצמו. אנשים יושבים שם כבר 3 שנים.

יש לנו עובדה שניה - וזה הנושא של חדשה.

אני מקווה שתהיה כאן התחלה ככל האפשר מוקדמת, כי אני לוחץ לזרז את התחלת הפעילות כאן של התחלת הכשרת השטח כאן, כדי שהמנהל יוכל להוציא את המגרשים האלה למכירה. זה מקום קרוב מאוד לעיר, יוצא מן הכלל, עם נוף נהדר.

יש לנו אזורים לגביהם קיבלה הממשלה

החלטות. יש לנו החלטה לגבי גבעון. אנו כללנו את הכל בתוך מה שקראנו - קו התכנון, שהוא מופיע כאן בקו הירוק מסביב, וזהו המקום המיועד לבית-חורון שעדיין נמצאת כאן. יש לנו מקום שמיועד לבניה של גבעון העיר, לכשתרחיב. יש לנו היום עוד מקום אחד שנמצא כאן, במקום הזה. זה לגבי המחשבות שלנו והעובדות היהודיות שכבר נמצאות בשטח.

השר א. שרון

אבל בשטח הזה ישנה פעילות ערבית, אינטנסיבית שאין כמותה, שהיא חלק מהפעילות הערבית הגדולה מסביב לירושלים. צריך לזכור שלירושלים, לתחום המוניציפאלי, מאז מלחמת-ששת-הימים, נכנסו 30 אלף ערבים. בפריפריה של התחום המוניציפאלי נכנסו 30 אלף ערבים. לפריפריה של הגבול המוניציפאלי הנוכחי של ירושלים - והרי אין כאן גבולות פיזיים, זה ממש בגבולות ירושלים - נכנסו עוד בין 20 ל-30 אלף ערבים. ויש כאן תהליך בניה מהיר ביותר. ולפי דעתי, הבעיה שלנו היום זה איך בדרך הקצרה והמהירה ביותר לישוב יהודים. אני יוצא מתוך הנחה ברורה, שבסופו של דבר, כל הדבר הזה, יהיה ישוב אחד. יכול להיות שכולו יהיה, כמו נוה-יעקב, שכונה בתוך ירושלים. אבל היום, מצד אחד, נוכח קיום גופים שלנו, כאלו שכבר נמצאים בשטח וכאלה שרוצים להכנס לשטח הזה, נוכח קיום של קרקעות מצד שני, ונוכח העובדה שהערבים משתלטים במהירות על השטח הזה, לפי דעתי, זה מחייב שכל מי שרק יכול להכנס, שיכנס, אפילו אם זה נראה כאילו אין זה דבר מסודר. כלומר, שכל האזור כולו היום הוא בתחום אחד. הבעיה הראשונה, לפי דעתי, כרגע, היא להכנס.

לכן אני הייתי מאוד ממליץ, שבנקודה הזו המצויינת כאן. מדרום מזרח לחווה, שהיא נקודה בין מחנה גבעון של היום לבין מרכז העיר המתוכננת ושצריכה להבנות באחריות משרד הבינוי. נקים היום, אפילו באורח זמני - כי האורח הזמני הזה יכול להמשך כמה שנים, אבל זה יהיה באורח זמני, את הישוב. שתכנס החטיבה להתישבות למקום הזה ותקים את הישוב הזה. בסופו של דבר, ממילא, כולם יהיו חלק ממכלול אחד. זו הצעתי.

השר ד. לוי :

גבעון בעצם מיועדת לשוב עירוני,

זאת לפי החלטה של כל המוסדות המוסמכים

לכך. אנחנו מגדירים את השטח. הפרוגרמה שלנו לגבי גבעון בעיצומה. אנחנו רוצים להתחיל בדחיפות. המשרד נערך לעבודות הפיתוח והתשתית כבר ב-1981. אם אנחנו היום נצרך גרעין כל שהוא, שבעצם אינו חלק מהעיר, מהישוב העירוני, אנחנו מעכבים את העבודה ויוצרים דבר והפוכו.

יש בעיה מסויימת של אותו גרעין שעליו

מדובר. יש הבנה וחמימות דעים עם המחלקה להתיישבות, שבהחלט, הואיל והוא גרעין זמני, הוא יוכל לעלות כישוב קהילתי זמני על גבעה שממול גבעה חדשה. אנחנו ב-1981 מתחילים את העבודה בגבעון. מקובל עלינו שאם יתיישבו זמנית בגבעה שממול גבעה חדשה, הרי עם העבודות בגבעון ותחילת הבניה, הם יקבלו זכות ראשונים ואז יוכלו להשתלב בבניה בגבעון.

אם נעשה היום דבר שאינו משתלב בעיר

בעצמה, אנחנו בעצם ניצור לנו צרה שאין בה צורך.

הייתי מסכם כך : אני חושב שכאן אפשר

להגיע לתמימות דעים - שהגרעין יעלה על הגבעה שממול גבעה חדשה. אנחנו, לפרוגרמה של גבעון נתן דחיפה מיוחדת. השטח בשלב של גידור. עבודות הפיתוח והתשתית ב-1981, ואפשר בהמשך בהחלט לשלב את הגרעין כבעל זכות ראשונים בישוב העירוני.

אני פשוט מבקש שלא ניצור מצב שגם יעכב,

גם לא יפתור וגם אח"כ נצטרך לחזור בנו מהחלטתנו, מאחר ולישוב עירוני יש את המשמעות והממדים משלו. אז זה מוסכם על החטיבה ועל משרד השיכון ואפשר להשיג את שני היעדים החיוביים האלה ביחד, מבלי שדבר אחד יעכב את השני.

מר מ. דרובלס :

עם הודעתו של שר השיכון שמגדירים את השטח, ובתחילת שנת התקציב 1981 יכנסו לעבודות התשתית בגבעון העיר - המטרה קודם כל היא לתפוס שטח וליישב. זו החלטה בהחלטה חיובית, שנראית לי. במקביל, אם בסמוך לעיר נקים מוקד, זה כבר יצטרך להשתלב ביחד. אינני חושב שיש צורך, היות והשטח קטן ומצומצם שאחד ידרוס את השני. מול גבעה חדשה יש לנו שטח, כי גבעה חדשה עדיין לא מתפתחת עד כדי כך, שם אפשר להושיב את הגרעין של גבעת זאב.

מר א. בראון :

בשביל מה? הוא יושב כבר, הוא לא רוצה לעבור.

מר מ. דרובלס :

אפשר יהיה להעביר אותם לשטח הזה, ויש שם בהחלט מקום לשני ישובים קהילתיים אשר משתלבים עם בית חורות, כגוש. אם נסתכל על המפה : החדשה יושבת היום כאן. אנו מדברים בשלב ראשון על הגדלת החדשה והבאתה לסדר גודל של 50 יחידות.

השר א. שרון :

אני הייתי רוצה נקודה אחת לומר לחברים : אני לא הייתי מציע לבנות היום חקוות יתר בכל מה שנוגע ל"בנה-ביתך". זה דבר ממושך מאוד. יש לנו נסיון בזה. עד שנגשים לבניית "בנה ביתך" זו קריעת ים סוף. הבעיה שלנו היום, לפי דעתי היא, שיש לנו כרגע שנה זמן. אין לנו יותר משנה. אני רוצה שיהיה ברור לכולם - שאם נאמר יהיה לנו שינוי פוליטי - דבר שיכול לקרות, הפעולות האלה יפסקו באותו היום. שיהיה ברור לחלוטין. לא ישובו שם.

זאת צריך לזכור בכל מקום. בכל מקום שישבו בשטח, אפילו בתנאים הכי נוראיים - באוהלים, בכל מקום, יחזיקו, כי לא יהיה מי שיוכל להוריד. כי פה זה מצב שונה, ואינני רוצה לנתח כרגע למה. אבל איפה שלא ישבו, לא יעלו לעולם יותר. לכן היום זה לא זמן שאפשר לחפש את ההכי טוב. צריך לחפש את המינימום האפשרי.

מר מ. דרובלס : זה בהחלט מקובל עלי, ואני אומר, שגם

מסיבות אלה שהסביר יו"ר הועדה,

אנו צריכים להביא לגבעה חדשה, בהקדם, בין 50 ל-60 יחידות. פה יש מקום ללכת ל"בנה ביחך" בגלל קרבת העיר, כי יש קצת הבדל בין הישוב כאן לבין ישוב אחר שיושב במקום מרוחק, אם זה אלון-מורה, אם זה תפוח, אם זה שילה וכו'. כי אין הבדל גדול בין הישוב כאן לבין רמות. זה סה"כ מרחק של 1.5 ק"מ מבחינת ריכוז אוכלוסיה. גם את הפרט הזה צריך לקחת בחשבון. לכן אני אומר - כאן חפידנו לקבוע כמה מבנים זמניים כדי לקבוע עובדה שאנחנו יושבים ומיד להכנס לבניית קבע, כי אזרחים, תושבים ומעוניינים ישנם. אם נמשיך את התיזה של היו"ר, אם אני גם כאן קובע את המוקד, בין שניהם ביחד, הרי הם מהווים חזקה חזקה מאוד של לפחות 100 בתים שמתחילים בבנייתם.

מה יקרה בעתיד? בעתיד יש לנו כמה

אלטרנטיבות וכמה אפשרויות. אפשרות אחת - ששניהם ביחד יתאחדו והם יהיו ישוב קהילתי אחד, כי מה שמפריד ביניהם זה הכביש... אפשרות שניה : שגם זה וגם זה יהיו חלק מגבעון. שיחד יהיה חלק של המטרופולין של ירושלים. ואפשרות שלישית שישנה - שזה יהיה גוש קהילתי כפרי ביחד עם בית חורון, כיוון שלבית חורון,

מר מ. דרובלס

איפה ששהיא יושבת, אין לנו שטח, ואנחנו צריכים את הבננה כאן, כי התחייבנו לבנות בבננה הזו את השטח. כך קיימת אחת משלושת האפשרויות האלה. מבחינת התפיסה הכפרית שלנו אין זה תופס. כי אם אנחנו מתחילים כאן את הישוב בתכנון קבע, אין מקום ליד העיר, בצמוד לעיר, שיהיה ישוב קהילתי כפרי. אלה יצטרכו להפוך לשכונה בלתי נפרדת של החלק הזה. ואם בא משרד השיכון ואומר - אני מתחיל לקבוע עובדות, כי כל הבעיה של החטיבה להתישבות היא שאנו יכולים לעבוד מהר, לא קבע, זמני - עולים על הכלים, קובעים את העובדות. אבל משרד הבינוי והשיכון אומר - אני כבר קובע את העובדות עכשיו.

השר א. שרון : את העובדות האלה, לפי דעתי, צריך לראות אותן קצת אחרת. היו עובדות שיכולנו לראות אותן כעובדות לפני שנתיים. היום העובדות הן רק בנוכחות האנשים בשטח. היום שום גידור, שום דבר לא תופס יותר, רק נוכחות אנשים בשטח בשנה הקרובה.

אל"מ ד. סתיו : ראשית, אני רוצה לומר שאני תומך בגישה של משרד הבינוי והשיכון. ואני רוצה לחזק גישה זו ולהסביר : גבעון הוא שטח חשוב מאוד להקמת ישוב גדול, עירוני, בפריפריה של ירושלים. מצד שני, מבחינת השטחים שאותרו עכשיו בכל תחום התכנון, נראה לי שהרבה שטחים נוספים לא נאחר יותר. כלומר, זה אינו נוסטר הקרקעות שעומד היום לרשותנו לפיחוח.

השר א. שרון : אבל אם יהיה שם מוקד שישב שם כבר כחלק מהתחלת העניין, מה זה יפריע?

מר א. בראון :

ברצינות, האם זה מפריע לעבוד?

אל"מ ד. סתיו :

האמת היא, שהגבעה שמול גבעה חדשה, שורך אגב, יש עליה עכשיו 200 דונם,

והגבעה שממול זה גם סיפור של למעלה מ-150 דונם, כלומר, בכל אחת לחוד, לישוב קהילתי מצומצם זה מספיק. יתאחדו יום אחד - מה טוב. אם לא נשלח לשם ישוב קהילתי, אז לגבעה הזו, באמת, משרד הבינוי והשיכון לא ילך, כי אין דיבה שמישהו אחר ילך לשבת שם.

מר א. בראון:

אבל זה שייך לישוב הקהילתי הקיים, לגבעה חדשה. זה בתכנון של גבעה חדשה! שם הם הולכים לבנות את הישוב שלהם. זה בדיוק שייך להם.

אל"מ ד. סתיו:

זו באמת בעיה, שרחל עינבר מתכננת יותר מהר ממשרד הבינוי והשיכון. אבל אני רוצה בכל זאת להגיד דבר אחד - קביעת עובדות בגבעון, בגלל האטרקטיביות הגדולה של גבעון, אני חושב שניתן לעשות את זה בדרך שאני חושב שעכשיו אנחנו עולים עליה, והיא - לקחת את השטח הזה עם פיתוח מנימאלי, (ובגבעון, דווקא בגבעה הזו, כמעט ולא צריך אפילו לבצע פיתוח, אלא רק גידור) ולהעמיד את זה לרשות קבלנים פרטיים שיתחילו לבנות בעצמם. בגבעון לא צריך את המשאבים הממלכתיים לא של הסוכנות ולא של משרד הבינוי והשיכון, אלא יש לגשת מייד לבניה. אני חושב שזה הפתרון הנכון. אסור לנו לשכוח - גבעת התול"ר והגבעה שממול, סה"כ, נותנים לנו 600 - 700 דונם ראויים לבינוי, לכן צריך לתת אותם לפיתוח של בניה קהילתית ובזה לבנות את גבעון.

השר א. שרון : אם משרד הבינוי, אנחנו מבחינתנו מוסרים את הקרקע מחר בבוקר. בבקשה, תביאו קבלן למקום ותנו לו.

מר י. כהן : אנו במו"מ למסירת בניית גבעון לגורם כלכלה. במקביל, אנו עוסקים בתכנון כדי לגשת לביצוע התשתית כבר באפריל.

השר ד. לוי : זה מתואם.

השר א. שרון : אני רק רוצה לומר לכם דבר אחד - שתדעו. המקום הזה הוא בעל חשיבות עצומה. המקום הזה לא ישאר בידינו אם לא ישבו שם אנשים. שישבו אנשים אפילו בתנאים הכי נוראיים, המקום יהיה בידנו. כמו שכל דרך שקיימת היום, שאינה מכוסה באספלט, אבל היא קיימת ונוסעים עליה, במשך הזמן, לא יעזור, יכסו אותה באספלט. ואני אומר את הדבר הכי נורא שאמרתי פעם לאנשים שם, כששאלו: "מתי ישימו אספלט?", אמרתי: "כשהמכונת הראשונה תעלה על מוקש ישימו אספלט".

מר א. בראון : זה נכון. אבל זה קרא שבוע לפני המוקש.

השר א. שרון : אני אומר את זה עם כל החומרה של הדברים.

לכן, מה שיקבע אם יחזיקו בצומת הזו זה של גבעון, אם יחיו שם אנשים. אני מקבל את הגישה הזו שזה ישוב עירוני. אני גם בעד לתת את זה לקבלן שיבנה שם - אבל קחו שם את ה-200 דונם האלה שהם בצד. תשימו שם מוקד, תושיבו שם את האנשים, ואז אנחנו יודעים שתפסנו את הקצוות של השטח. הקצוות

השר א. שרון

בידנו. מצד מערב יש לנו את בית חורון. מצד מזרח יהיה לנו המוקד החדש הזה שאליו אני מחכוון. מצד דרום יש לנו את חדשה - לקחנו ותחמנו את השטח שבו נקים את הישוב. במקרה כזה השטח הזה ישאר בידיים יהודיות. אבל הוא לא יהיה בידיים יהודיות אפילו אם יהיו לנו התכנונים הכי טובים, תהיה שם גדר, אם לא יהיה שם ישוב. כי יכול להווצר מצב שלא יהיה מי שירצה להושיב שם יהודים. אז לא יעזור לנו כל התכנון. אבל כשהיו אנשים בשטח זה יהיה אחרת. יש הבדל בין אם משהו יצטרך להושיב יהודים לבין מי שיצטרך להוריד יהודים. יש הבדל. אנחנו יודעים שיש הבדל.

השר א. שרון : אין ויכוח בקשר לגישה. השאלה היא

איך אנחנו משיגים בדרך היעילה, המהירה והטובה ביותר יישוב של האזור. אם ההחלטה היא לשים בכל מקום, בבקשה, בוא נבטל את ההחלטה ששם יקום ישוב עירוני ואז זה פתוח לכל. אבל אנחנו לוקחים ברצינות את העניין ששם יקום ישוב עירוני. המשרד פשוט נערך. זה לא רק תכנון, אני מדבר על ביצוע, וביצוע כבר ב-1981. עכשיו, בצדק, הגבעה השניה שממול חדשה גם כן, פשוט נשארת לא מאוכלסת וחל עליה בעצם את אותו תהליך. מה שאני מציע שניישב אותם על הגבעה הזו, יש שם מספיק שטח לישוב קהילתי קטן.

שנית, אנחנו נערכים להתחיל בעבודות הפיתוח ב-1981. הגידור נעשה כבר, בימים אלה נעשה הגידור, אז אל לנו ליצור מצב שיפריע לדבר שכולנו רוצים בו.

השר א. שרון : זו ועדה שבה נאמר כל דבר ברוח טובה. אני רוצה משהו לומר - ותרשו לי לעשות אנלוגיה

השר א. שרון

מתחום אחר, מהתחום הצבאי. אפשר לעשות את הדברים הכי מטורפים, אבל תמיד צריך דבר אחד לזכור - שאם אתה לא מצליח, אסור שזה יהפוך לקטסטרופה. אני בטוח שעושים תכנית. אני משוכנע בכך, אני רואה את העבודות במעלה האדומים. אין פעם שאני עולה מיריחו לירושלים, שאני לא נכנס למעלה האדומים. אני רואה את העבודה. זה יפה מאוד. אני בטוח שעושים תכנון יפה ושמכינים, אבל אם לא יהיה יהודי שישב שם, במקום הזה, זו תהיה הקטסטרופה. כשאנחנו אומרים שאנחנו נעשה ב-1981 אין לנו אפילו ערובה הקטנה ביותר. כי אנחנו נגשים לזה בצורה רצינית, ז"א, זה תכנון רציני. אח"כ צריך תשתית של דרכים, צריך ביוב רציני ואת כל המערכת שמחייבת עיר רצינית ויישוב עירוני גדול של אלפי נפשות. וכך אנחנו עלולים להתפס כאן בלי יהודים שחיים בצומת. לכן, במקרה כזה, אם יותר קשיים או פחות קשיים, עדיף שיהיו קשיים אבל לא תהיה קטסטרופה. בעיני, אי ישיבה במקום הזה זה בגדר הדבר הכי חמור שיכול להיות. מה מפריע לי שישבו שם יהודים, והיהודים האלה ידעו מראש שהמקום הזה מיועד להיות עיר, היהודים האלה צריכים לקבל שכונה. תעשו איך שאתם מבינים.

השר ד. לוי :

אנו מתכוונים להכניס לשם כבר בשלב

ראשון קבלנים ותאגידים. העבודה תהיה

בעיצומה. זה לא מצב שאנחנו יושבים על איזה תכנון ואומרים שכל עוד אין השלמה של מדרכה או משהו, זה יקח עוד שנה. הכוונה היא לגייס גם את המעורבות של הון פרטי אשר יתחיל לפעול שם בשלב ראשון. כאן זה לא רק עניין של הערכות של המשרד, אלא זה דבר שימצא את ביטויו גם בהיקף וגם במהירות. פשוט, אם אנחנו

נעשה את מה שמוצע כאן, אנחנו מעכבים את כל ההחליף.

השר א. שרון : יש דבר נוסף דוד - אם ניקח לדוגמא

את מעלה האדומים. זה באמת דבר יפה

מאוד. נדמה לי שמכרתם את כל הדירות ועוד חסרו לכם שם.

אבל 3 שנים אנחנו מספלים בנושא הזה ואין לנו אפילו אדם

אחד שחי שם. אנחנו נמצאים עכשיו במחצית דצמבר 1980. בקצב

הבניה כפי שהוא מקובל, אפילו המהיר ביותר, כשנגשים בצורה

מסודרת ומתוכננת - ואני מברך עליה, לא יהיו יהודים במקום

בסתיו 1981. לא יחיו שם יהודים. ואם לא יחיו שם יהודים,

אנחנו בהחלט עלולים לאבד את המקום הזה. לכן הייתי מאוד

ממליץ שלא נלך בדרך זו.

מר א. בראון : רק דבר אחד, אני רוצה לדמר משהו -

כשאתם מדברים פה על הגבעה הזו מול

חדשה, אז דבר ראשון אני רוצה לומר - זה שייך לתחום של גבעה

חדשה, של הישוב הקהילתי, מדובר על לתת להם אמצעי ייצור, מבני

תעשייה קטנים, בחי מלאכה קטנים.

אל"מ ד. סתיו : אסור. אסור בגבעון לבזבז שטחים.

מר א. בראון : אני אומר, כל זה שייך לאזור. יש לנו

פה בעיות עם קרקעות, שאנו עומדים

לגביהן עם הערבים בויכוח - כמה נשאר לנו פה בכלל. אבל פה

גרים כבר יהודים. באזור הזה עוד לא גרים יהודים. אז למה

לשים את היהודים במקום שכבר גרים שם.

מר א. בראון

עכשיו, זה גרעין שהתפלג לשניים
והאנשים לא רוצים להיות האחד עם השני, אז נעשה להם חתונה
מאונסת? לעומת זאת, יש פה מקום למוקד ראשוני. מכאן ואילך
את הכל אפשר לבנות, מה זה מפריע? אני לא מבין למה זה מפריע?
אז אנחנו פה כאילו אונסים אותם להיות האחד עם השני על מקום
שהוא מיועד לשטח זה של גבעה חדשה שיש איתו בעיות מבחינת
קרקע ופה אנחנו נבנה דבר יפה, אבל זה יקח הרבה זמן. אני
לא חושב שזה מפריע שקטע מהשטח יהיה בנוי. ואנחנו מתכוונים
למבנים זמניים בינתיים.

מר מ. דרובלס : יש בעיה נוספת. הבננה זו עובדה. לנו
אין פתרון לביית חורון ואנחנו התחייבנו
למסור את הבננה לבית חורון. ושם יוקם ישוב קהילתי. אם אנחנו
מקימים כאן ישוב קהילתי וכאן ישוב קהילתי, העיר גבעון יורדת.
אורי, עם כל הכבוד, אתם רוצים לפתור בעיות חברתיות, ואני
מסכים שישנה בעיה חברתית. אז את הבעיה החברתית אני פותר כאן.
אם אני מקים כאן ישוב קהילתי וכאן ישוב קהילתי, יש להוסיף
פה ישוב קהילתי שלישי באמצע - וזה יהיה גוש של 3 או 4 ישובים,
ופה יוכלו לגור כמה מאות יהודים. שעה שאם תהיה פה עיר יוכלו
לגור כאן אלפי יהודים. ולנו יש חשיבות שמה שיותר יהודים
ישבו פה. ויש גרעין טוב שרוצה להתיישב.

דבר שני - אנחנו עוד לא דנים פה על
בעית המשאבים. גם לזה, מדובר כאן על כסף שאני עוד לא רואה
אותו. על זה נצטרך לדון אח"כ. זה אמנם דבר קטן.

הגב' ט. פינטו : גבעה חדשה עצמה מתוקצבת בתקציב השנה

הבאה.

מר א. ליטן :

גבעה חדשה עצמה, לא נוספת.

מר מ. דרובלס :

אנו מדברים על גבעה חדשה. לכן אני
אומר, מבחינת תפיסת השטח, אם אנחנו
רוצים לקבוע את העובדה, בואו נכסה את הבננה. הרי התחייבנו
להתחיל לבנות להם, אז בואו במקום כאן נתחיל לבנות פה.
ואז אתה יוצר בשטח את הנוכחות שאתה רוצים. עובדים פה
כלים, עובדים טרקטורים, בית חורון יעבור לכאן, תהיה להם
רווחה ונקיים התחייבות שיש לצר כלפיהם. אי אפשר להמשיך
להחזיק אותם היכן שהם נמצאים. והם נענו לצו ממשלת ישראל
ויושבים שם כבר 3 שנים בחנק כזה, שאי אפשר להוסיף לשם אפילו
יחידה אחת. בואו נוציא אותם מהחנק ונעלה אותם לכאן.

מר א. ליטן :

אני רציתי לשאול האם הישוב הזה מאושר
או שזה דיון לאשר ישוב נוסף?

מר מ. דרובלס :

מאושר.

השר א. שרון :

איזה ישוב חדש? על מה אתה מדבר?

מר א. ליטן :

האם הישוב הזה מאושר במסגרת אישור של
הקמת ישובים בגבעון?..

מר א. בראון :

כן, זה מאושר. בממשלה אושרן הישובים
גבעון וגבעה חדשה בזמן שהיה דיון על

מר א. ליטן :

אבל זה שלישי, אמרת שרק עכשיו הם
התפלגו האחד מהשני, אז זה ישוב נוסף?

מר א. בראון :

לא, זה גבעון.

השר א. שרון :

זה גבעון, זה אותו הדין. חלמד את
הדבר הזה .

טוב, אני מבין שאתם עומדים על הענין

הזה. אני חושב שזו טעות, אבל מאחר וגם משרד הבינוי, גם
החטיבה להתיישבות עומדים על הענין הזה, ואני מבין שאינכם
מקבלים את ההצעה לעלות מייד למסגרת של עליה למוקד גרעין שיישב
מזרחית למקום שבו מיועדת להיות גבעון. ואשר לפי הצעתי זה
היה צריך להיות חלק מהעיר. הצעתי היתה בנוייה על הצורך הדחוף
ליישב יהודים כבר היום במקום שהוא קריטי ביותר. על-ידי
זה, לפי דעתי, אנחנו גוזרים שבשנה הבאה לא ישבו שם יהודים.
אח"כ, זה תלוי מה שיקרה. אם יושיבו אותם, יושיבו. אם אנחנו
נהיה, אז וודאי יושיבו. אם יהיו אחרים, אז לא בטוח שיושיבו.
אבל גם אם החטיבה להתיישבות וגם משרד הבינוי דוחים את זה, אני
לא רואה אפשרות אחרת לבצע את זה. אני מקבל את זה בצער. אני
חושב שזו טעות. אנחנו לא יכולים, לפי דעתי, להרשות לעצמנו
היום את הלוקסוס הזה שבגלל נוחות תכנונית אנחנו לא נשים מדרך
רגל של יהודים במקום מסויים בשטח, שנראה לנו חשוב. אבל
אין מה לעשות, אני מקבל את זה.

אל"מ ד. סתיו :

אולי תקבל החלטה על תנאי על בנושא

הזה - שבעוד 4 חדשים, אם... אז...

השר א. שרון : סרי, היום אני כבר לא מודד את זה

בחדשים, אני מודד את זה בשבועות.

אם אנחנו מקבלים היום החלטה, אנחנו יודעים שלמרות שפה מדובר בגופים שעובדים מהר מאוד, ואנו רואים במבט לאחור מה קרה במשך שלוש השנים, עבדו מהר מאוד. אם לא נקבל היום החלטה שהגרעין הזה עולה למקום הזה הוא לא יעלה. אם היינו מקבלים היום החלטה שהוא יעלה, ביוני האנשים היו במקום. אין לי כאן בעיה, הרי ברור לי לגמרי שאצל דוד ימשיכו לתכנן, הרי לא יפסיקו לתכנן אצלו.

השר ד. לוי : אני מציע, הואיל והגרעין רוצה לעלות,

והואיל ואנו צריכים למצוא את הדרך

גם לענות על הבעיה המיוחדת הספציפית שלהם, הייתי מציע שהם יעלו לגבעה שממול גבעה חדשה. יחד עם זאת, אנחנו לא מעכבים את התכנון ומתחילים ב-1981 בעבודה בשטח. אני חושב שהם גם יסכימו אם נציע להם לעבור לגבעה שממול גבעה חדשה - אנחנו עשינו צעד בכיוון שבעצם הוא משיג את שתי המטרות יחד.

השר א. שרון : אבל לא במקום ההוא, כי זה מקום שמיועד

היום לאנשי גבעה חדשה. עכשיו צריך

להבין דבר כזה : אנחנו כבר למדנו כי כשחיים אנשים בשטח הם, הם אלה שדואגים שלא תהיה התפשטות ערבית בשטח. אני לא מוטרד לגבי הגבעה הזו שליד גבעה חדשה. הם יודעים שזה מקום שמיועד להם, הם משגיחים עליו, הם מפקחים על זה, הם מונעים חדירה. במקום השני אף אחד לא יושב ולא יישב במשך תקופה ממושכת. הסברתי את הבעיה, ניסיתי לשכנע אותכם, לא הצלחתי, לא הצלחתי, אין לי ברירה. ניסיתי כמה שיכולתי.

השר ד. לוי :

אני שומע ממתי שהם מוכנים.

השר א. שרון :

הבעיה שמטרידה אותי בנושא הזה היא,

שאני חושש להתפס במקום הזה, בתאריך

מסויים, ללא יהודים שיושבים בשטח. אני חושש מהעניין הזה.

לכן אנחנו רצים בלבונה כמו שדים. ורצנו בקרני שומרון ד' - יקיר.

אנו רצים בכל מקום כדי שבתאריך מסויים נדע שאנו יושבים

בכל אחד מהמקומות האלה. לכן במכמס זה דחוף, לכן בתקוע ב'

(מעלה עמוס) זה דחוף.

השר ד. לוי :

אני שומע שהגרעין מוכן לעלות על הגבעה

שממול גבעה חדשה, אם אנחנו נאשר זאת,

מתי יוכל לטפל בזה.

השר א. שרון :

איני יכול לאשר את זה מסיבה אחת פשוטה,

ואני אסביר למה? אנחנו נטלנו מחוייבות

מסויימת לגבי אנשי חדשה. אנחנו דיברנו איתם. לא עשינו דברים

על דעת עצמנו. אנו עוסקים עם אנשים שחיים בשטח. אנו הבהרנו

לאנשים האלה, שאותה גבעה שאתם מתכוונים אליה, תשמש להם לבניית

הקבע שלהם. היא תהיה חלק מהישוב שלהם.

אל"מ ד. סתיו :

למה? אבל לא התחייבו בפניהם?

מר א. בראון :

מאיפה אתה יודע? אני התחייבתי. מה

זה - לא התחייבו!

השר א. שרון :

אנו צריכים להבין דבר פשוט סרי - אנחנו

עוסקים באנשים שחיים בשטח. והאנשים

האלה, בסופו של דבר, הם האנשים החיים בשטח. כל עוד הם אינם

השר א. שרון

בשטח אנחנו אומרים להם: "תראו, לא גבעה זו, אלא גבעה אחרת. לא גבעה אחרת, גבעה שלישית. זה דבר אחר." אבל אלה לא כלי משחק, האנשים האלה חיים בשטח. דיברנו עם האנשים האלה. הרי היינו שם הרבה פעמים. אורי היה שם, אני הייתי שם, דיברנו איתם. אני לא אקבל כאן היום החלטה ליד השולחן הנוגדת דברים שאמרנו לאנשים שחיים בשטח שלוש שנים. אני לא אעשה את זה. ניסיתי להעלות נקודה, לא הצלחתי לשכנע, מה אני יכול לעשות?

מר מ. דרובלס : אני לא ראיתי כך את הדיון, שאו שאנו צריכים לאשר את המוקד בנקודה המוצעת, ואם לא, אז בכלל שום דבר לא. יש גם התחייבות, אמנם לא רשמית, אבל מילה ניתנה מטעם אנשים מכובדים מאוד, במשרדי ממשלה, ואני לא אומר זאת דווקא לגבי משרד השיכון והחטיבה להתישבות, אלא ממשרדים אחרים. אנו יודעים מה שהיה - אנשים חשבו שישנה סחבת, ורצו להתיישב, וניסו לקבוע עובדות בלתי חוקיות, שכמובן אני לא מצדיק את זה, אבל אנשים ירדו מרצונם. אבל נאמר להם משהו כמו: "נבדוק ונלך לקראתכם". אורי, אם אתם התחייבתם לגבי חדשה, גם אני, ואני אוכל יום את בעית חדשה ואני יודע את הבעיות שישנן עם רחל, אבל נאמר גם משהו לאנשים אחרים שרוצים שם להתיישב כדי שהם ירדו ולא ילכו נגד החוק. נאמר להם שניתן להם שם להקים ישוב. אז מה לגבי התשובה הזו.

מר א. בראון : שוחחתי עם האיש הנכבד שאמר להם את זה. אנחנו הרי חברים. הוא לא אמר דבר כזה.

השר א. שרון :

מאחר והאיש איננו כאן, זה לא חשוב.

מר מ. דרובלס :

יש סיכום בכתב לא רק בע"פ על דברים

מסויימים שנאמרו ע"י גורמים שאמרו

שהם יציעו, ישתדלו יעשו. כלומר, הבעיה ישנה, נאמר לאנשים.

וכך אנחנו יוצרים בעיות משני הכיוונים. מצד אחד, מבחינת

גבעה חדשה. אינני חושב שלאנשי חדשה יש חזקה מיוחדת על כל

השטח מסביבה, למרות שהם עשו שם דברים חשובים מאוד : וידאו

מניעת פלישה בלתי חוקית של ערבים. יחד עם זאת, אינני חושב

שהם יכולים לבוא ולהגיד : "בוא לא יושב אף גוף אחד חוץ מאיתנו".

זו לא בעיה של גבעה חדשה, זו בעיה של הועדה. הועדה יכולה

להחליט.

אם ההצעה לא בשלה עכשיו מבחינת קבלת

החלטה, אני מציע, אני מציע שנמשיך לבדוק את כל האפשרויות, לא

נחליט באופן סופי. נמשיך לבדוק את כל האפשרויות.

השר א. שרון :

טוב, אני חושב שנגענו בשורה של דברים.

אני רוצה להודות לכם. הישיבה נעולה.

ג ב ע ו ן

הת/3

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ד. לוי; ח"ה א. בראון, ד. סתיו,
מ. דרובלס, י. מרגלית, א. ליטן וחגב' ט. פינטו.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

ההתישבות בגליל: ביסוס המצפים

הת/1

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים ד. לוי, א. שרון; ה"ה ע. לוינסקי, מ. דרובלס, א. בראון וי. מרגלית.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטות הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית (להלן - הועדה להתישבות) מס. הת/9 מיום י"ב בשבט התשל"ט (7.2.79), מס. הת/21 מיום ג' באייר התשל"ט (30.4.79), מס. הת/16 מיום ד' באב התש"ס (17.7.80) ומס. הת/18 מיום ב' באלול התש"ס (14.8.80) בענין ההתישבות בגליל ובשומרון, הקמת מצפים:-

א. להטיל על ועדה בהרכב: ראש המחלקה להתישבות, מ. דרובלס - יו"ר ונציגים מטעם משרדי האוצר, הבינוי והשיכון והחקלאות לסכם הצעה בדבר ביסוס המצפים אשר הוקמו בהתאם להחלטות הנ"ל על-ידי הקמת תשתית הדרושה לתיפקודם כישובים לכל דבר וענין ובנית מבנים - עד 30 בכל אחד מהם.

ההצעה האמורה תכלול בין היתר את המפרט התקציבי הדרוש לביסוס הישובים, ואת חלקה של הסוכנות היהודית בתקציב זה.

ב. הועדה תגיש את סיכומיה בהקדם לוועדה להתישבות.

מכמש - הקמת הישוב ותקצובו

הת/2

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. בראון, ד. סתו, מ. דרובלס, ש. רביד והגב' ט. פינטו.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על החלטה מס. ב/100 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום א' באלול התש"ס (13.8.80) ועל החלטה מס. 1038 של הממשלה מיום י"ב באלול התש"ס (24.8.80):-

א. להקים את מכמש כישוב בנ.צ. 1795/1428 בין רימונים לבין מעלה האדומים - לאורך הציר "דרך ארץ המרדפים".

ב. לפנות אל משרד האוצר בענין תקצוב הקמתו של הישוב.

ג. להטיל על החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית את האחריות הכוללת להקמת הישוב, כאמור.

גבעון/.

638m

מוכירות הממשלה

סניגוריה

ש מ ר

פרוטוקול

ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ב' באלול תש"ס - 14.8.80

נכחו: חבר ועדת השרים : א. שרון - יו"ר.

נציגי ההסתדרות
הציונית:

מ. דרובלס, א. כץ, פ. שנק, מ. ריבלין.

נעדרו: חברי ועדת השרים : ש. ארליך, ז. המר, י. הורביץ,
ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים וג. פת.

נציגי ההסתדרות
הציונית:

ר. וייץ, ע. לוינסקי, י. פרידמן,
א. שנקר, א. תבין.

י. ארד	-	משרד הבריאות
מ. בן-מאיר	-	נציב המים
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
ח. בוניו	-	ראש המועצה האזורית געתון
ש. דדוש	-	המועצה האזורית מעלה-יוסף
סא"ל ד. בן-ישי	-	צה"ל
י. זקין	-	משרד החקלאות
י. עקב	-	ראש המועצה האזורית מעלה-יוסף
מ. לביטוב	-	משרד הבריאות
א. לוטן	-	ראש המועצה האזורית סולם-צור
א. לנדאו	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי-והשיכון
מ. נהיר	-	המועצה האזורית זבולון
א. קדוש	-	לשכת שר הבריאות
ד. קורן	-	האגודה לפיתוח הגליל המערבי
א. פוגל	-	אגף התקציבים, משרד האוצר
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
ד. רייז	-	ראש המועצה האזורית נעמן
י. רם	-	ראש המועצה האזורית זבולון
ש. שרון	-	משרד הבריאות
י. קניג	-	הממונה על מחוז הצפון, משרד הפנים
א. ליסנסקי	-	מזכיר הוועדה

/סדר-היום

בפרוטוקול זה 42 דפים.

כאמ"ל : 8/8 אב ז'סנר.

ש מ ר

- 2 -

- סדר היום :
- הת/18. ההתיישבות בגליל צ"י 2.
- הת/19. ריחן ה', מעון, כרמל צ"י 35.
- הת/20. יתיר ב' צ"י 36.
- הת/21. מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית צ"י 38.

./ההתיישבות

הח/18. ההתיישבות בגליל

היו"ר השר א. שרון:

פותח את הישיבה.

אני מתנצל בפני אנשי הגליל; קבענו פעמיים פועדים לביקור ועדת השרים בגליל ובמצפים, אבל לצערי לא נמצאו שרים שיכלו להתפנות לנסיעה, ולכן קבענו את הישיבה להיום כאן, אבל התברר שגם היום אף שר לא יכול היה להתפנות לבואלישיבה. החלטתי בכל-זאת לקיים אותה, כי יש כמה בעיות דחופות, ולפי תקנות הממשלה - נוכחות היו"ר מספקת, ולכן ההחלטות שתקבלנה היום תהיינה תקפות, בין אם שרים אחרים יהיו נוכחים ובין אם לאו. אני מתנצל, כי הכוונה היתה לקבל החלטות אלו בזמן ביקור בגליל ופגישה עם אנשי המקום.

הנושא הראשון שעלינו לרונ בו היום -

היישובים החדשים בגליל. בהתייעצות שקיימנו לפני כשלושה שבועות סיכמנו שלא נקרא יותר למצפים שהוקמו מצפים, אלא נתייחס אליהם כאל נקודות יישוב לכל דבר. בהמשך לזה אני מציע לקבל היום החלטה פורמלית בנושא זה: שהמצפים ייקראו להבא יישובים ויטופל בהם בהתאם.

אני מבקש את מר דוד קורן להעלות את הבעיות בתחומים השונים. אתחיל אולי בבעיה אחת שהועלתה בפגישה הקודמת: תוספת של מספר מבנים או מספר משפחות בחלק מהיישובים.

דוד קורן:

בפגישה הקודמת העלינו מספר בעיות שבחלקן אעמוד עליהן אני, ובחלקן ישלימו אותן חברי

שידברו כאן.

הדבר הראשון והחשוב ביותר זה ענין הגדלת היישובים הקטנים, כי הסכמנו שאלה יהיו יישובים ולא מצפים. יש מספר

דוד קורן:

נקודות כאלה שיש שם 10-12 משפחות, ואם יחול משבר ו-2 משפחות תעזובנה את השטח כל היישוב עומד בסימן שאלה. הצענו היא להגדיל כל יישוב עד ל-30 משפחות על ידי בנייה נוספת לבנייה הקיימת.

חוץ מזה אנחנו רוצים לפתוח את נקודות

היישוב האלה גם ליוזמה פרטית בהתיישבות, והמחשבה היא לעשות זאת במסגרת התכנית של "בנה ביתך", אבל קיימת סכנה שחלק גדול מהמועמדים האפשריים לא ירצה להשיק את כספו במקום כזה. ההצעה היא להתחיל במספר מקומות להכין שטח ולתת אפשרות לבנות במסגרת "בנה ביתך" גם ביוזמה פרטית פפוקחת על ידי גורם ציוני, כדי שנגיע לאותה מטרה שאליה אנו חותרים.

דבר שלישי, בפגישה הקודמת צויין שהמועצות האיזוריות אימצו את היישובים האלה, והן מספלות בהם טיפול מוניציפלי, אבל התקציב למטרות אלו הוא דל מאד, ומוכרחים להגדיל את תקציב המועצות האיזוריות בהתאם למספר היישובים שאנחנו מספחים אליהן בדרך של טיפול אדמיניסטרטיבי.

דבר רביעי, כדי לפתור את בעיות הגליל

הכרחי לתכנן את הכפר הערבי שיהיה במסגרת איזו שהיא. יש בזה משום ראייה קונסטרוקטיבית וגם פעולת מנע מסוימת.

יש דבר שאנחנו עומדים עליו בכל התוקף המוסרי,

כי ברור שכדי שאנשים יבואו לגליל צריך להעלות את איכות החיים. משמע, לספל בשירותים: שירותי המצנوخ והבריאות שאנחנו צריכים לספק לאוכלוסייה זו בשנים הקרובות. אין כל ספק שהשנים הראשונות תהיינה שנים מסובכות, וצריך יהיה לרכז גם את ענין חינוך מבוגרים; ענייני הבריאות במסגרת בית-החולים בנהריה וכו', והכל במסגרת ממלכתית.

בפגישה הקודמת ציינו גם את ענין הכבישים,

כי יש מקומות שאי-אפשר להגיע אליהם.

דוד קורן:

ועוד דבר חשוב מאד, יש פה אנשים שמדברים הרבה מאד על הגליל ומשבחים את הפעולה שנעשתה בתקופה האחרונה, והיא בהחלט ראויה לשבח, אבל השבח יחסיא את המסרה אם לא נבטיח את ההמשך. אם להשתמש במונח פוליטי שהיה מקובל לפני כמה שנים: אנחנו צריכים לנצל את המומנטום ולהגדיל את היישובים האלה בצורה מציחה את הדעת.

היו"ר השר א. שרון:

ברצוני להעלות עוד נקודה שעלתה כזעקה

בדברי ראש המועצות בזמן הביקור בגליל.

לפני שנה וחצי פניתי לראשי המועצות, אותם החברים היושבים פה, ואמרתי שיש בעיות בריאות ובטחון, סלילת כבישים והוצאת אשפה וכו', ומאחר שלוחצים עלי בבעיות אלו כדי לתת תנופה לנושא ההתיישבות בגליל, אמרתי להם: קחו עליכם ותאמצו את הנושא הזה; כל מועצה תקח על עצמה את הטיפול במספר יישובים ותרחיב את תחומי פעולתה. אלה מועצות חזקות וכולן עשו זאת, אבל אלו מועצות שבשטחן ובהיקפן גודלם הוא קטן יחסית, וזו מעמסה לא קטנה. ברגע שהוספנו עוד 7 יישובים למועצה מסויימת, כמו למשל מועצת נעמן שעל 8 היישובים הקיימים הוספנו 18. פה לקחנו יישובים שמשתרעים למרחקים של עשרות קילומטרים, והמועצות עומדות היום במצב מאד קשה. פניתי ליישובים ואמרתי שמדברים לא רק על פעילות זאת, אלא על תוספת משפחות, ההוצאות הולכות וגוברות וגם הקשיים הולכים וגוברים. אני מבקש מהחברים להתרכז סביב נושא זה, ואני מציע לקבל החלטה שמגדילים את ההשתתפות התקציבית כדי שמועצות אלו תוכלנה לשאת בעול. איני רואה שום פתרון יותר טוב מהפתרון הזה, שהמועצות לקחו על עצמן ברצון וגם הגשימו אותו. הרעיון הזה הועלה באחת הפגישות, שוכעבור כמה חודשים התברר שהחלוקה ברורה לכל אחת מהמועצות, פוכל מועצה מטפלת ביישובים שהיא אימצה באופן יוצא-מן-הכלל, אבל אין להן את התקציב הדרוש.

ישראל קניג

להערה של דוד קורן בענין הכפר הערבי -
ההיתי רוצה שנדע על מה מדברים. הלוואי

ובמחוז הצפון היינו במצב תקציבי טוב לגבי הסקטור היהודי כפי שזה
בסקטור הערבי. בסקטור הערבי 39 יישובים יש להם תכניות מיתאר בתוקף,
ועוד 17 יישובים הם בשלב של התקנה, ועוד 11 יישובים בשלב של רביזיה
והתקנה. נכון שיש בעיות של קרקע למוסדות לצרכי ציבור וכו'. מבחינת
תושבי תרמת ואל-זעוביה יש בעיות כי הם מתנגדים להקים את בית-הספר
בתוך הכפר, והקרקע היא במרחק של 3 ק"מ מהכפר, כי בתוך הכפר אינם
רוצים להפריש מהאדמות שלהם. אבל כאן צריך לדעת שהכפר הערבי הוא
מתוכנן כך שיש כפרים שיש להם רזרבה עד 500% לא רק לאור הצפי.
(היו"ר השר א. שרון: אבל כל הכנרות הן מחוץ למיתאר של הכפרים הערביים,
זה התכנון הקיים, כדי שהבנייה תהיה מפורזת על כל הגליל).

הבנייה הלא-חוקית ירדה ב-90% כתוצאה מתיקון
החוק. הנושא של הבנייה הלא-חוקית ירד מאד. הם רוצים בכל כפר כמעט
איזור תעשייתי, אבל דבר זה לא ניתן, כי זה משחית את פני הכפר, ואנחנו
הולכים לשיטה של איזורי תעשייה.

היו"ר השר א. שרון: ברצוני להבין את הבעיה, האם הכנסתם בנושא הזה
של תכנון הכפר הערבי בנייה לגובה? למה
אוסרים לבנות בתים של כמה קומות?

י. קניג: לא אוסרים, להיפך, אנחנו מעודדים בנייה
לגובה, אבל הם אינם רוצים. איננו יכולים
להכריח; אנחנו יכולים לאשר למי שמבקש לבנות בנייה לגובה. אנחנו
אוסרים למתכנן שמגיש את התכנית שהשטח מספיק אם הוא יבנה לגובה,
אבל הם אינם רוצים.

היו"ר השר א. שרון:

אני רואה כפרים קטנים ליד השרון ששם בונים בתים של שלוש קומות.

י. קניג:

בענין זה יש תיאום עם משרד השיכון, לגבי אנשים שמקבלים הלואות אנחנו מפעילים אקט

לחץ שיבנו לגובה, אבל זה יקח זמן עד שהם יתרגלו לזה.

הבעיה היא שאין היום כסף כמה שצריך להלוואות.

בשנים עברו משרד הפנים הקציב הקצבה מסוימת לאותם היישובים, והיה צורך בהוצאות תשתית. זה לא מספיק, וזעקת ראשי הרשויות יש לה יסוד. משרד הפנים יחד עם הסוכנות היהודית, היא באמצעים שלה ואנחנו באמצעים שלנו, נתנו מענקים לצורך זה. הסוכנות היהודית נתנה לכל גוש מועצות 17 מיליון ל"י, ואנחנו ניתן סכום דומה. זה לא מספיק. הבעיה היא שדרג ממסלתי צריך לקבל החלטה בענין זה. נדמה לי שאם תתקבל החלטה עקרונית עם המלצה לאוצר, לא חשוב דרך איזה משרדים זה ילך, של הוצאת 3 מיליון ל"י להוצאות תשתית מוניציפליות, זה יכול בצורה כלשהי לכסות את ההוצאה. ססך הכל נדמה לי שהיום היישובים החדשים מקבלים את השירותים שלהם הודות למאמצים של המועצות האיזוריות, וראשי המועצות זכאים לכל עידוד על המאמץ שהם עשו. אני בטוח שהם יעשו זאת גם בעתיד, שרק יבואו יהודים.

היו"ר השר א. שרון:

אם יש אפשרות לתת תוספת של כסף נקבע פה מה מוסיפים באופן קונקרטי, כי זו הבעיה.

י. קניג:

ניתן כסף. איני יכול להגיד כרגע את הסכום. לא יהיה מקרה שיישוב יישאר ללא שירותים.

זה לא קרה בעבר ואני יכול להבטיח שזה לא יקרה גם בעתיד. אפשר לראות

י. קניג:

זאת כהתחייבות. עמדתי בהתחייבותי עד עכשיו, אשתדל לעמוד בהן גם
 חהבא. השירותים יינתנו, הם ניתנו בעבר ויינתנו גם בעתיד.

מ. דרובלס: השירותים ליישובים יינתנו.

היו"ר השר א. שרון: זאת אומרת שאתם תשלמו? משרד הפנים עד לזה
 וידאג לכך?

י. קניג: יינתן מענק מיוחד; נמצא כסף להוצאות מיוחדות.
 עשינו זאת בשנה שעברה ונעשה זאת גם השנה.

לובקה זכין: אני חושב שישראל קניג לא הבין בדיוק את
 משרד החקלאות עכו
 הערתו של דוד קורן בענין הכפר הערבי, כפי
 שאנחנו רואים אותו. אנחנו כל הזמן נחרדים מהפרישה הרחבה של הכפר
 הערבי, כי אנחנו חוששים שמחר יתפרשו עוד יותר; אם לא נמצא דרך להעלות
 אותם לגובה אז בעוד 5 או 10 שנים מהמיתאר יצטרך לעבור שינוי יסודי.
 אני מציע שבנושא זה תהיה פה הצעה קונסטרוק-

טיבית ולכן צריך לדון בזה. אנחנו רואים שבנצרת עלית בנו בתים לגנה
 רב, ובו בזמן נצרת תחתית היא עיר של וילות והם טוענים שאין להם אדמה.
 במקום לתת להם עוד אדמה שהם יבנו לגובה. מוכרחים למצוא דרך להעלות
 אותם לגובה. צריך להתחיל לבנות לגובה ביישוב הערבי העירוני, כאשר
 הופכים את הכפר ליישוב עירוני, ואת השיכונים לבנות שם לפחות כמו
 שבונים ביישוב היהודי. אחרת נעמוד בעוד כמה שנים במצב שהפרישה הזאת
 תהיה בעיצומה. לא באנו לסעון שלא עושים מספיק, אבל צריך למצוא דרך
 להעביר אותם לגובה כדי לתפוס פחות שטח, ולהפסיק עם בניית הוילות.

ל. זכין:

דבר שני שצריך להדגיש אותו, כי חבל מאד שאנחנו לא מדגישים אותו מספיק. אתמול סיירתי בשטח וראיתי מה המצב. לא באנו להלל את העשייה שלנו, אנחנו עושים זאת יחד, אבל אנחנו חרדים. נעשתה פעולה עצומה כדי שהיישובים האלה לא יפלו. קיבלנו שם אנשים שעוזבים מקומות טובים ורוצים להתיישב בגליל, אבל קשה לראות 7 משפחות ביישוב נושאים בכל העול, והכרחי שנגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב למינימום מסוים. אתמול ראיתי בהילה ש-7 משפחות נושאות בכל העול של היישוב הזה. לדעתי צריך לקבוע מינימום של 30 משפחות בכל יישוב כזה, עוד לפני התכנון.

בתור חבר הוועדה למצפים אני מודיע שכל מצפה יאושר מיידית כיישוב, אבל צריך ללוות את האישיורים האלה בקביעת של 30 מינימום משפחות לכל יישוב כזה. יש גרעין של 7 משפחות ויש עוד 20 או 30 משפחות שרשומות. יש יישובים שהמשפחות נוטלים אנשים מבחוץ והם נושאים בעול. מוכרחים למצוא תקציב לבנייה זמנית, וייעבדו את הפרטים אחר כך. צריך להביא לכך שיהיו 1000 עד 1500 משפחות בכל היישובים האלה. אני מסתומם על ישראל קניג שהוא מתחייב כאן על כך, כי אני יודע שאין לו כסף.

י. קניג:

יהיה מענק מיוחד לשירותים ליישובים האלה.

צבי רייז:

שרביט הניצוח עוברת למועצות לפני שהמתיישבים ראש מועצה איזורית נעמן נכנסים לבתיהם, כי אנחנו רוצים לשמור כאן על הרוח החלוצית של המתיישבים, אבל לשם כך חייבים לתת להם שירותים ולא רק השירותים האשונים של חינוך ובריאות, אלא גם קצת תרבות, השכלה וכדומה. איננו יכולים להשאיר אף ילד אחד ללא סידור בבית-ספר, למרות שיש מועצות מקומיות שצריכות להסיע לעתים ילד אחד או שנים למרחק של 65 ק"מ במקום

צבי רייז:

10 ק"מ, אבל חייבים לעשות זאת. אמנם יש לזה כתובות, אבל כל הכתובות הן פיקטיביות.

המועצות האזוריות צריכות לעשות כל מיני דברים ואפילו לעזור בעקירת קוצים ועזביה כדי שלא יהיו במקום עקרים ונחשים, ושהכניסה תהיה קצת מסודרת. אנחנו צריכים להוציא השנה 1.5 מיליון ל"י לניכוש קוצים וסידור שבילים לכפרים וליישובים. ועוד דבר במסגרת איכות החיים - מועדון לנוער. המועצות המקומיות אינן יכולות לשאת בזה, אם כי זה מתפקידן. עשינו כמיטב יכולתנו בעזרתו של ישראל קניג, אבל זה תלוי גם באדם שעומד בראש המועצה.

השנה ייתי צריך לגייס 6 מיליון ל"י בשביל אוטובוסים להובלת האנשים לעבודה והילדים לבתי-הספר, ולקחתי אותם מאיזה מקור, רק 3 מיליון ל"י באו ממשרד הפנים והמחצית השנייה ממקורות אחרים, לפי מיטב ידיעתי.

בפגישה שהיתה לנו בזמן הסיור בגליל הצעתי לקבוע סכום של 3 מיליון ל"י לכל יישוב, שהוא צריך לגייס אותם. לפי דמת המחירים של היום, גם אם ננהג בצנעה כולנו הגענו למסקנה שנחוץ תקציב מיוחד של 3 מיליון ל"י לכל יישוב חדש. לגבי התכנית של "בנה ביתך" כאן צריך קודם-כל ליצור את התשתית. זה לא יהיה היום אלא בעוד 5 שנים, כי אין אפשרות להציע לאנשים לבוא למצפה במקום שומם ולהקים בית. זה רעיון טוב, אבל לדעתי הרעיון הזה אינו מתאים לזמן הנוכחי.

מ. דרו בלס: זו ההזדמנות לשבח את הפעולות של ראשי המועצות

האזוריות למען היישובים החדשים בגליל, שכן זו פעולה יוצאת מן הכלל. אני רוצה לקוות שבעקבות המועצות שאישרו זאת - אם זה היה מתקצב או לא - ילכו גם ישובים ותיקים. אם הישובים 10/.

מ. דרובלס:

הוותיקים היו יכולים להכנס לכל ישוב ולאמץ יישוב חדש, לאו דוקא מבחינה כספית, אלא בפעולות שונות שבהרבה מקרים שווים הרבה יותר מכסף. בכל הרשויות שאנחנו עומדים אתן בקשרים אנחנו מוצאים אוזן קשבת. לגופו של ענין בענין המצפים - אני מסכים עם כל החברים שאומרים, כי יישוב של 7 משפחות אינו יכול לתפקד כיישוב לסווח ארוך, בזה אין כל ספק. אבל המצב הוא שעל מנת להביא אותם היישובים החדשים למינימום שבין 25 ל-30 מבנים בכל יישוב, אנחנו זקוקים לפחות לחצי מיליארד ל"י. לסוכנות היהודית יש גרעין לפי התכנון שלנו. בינתיים הזמן עשה את שלו ויש חוסר בתקציב. איני יכול להגיד שבמושב חבר הנאמנים האחרון הצלחנו לגייס מקורות נוספים. יש תכניות שאולי בכל זאת נוכל לקבל בשבילן תקציבים מבחוץ כדי להשלימן. הקמנו יישובים אבל עוד לא עשינו פעולות התשתית, והחורף מתקרב ובא. חייבים להקים שבילי גישה, כי בגשם הגישה ליישובים אלה קשה מאד. רק מעט חודשים נשארו כדי לעשות פעולה זו, אבל נצטרך לעשות זאת, כי לא נוכל להשאיר את המתיישבים כך. לא משנה כמה כסף דרוש לזה, כי אין לנו גם החלק הקטן מזה. במסגרת השיטה של "בנה ביתך" סיימנו את התכנון של 6-7 יישובים במסגרת התכנית הזאת. אפילו אם יהיה כסף ויהיו אנשים, התכנון המפורט עוד איננו. זה יקח לנו כ-3 חודשים במקרה הטוב ביותר. במקרה אחר, זה יקח יותר. אני מציע להחליט פה להטיל על הגורמים השצריכים לספל בכך, בתכנית של "בנה ביתך" לגמור את התכנון המפורט, כדי שאפשר יהיה לגשת לעבודה, אחרת יהיה מצב שתהיה הרשמה של מתיישבים ויהיה כסף ולא יהיו תכניות. אני חושב שאם תהיינה תכניות מפורטות הרי במסגרת זמן של שנתיים אפשר יהיה להכנס לבתים במסגרת התכנית הזאת. גם אם זה יעלה 5 מיליון ל"י אין לנו הכסף הזה, אבל אנחנו הקימונו את היישובים האלה במקומות חיוניים, וחיוני מאד לבצע תכנית זאת. אבל אי אפשר להביא החלטה זו לביצוע אלא אם יהיו מקורות כספיים אחרים. אם תכנית זו תצליח - ואני מאמין שזה יכול

מ. דרובלס:

להצליח - היישובים האלה הם יישובים סגורים, והבעיה היא טכנית, כי ליישוב סגור מי שרוצה להתקבל כחבר צריך להיות מועמד במסך שנה, וברור שמי שהוא רק מועמד ואינו מתקבל סופית כחבר היישוב, הוא לא יגש לבנות את ביתו במסגרת התכנית "בנה ביתך".

היו"ר השר א. שרון:

אמרנו שצריכים לפתוח 5 יישובים לקבלת חברים חסשים: שני הגלעונים ושני הקמונים ואת עדי,

והחלטנו לפתוח אותם.

ש. רביד:

זה עוד לא הוכנס לתכנית.

מ. דרובלס:

צריכים או להקטין את תקופת המועמדות, או לקבל חברים על בסיס אחד, אחרת לא יתחילו לבנות את הבית; אף אדם לא יגש לבנות את ביתו כל עוד לא קיבל תשובה שהוא נתקבל כחבר.

דוד קורן:

אבל מי שכבר גר עכשיו בבית של הסוכנות היהודית יכול להתחיל לבנות את ביתו ואז הדירה שלו

תתפנה לחברים חדשים.

מ. דרובלס:

במקרה הטוב יש 7 משפחות בדירות כאלה, אז רק שבע דירות יכולות להתפנות. אם יישובים

ססויימים עם מספר כזה של משפחות מתפקד כיישוב לכל דבר, כל הכבוד למתיישבים. אבל ייתכן שעלול לבוא מסבר, כי בשנות ה-80 אין אותו האידיאליזם כפי שהוא היה פעם. במידה שישנה האפשרות למצוא מקורות כדי לחזק את היישובים, צריך להביא לשם עוד 150-200 מבנים, ואז נחליט איזה סכום דרוש. זה השלב הראשון. אם התכנית של "בנה ביתך" יכולה לעזור, אם כי היא לא עונה על הצרכים, זה הרבה יותר ממה שאפשר לקוות.

יעקב יעקב:

אנחנו מתלהבים כאן מהמצב כאילו הכל בסדר,

ראש המועצה האיזורית
מעלה יוסף

ועושים הכל כדי שהמתיישבים יהיו מרוצים.

אנחנו מכירים את הבעיה בשטח, שאם המתיישב לא יקבל כל מה שדרוש לו מבחינת החינוך, הבטחון, התרבות וכדומה, הוא עלול להגיד שזה לא בשבילו. כדי להציל משפחה כזאת, צריך לעשות הכל, כי להביא משפחה אחרת זה יעלה פי שניים.

כאשר מדברים על דבר טוב וחיוני נתקלים

תמיד בטענה שאין כסף. להקמת יישובים אלה לדעתי אסור להגיד שאין כסף; צריך למצוא את הכסף. התחלנו בצורה יפה מאד ולא ייתכן ש-7 או 12 משפחות ניתן להם במשך כל הזמן לחיות בצורה כזאת. תמיד יש מישהו שהוא במילואים, או שמישהו חולה וכאשר צריכים מישהו שיסמור אין איש. לפעמים צריך להסיע ילד אחד לבית-ספר במרחק רב, וזה עולה כסף רב.

עוד לא קיבלנו עד היום כסף בשביל המפים לקראת

שנת הלימודים ההולכת וקרבה. עשיתי כל מה שהייתי צריך לעשות גם בשטח הבטחון, אבל אני נמצא במצב שאין לי החודש הכסף לתשלום משכורות. עם כל הכבוד למר קניג ולהתחייבויות שלו, עוד לא קיבלנו את הכסף.

היו"ר השר א. שרון:

יש לנו עובדות המוכיחות שהיושבים בעין יעקב לא

יסבלו הרבה; אבל במקומות אחרים שבהם יש רק

7 או 10 משפחות, ואנחנו הבאנו אותן לשם, לקחנו על עצמנו סיכון גדול מאד, שאם לא נעלה אותם על הפיסגה, זה עלול להתמוטט.

י. קניג:

אנחנו ערים לנושא זה. לא המצפים אשמים שאין לו

הכסף הדרוש לתשלום משכורות.

יעקב יעקב:

אין ויכוח שצריך לעשות זאת, אבל לא רק הכסף

למשכורות חסר, צריך לדאוג גם לחינוך. 13/.

התיישבות 14.8.80

13.

יעקב יעקב:

זה לא קל. 7 משפחות ליישוב זה לא מורד,

אין לנו אפילו מניין.

ברור שמספר המתיישבים בכל יישוב חייב לגדול.

י. קניג:

בענין זה אנחנו צריכים לסכם ולהחליט, אבל

היו"ר השר א. שרון:

לאף אחד אין הכסף, עם כל הרצון לתמוך במפעל

זה. צריך לקבל החלטה היום.

הבעיה של היישוב היא לא רק הקמת הבית. לדעתי

יעקב יעקב:

צריך להחליט על 30 יחידות וצריך להחליט מתי

הן ייבנו, כמה יחידות ייבנו בשנה זו וכמה במשך השנתיים הבאות, ואז יהיו

30 יחידות הדיור, וגם המתיישב ישתתף בהוצאות.

לבעיית הכבישים - ישנם יישובים כאלה שבחורף

אי-אפשר להכנס אליהם. לפחות חצי מהכביש צריך להיעשות בחלק מהיישובים

האלה, אבל זה צריך להיות בשלב הראשון, כי אם זה לא יהיה, האנשים עלולים

לעזוב.

לבעיית הקיום - יש כאלה שיש להם עבודה במקום,

ויש כאלה שאין להם מקום עבודה. צריך לפנות למשרד התקשורת, לדואר ולאגד,

ולמוסדות שונים שכל אחד מצדו קצת יוותר על העקרון, ויעזור גם למתיישבים

האלה.

אם אנחנו מחליטים שהמצפים יהפכו ליישובים צריך

לתת להם שמות של כפרים. כפר יכול במשך 5 שנים להגיע ל-30 יחידות ובמשך

10 שנים להגיע ל-60 יחידות, כשכל אחד יתפתח לאט.

אני מבקש לחדר את השאלה שהובאה היום לדיון

חה"כ א. כץ:

על ידי היו"ר. בזמנו הוסבר שאחת המטרות

העיקריות להקמת המצפים היתה לשמור על הקרקע של המדינה, כדי שהמדינה

חה"כ א. כץ:

לא תפסיד קרקע, ולכן קיבלנו את הקונצפציה של מספר קטן של משפחות בכל מצפה. לא השלינו את עצמנו שזה יהיה חי הנושא את עצמו. עכשיו מוצע להעלות את מספר המשפחות בכל מצפה שיהפוך ליישוב ל-30 משפחות וזה חייב להיות חי הנושא את עצמו.

אני שואל את היו"ר: האם הכוונה היא לשינוי

בגישה הקונצפטואלית במטרה העיקרית והמקורית של הקמת המצפים? האם זה לגבי חלקם או כולם? אם יש כאן שינוי קונצפטואלי ואין כסף אז כל העניין יסאר על הנייר. לכן צריך להחליט קודם כל על זה. אם הבעיה היא שינוי קונצפטואלי, הרי כל מקום שניתן צריך להפוך אותו לנקודת יישוב גדולה. אבל השאלה היא האם זה ניתן. אם זה לא ניתן, כל הדיונים אין להם ערך. השאלה השניה היא במישור התקציבי - גם אם נקבל החלטות טובות השאלה היא אם יש כיסוי תקציבי?

בוניו רונן:
יו"ר המועצה האיזורית
געתון
כאשר התחלנו לדבר על נושא זה של איכלוס הגליל לא רק במיגזר העירוני, אלא גם במיגזר הכפרי,

הנושא שהוללה במסגרת הרעיון של הקמת המצפים היה הנושא שיש להתחיל בשלב מסויים ראשוני של הפעולה. מעולם לא חשבנו שהמצפים האלה צריכים להיות רק לפטרה זו של תפיסת קרקע ושמירתה. אם כן, לזה היו מספיקים מגדלי תצפית של מצפים של משפחה אחת. לא זו היתה הכוונה. נתנו לזה שם של מצפים כדי לכסות על המטרה הראשונית הזאת. לנו, אנשי הגליל נראה, שהיישובים האלה שהועלו על הקרקע בשלב הראשון כמצפים, חייבים להפוך אותם ליישובי קבע. חשוב לנו שהתהליך הזה יהיה תהליך מתמשך ולא פעולה חד-פעמית.

בוניו רונן:

לכן אנחנו באים היום ומתוך ראיית המצב

בשטח ומציעים שנזנח את המונח מצפים, כי הוא מכניס לדעת-הקהל מושגים משובשים. צריך לדבר על יישובים ולא על מצפים, כי לזה יש מושגים ברורים. גם יישוב שמתחיל עם 10 משפחות צריך בעתיד להיות יישוב, ולהתקבל כיישוב כפי שאנחנו מכירים אותו גם בגליל וגם במקומות אחרים; כדי שהיישוב יהיה בעל כושר עמידה חייבים לראות את ההתפתחות ואת ההרחבה. בשלב הבא צריך להוסיף משפחות; בשלב הבא צריך להוסיף יחידות דיור זמניות, כי אי אפשר לצפות שבשלב הראשון המתיישבים ישקיעו את כספם במסגרת "בנה ביתך". אולי פה ושם יהיו מתיישבים שיסכימו להשקיע את כספם ולבנות את בלתם הסופי, אבל אנחנו חוששים שזה יקפיא את ההתפתחות של הנקודות החדשות, ולכן צריך להגדיל את מספר המשפחות במבנים הזמניים.

דיברנו על סדר גודל של 300 או 400 אצטא

יחידות דיור. אם אפשר לדבר על אלפי יחידות דיור, כפי שאמר כאן מר דרובלס, אדורבא. אני חושב שזה חשוב, שעוב במסגרת שנת התקציב הזאת יהיה המסך לפעולה, מפני שהגרעינים שמצפים להמסך העליה על הקרקע מרוכזים בערים ובכל מיני מקומות אחרים, ששם יושבים חברים הצמורים לגרעין היושב כבר על הקרקע. יש להם קופה מסותפת והם מצפים לעליה, וצריך לאפשר להם זאת. אני בטוח שהתפתחות כזאת תאפשר להגיע גם לביצוע התכנית במסגרת "בנה ביתך" אבל לא בשלב הראשון. צריך לזכור שביישובים הסגורים המועמדות לחברות היא של שנה אחת, ולא כל אחד בטוח שהוא יתקבל כחבר קבוע. כאן קובע גם השיקול הכלכלי ומקורות הפרנסה. לכן הנקודה העיקרית שצריך לדון בה היא: המסך ותוספת בנייה זמנית, ממלכתית או לאומית, ולא פרטית, ליישובים האלה.

נקודה שניה, כדי שיישובים אלה יחזיקו מעמד

יש צורך להשלים את עבודות התשתית, והכוונה היא לחשמל, מים, כבישים, טלפון ותקשורת לכל יישוב. הנושא הזה אינו פתור עד היום, וזה נושא

כאוב.

בוניו רונן:

למשל, נושא הכבישים. כרגע בכל יישוב ישנה תשתית של כדור, אבל חברת אגד אינה מוכנה לנסוע לאף יישוב כל עוד אין שם כבוס אספלט. אם עד החורף לא יהיו כבישים עלולה להיות נשירה מהיישובים האלה.

נקודה שלישית, חלקן של המועצות האיזוריות בנושא הזה של המסך להתיישבות החדשה - היה לנו מובן מאליו שאם רוצים להבטיח את הגליל צריך לדאוג להתיישבות החדשה, ואנחנו עושים זאת בכל המיגבלות שלנו גם מבחינה כלכלית וגם מבחינה חברתית. חלק מהיישובים האלה מאומץ על ידי יישובים ותיקים. יש לנו היום ארגון לשעת חרום, ואם קורה משהו והגברים מהמפלים מגויסים, היישובים הוותיקים לקחו על עצמם את הטיפול ביישובים החדשים.

אנחנו פועלים בכל תחום ותחום עד כמה שזה רק ניתן. לנושא החינוך נתנו את מלוא התשובה. קלטנו את הילדים בבתי-הספר של הקיבוצים והמושבים.

לגבי מה שקורה בשטח - עם כל הרצון הטוב שיש לישראל קניג וכל הדאגה שמכרסמת בלבו לגליל, עלינו לדעת שהאפשרויות של קניג עם כל התקציבים של משרד הפנים רחוקות מלענות על הצרכים אפילו להתחלתה של תשתית. בכל נושא ונושא נותנים ליישובים החדשים אותם השירותים שנותנים ליישובים ותיקים. התקציב שמשרד הפנים מסוגל להעמיד לרשותנו הוא אפילו לא החצי ממה שדרוש. נראה לי שההכרזה של קניג שהוא ידאג לכך אינה מספקת. צריך להעלות את הנושא לדיון על רמה ממלכתית, ולא רק משרד הפנים צריך לממן את התקציבים. צריך למצוא פתרון באותו סדר גודל, כי לדעתי נחוצים כ-100 מיליון ליי לנושא של המצפים מבחינת ההוצאות השוטפות במשך השנה התקציבית הנוכחית. איני יודע מה התקציב שעומד לרשותו של קניג, אני יודע כמה הוא מקציב לי.

ס. בן-מאיר:

ברצוני לפתוח בשאלה שהועלתה על ידי חה"כ

כך בנושא הקונצפציונלי, האם יש פה תפישה

של קונצפציה חדשה של ההתיישבות האיזורית. לדעתי הקונצפציה לא תשתנה אם יהיו 10 משפחות או 30 משפחות ביישוב. הבעיה היא איך עונים על השאלה של תפידת שטחים ענקיים על ידי מספר קטן - גם 30 משפחות זה מספר קטן - של מתיישבים בכל יישוב ויישוב שהוא באיזור מפורז מאד. יש בעיה של קיום יום-יומי כדי לקיים חברה אנושית. מבחינה זו לא 7 ולא 30 משפחות אינם מספרים מקודשים.

זה לא יהיה חי הנושא את עצמו בלי לראווג לתפישה

קונצפציונלית שונה של השירותים, וזו הבעיה. זו עלולה להיות אשליה מסוכנת אם חושבים שכאשר עוברים מ-10 ל-30 משפחות באה האולה לעולם. זה לא נכון. מבחינה זו לא היה שוני בתפישה הקונצפציונלית. לצערי לא הושגה הקונצפציה בענין המרכזי. אני מצטער שהישיבה הזאת אינה מתקיימת במקום, כדי שהשרים הנוגעים בדבר יראו, כי טוב מראה עיניים ממראה נפש.

היו"ר השר א. שרון:

בתחילת הישיבה התנצלתי בשם השרים שלא הצלחנו

להגיע לצפון במסך שבועיים. קווייתי שהם יבואו

לישיבה הבוקר. זו כוונת הדברים של מר בן-מאיר, לאלה שלא היה בראשית הישיבה. צריך לקבל כאן החלטות קשות שרציתי שיהיו שותפים להן גם השרים שלא באו. נקבל החלטות, ואם הם ירצו לערער - יערערו.

ס. בן-מאיר:

אני מצטער על זה לא מפני שהם אינם

נוכחים בזמן שמקבלים החלטה שיש לה משמעות

גורלית, ואני רוצה להסביר את דברי.

אנחנו היינו עדים לתופעה שהגליל עלול להישמט

מידנה מבחינת השטחים או מהבחינה הדמוגרפית, שהיא שאלה מאד מסובכת.

אז נעשתה הפעולה של המצפים. ברצוני להדגיש שזוהי רק התחלה, בלי קשר

ס. בן-מאיר:

לשאלה המספרית, זה נסיון, בלי קשר לעובדה שיש 15 או 30 משפחות; איש אינו יודע כיצד זה יתפתח.

אפשר היה לא לעשות זאת, אבל זה חמור

מאד. אני רוצה לקרוא לילד בשמו, זה צלול להיות חמור יותר, כי זה עלול להתפרש כך שאנחנו עלולים להיכשל מבחינת מעמדנו היהודי בגליל; זה חומר שבעתיים מאשר לא להתחיל באיזו שהיא פעולה. הדבר הרה-תוצאות שאי-אפשר להפריז בהן, כאשר אני מניח על כפות המאזניים את מה שאנחנו מסכנים ומה הדבר של אנחנו נדרשים כדי להימנע מסיכון מיותר. הבחירה היא פשוטה מאד.

כאן אני רוצה להדגיש, אם לא נאמץ שיטה זו

אם בוועדת השרים או גורם ממשלתי אחר, לא נעים יהיה לאנשים העומדים בפתח לעוד כמה יחידות קרקע, והמועצה האיזורית לא תוכל להתמודד עם מטרה שהיא מעבר ליכולתה. אני מוכן להגיד זאת ברורה יותר למי שרוצה לדעת את הדברים: בין יודפת ועד ליישוב הררית יכולים לראות מה כוחה של מועצה איזורית לסגור את הפער הזה, אבל אין בכוחה לסגור את הפער הזה לא בתשתית וגם לא בשירותים ניידים.

אם הממשלה תבין את השינוי הקונצפטואלי בתפישה

האיזורית, היא תצטרך להקצות משאבים קודם כל ולהעריך לתת שירותים גם אם יהיו 30 משפחות במערכת האיזורית, כי גם כאשר יש 30 משפחות ביישוב עדיין הריבוי הטבעי בקרה היישוב היהודי הוא קטן מזה של הריבוי הטבעי ביישוב הערבי. גם אז יצטרכו להסיע אוטובוס עם ילד אחד לבית-הספר. הזעקה של רייז לא תהיה יותר קטנה אם יהיו שלושה ילדים באוטובוס לבית הספר ולא אחד.

אני רחוק מלהטיל ספק במאמץ שיעשה על ידי

הממונה על המחוז לעזור למועצות האיזוריות, אבל נושא זה צריך להיות בראש דאגותיו של שר האוצר והממשלה. זה לא פחות, אולי יותר חשוב, לתת 19/.

מ. בן-מאיר:

לו אפשרות שהאטובוס יסיע 2 ילדים לבית-הספר מאשר לסבסד את התחבורה הציבורית בתל-אביב.

לסיום דברי, אנחנו דנים במקרה זה על מה שקוראים מצפים ואומרים ש-7 משפחות זה לא פהי הנושא את עצמו וקובעים מספר מינימלי של משפחות שדרוש. זה מאד שרירותי. גם כאשר יינתנו כל גורמי הייצור - ועושים מאמץ אדיר לתת את גורמי הייצור הדרושים אמשגלג לשרשרת היישובים המפוזרים בבקעת הירדן - אם לא תתקבל התפישת האיזורית לא יעמדו היישובים גם אם יפיו להם כל הקרקע וכל המים הדרושים וכל מה שצריך.

הוא הרין בשרשרת הדלילה המשתרעת מסדרם ועד אילת. מה שנדרש פה מהיישובים זה להפריש מהכנסותיהם לצרכי קיום היישובים, וזה נכס צאן ברזל מעבר למה שהפרה והגזר יכולים לשאת. מדובר על דברים גדולים כאשר יש סיכוי רב להצלחה מרשימה בגליל, אבל כגודל הסיכוי כך גם גודל הסיכון.

איק לוטן:
ראש המועצה האיזורית
סולם צור
אני קשור בנושא זה שנים רבות. אני רוצה להזכיר לישראל קניג, שפורסם בזמנו את המסמך המפורסם שכולם גידפו אותו, אני אמרתי לו אז שהמסמך הזה יפנה את הפוקוס לאחת הבעיות החמורות; ואני רוצה להגיד עכשיו איך אנחנו רואים את המצב.

הבעיה
אני חושב שאת |הדמוגרפית אנחנו נשנה באמצעות גורמים אחרים שקיימים בגליל, על ידי עיבויין של בקורות ההתיישבות. לשם כך צריך להעתיק אנשים מהערים לגליל על ידי יצירת זהות יהודית, כדי שאנשים מנתניה וממקומות אחרים במרכז הארץ יבואו לגליל לא רק לסוף שבוע, אלא להפוך את הגליל לאתגר וליעד.

אריק לוטן:

דיברנו על כך עם השר לא מזמן והבטחנו לו

שגם כיריבים פוליטיים אנחנו נשתף פעולה, ויצרנו אווירה של סימביוזה
שצריכה לשמש דוגמה לעם האומלל הזה, שיוצע להתקוטט אבל גם להתקומם
בבעיות מאד חיוניות להתפתחותו.

בזמנו כאשר הבאנו את התכנית הזאת לא העזנו

לבקש מהממשלה הכרה בסטטוס של היישובים האלה. יכול להיות שחשבנו אז
לא נכון. (היו"ר א. שרון: בענייני התיישבות מעולם לא מכניסים כאן
שיקולים פוליטיים ומפלגתיים). לכן אמרתי בישיבה הקודמת שאחרי שנים
ארוכות זכינו בחורשים מעטים לראות לראשונה שמספר היהודים בגליל גדל.
לפי הנוהגים של מזרח אירופה הייתי צריך להסתיר זאת, אבל אמרתי זאת
בכל הפשטות, כי זו האמת היום, וזו זכותך הגדולה וזכותה של הסוכנות
היהודית והקרן הקיימת שעסקה בעניין זה. בסך הכל רצינו להתנבב ולהיות
לעזר, כי אנחנו האנשים שיושבים במקום. גם כאשר אני יושב בחניתי אני
יודע מה נעשה בצפון וברום, ואני יכול להבטיח לכם ממה שאני רואה כאשר
אני בא למצפים, אני אומר לכם שאין מה לחשוש. גם אני צאצא לקבוצה של
28 משפחות חברים שעלו על הקרקע ובמשך השנים הגענו למסק גדול עם תעשיה
ועם חקלאות מפתחת. ואנחנו רוצים עכשיו לאמץ ולהשאיל מכוחנו למצפים
החדשים. בנושא זה של הגליל ישנה קונצפציה ש-98% מהיישובים הוותיקים
יכולים להגיש עזרה ליישובים החדשים.

כאשר השר ביקר ביער הוא אמר דבר מאד חשוב:

חברים, עם ישראל אין לו כסף לבנות ארמונות. אבל אי-אפשר שהמתיישב יחכה
עד שמסדרים לו את בעיות הביוב והמקלחת החמה וכדומה, כי עד אז הוא לא
בא. אנחנו היום צריכים לשאוף לכך - ואני אומר זאת כאיש ההתיישבות
העובדת - שגם היוזמה הפרטית תגיע לגליל. אני טוען שהיוזמה הפרטית
צריכה להגיע לשם כבר היום, כי יש ביניהם שהם טוענים שהם לא ציונים,
ואינם רוצים לעסוק רק באיסוף הכסף. הנושא של הציונות הפך במשך השנים
נושא בשביל השנור והם רוצים להינתק מזה.

אריק לוטן:

אנחנו צריכים היום לאתר את השטחים והמדינה

צריכה לתת את התשתית היסודית, וזה צריך להיות בכל הקו מחיפה, כרמיאל והקריות. לא צריך לכל אחד להעתיק את החממה שלו, כי אין לממשלה הזאת הכסף לזה, וגם אם תהיה ממסלה אחרת, אם יהיה תחליף, לא יהיה לה הכסף.

מר דרובלס אמר נכון, צריך לאמץ את היישובים

החדשים, כי הדגש של ההסתתפות הוא בזה שבליילות יש אורות רבים יותר בגליל, והערבים מרגישים זו הפעם הראשונה שזה רציני, אחרי שנים רבות של שיתוק בגליל. העם שלנו יש לו כל מיני מחשבות איך להביא נוצר מחוץ-לארץ שישיב במצפים, נגייס אותו לענין הזה. אנחנו צריכים להתאחד כדי שיהיה לנו יותר כוח.

לדעתי צריך להקים מועצה אחת שתטפל בענין זה;

מועצה אחת או שתיים בכל הגליל שתטפלנה בענין זה. יש עכשיו צורך באיתור שטחים. נאמר כאן שלא צריך להפקיע קרקעות, אבל אי אפשר שבמדינה זו נתרוצץ במשך שנים בגלל חוסר הרצון להחליט על הפקעה של דונם אחד או שנים לכביש למנוף, למשל. אנחנו יוצרים מצב של חולשה 350,000-350,000 ערבים מרגישים בחולשה זו. במקום שיש צורך בהפקעת קרקעות צריך להפקיע לא כדי להרגיז מישהו, אלא כדי לאפשר קיומו של תהליך שצריך לעודד.

את הנושא של פיתוח הקונצפציה של שלב א' של המצפים ביצענו. היו לענין זה גם תוצאות אחרות. מאז שהתחלנו בכל הענין הזה גם הבנייה הבלתי-חוקית התחילה לרדת, גם תפיסת השטחים, כי יש עכשיו יותר עיניים בשטח. אבל לא עשינו זאת רק בשביל זה. היישוב הזה צריך להרגיש שיש לו יכולת של קיום.

יחד עם פיתוח השטח אנחנו מוכרחים היום בענין

זה להראות אפשרות של ביסוס בשלב השני, אבל שוב פעם לא לשבת ולחכות עד שיביאו לנו את הדברים.

אריק לוטן:

בשליחותו של השר שרון, שהתגייס יחד אתנו, לפתור בעיה נוספת, במקומות שלא יהיו מצפים, להביא יהודים שרוצים לחיות בגליל, ורוצים רק לדעת איפה הם יכולים להתיישב; במקום טוב הם יסתדרו בעצמם. יש היום תהליך חשוב של עצמאות יהודית מסדרה ראשונה. לענין זה צריכים כולנו להתגייס היום, כי אם חס וחלילה ניכשל - ואסור לנו להיכשל - זה יהיה יותר גרוע מאשר לולא היינו מתחילים.

בדרך זו וברוח זו של שיתוף פעולה אני מוכן ללכת יחד עם השר לרמטכ"ל ולשאול אם יש לו כסף. בסך הכל אנחנו צריכים לבקש מסנו רבע מיליארד לירות. אתמול דובר על סכום של 20 מיליארד ל"י. יש במדינה זו עוד כסף לפתור כמה בעיות. שאלתי את לוינסקי, גזבר ההסתדרות הציונית, מה הוא יכול לעשות. כל העם בישראל צריך לדרון איך לבנות 200 בתים נוספים בגליל. לענין זה צריכים כולם להתגייס ולמצוא את הכסף. צריך להתאחד ולהמשיך לפעול, ובדרך זו נצליח. אין לי ספק.

ש. רביד:

אחרי הדברים של אריק קשה לגשת לדברים

פרוזאיים. ברצוני לשאלה הקונצפצואלית

האיזורית, מה היה בסתר לגם של המתכננים של המצפים. הקונצפציה האיזורית היתה קיימת גם לפני המצפים. מערכת השירותים אינה יכולה לעמוד גם בקהילה של 200 משפחות. זה נכון גם בבקעה וגם בשטחים אחרים. האמת היא שאת הקונצפציה של המצפים ביצוע לפני שהקונצפציה היתה מושלמת, כי היתה שאלה של זמן.

אבל גם זה"כ כן צודק, כי היו שתי מחשבות:

להנתק בקצב של שמירת הקרקעות בגליל מהקצב של הקמת יישובי קבע. מאחר שהקצב של הקמת יישובי קבע לא הבטיח שהדבר ייעשה תוך תקופה של 10-15 שנה, אמרנו שצריך לנתק את הקצב של שמירת קרקעות המדינה מהקצב של הקמת יישובי קבע. הדבר השני היה, הרצון לסבך את המערכת. היה ברור

ש. רביר:

לנו שהמערכת תסתבך והיא תצטרך לעסוק במה שהיא עוסקת עכשיו.

היו"ר השר א. שרון:

אני יודע כמה שנים חיו בדגניה רק 7 חברים.

אינני מפחד מזה, אבל ניאבק כאשר יש על מה

להיאבק. אם אין על מה להיאבק, מה אתה נאבק על כל היישובים. עובדה

היא שביישוב הילה 7 חברים נושאים בכל עול השמירה; או למשל היישוב

חרדלית, עד היום אין שם דרך, ועד החורף לא תהיה דרך, אבל לא תהיה //

דרך אם לא יהיו מתיישבים בחרדלית. אני מאמין בשיטה זו. אני זוכר

מגיל צעיר במשך 45 שנה מה קורה בשטח זה. אני לא האמנתי אף פעם שאפשר

לבנות כמעט את כל השתשית ולהכין מקורות תעסוקה, בתים, כבישים, מים וחשמל,

ורק אז להביא את המתיישבים. ראשית כל צריך להכנס ואחרי זה בשלב הבא

מתחילה לצלות זעקת המתיישבים. ברור לי שאני לא נאבק לבד, יש לנו

שותפים נוספים למאבק הזה, כפי כל אחד אחראי לקטע מסויים, ואז מצליחים

להתגבר.

אותו דבר יהיה בממשלה אחרת, כי גם היא תהיה

לחוצה, ומצליחים להיאבק כאשר מעורבים בזה אנשים. אני מדגיש את המושג

הזה של הסתבכות, כל הציונות היא הסתבכות. לפי דעתי נכנסה לזה הממשלה

ברגע האחרון. זה יכול להיות באותה ממשלה וגם בממשלה אחרת. הכל בנוי

על אנשים. יכול להיות אדם יוצא מן הכלל, אבל בנושא זה אינו רואה את

דחיפות הנושא. אותי הנושא הזה מטריד שנים רבות. ברגע שזה ניתן

בידי שמתי על זה את כל כובד משקלי. ממשלות מתחלפות, זה דבר רגיל,

אבל אני ראיתי דחיפות ראשית כל להכנס וליצור מצב שיהיו בגליל אנשים.

זו מהפכה מוחלטת. עכשיו צריך לתת עוד תמיכה. אנחנו עכשיו מטפסים על

גבעה, וכדי שהדבר יוכל להתקדם ולקצור הישגים חייבים בעוד טיפוס על הגבעה.

עוד מאמץ ונשימה כדי שאפשר יהיה להגיע למטרה.

ש. רביד:

בעבודה שלנו על נושא המצפים תכננו 28 מצפים

שעסקנו בהם שייחפכו ליישובי קבע בקצב של

6-7 לשנה. כך חשבנו בזמנו כאשר הרעיון נולד לפני כשנתיים. הבעיה היא שכרגע המערכת הזאת אינה עונה על הקצב הזה, ואין זו שאלה של החלטות שיו"ר הוועדה רוצה לקבל.

אבל לגבי שאלתו של חה"כ אברהם כץ צריך לציין

שיש מספר מקומות שבהם אין אפשרות לתת פתרון של קבע. זאת אומרת, היישובים עלו על מנת לתפוס שטח, והנושא הזה של יישובי קבע תלוי בחילופי עסקאות של קרקעות. הנסיון בעבר הוכיח שנוכחותנו בשטח מקלה על רכישות של קרקעות ועל חילופין. העיסקאות הן אחרות כאשר המתיישב מדבר בשפת השכן. כתוצאה מהנוכחות שלנו בגליל הצלחנו לרכוש שטחים בקנה מידה שלא חשבנו עליהם לפני 3-4 שנים.

אבל מעבר לזה ברור שנושא התיישבות הקבע

תלוי בחילופי שטחים וברכישות, ויש מספיק מקומות בהם אפשר לתת פתרון קבע. העזרה הגדולה ביותר למערכת הזאת תנתן בנושא התשתית, וזה קשור בכל העניין הזה של התקנת טלפונים, סלילת כבישים, מערכת חינוך ומערכת מוניציפלית.

למעשה רק שני גורמים מכל המשרדים הנוגעים

בדבר נושאים בכל הנטל: משרד הפנים דרך המועצות האיזוריות ומחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית. מחלקת ההתיישבות נתנה את הדחיפה הראשונה, וכך עשינו. יצרנו בעיה, פתרנו אותה בעיה ואז התקדמנו לקראת בעיה נוספת כדי לפתור גם אותה, ופתאום ראינו ארץ מלאה יישובים. זה מה שצריך לעשות פה, אחרת לא נתקדם בנושא

זה. לפעמים יש לי הרגשה שאני אבל בין חוגגים בעניין המצפים. 92 ק"מ ררכים שפרצה הקה"ל בנושא זה מאפשרים לעבור ליישובים ביתר קלות, ולא נוכל להגיע ליישובים אם לא יהיה לזה המשך. התחלה ללא המשך היא יותר גרועה מאשר אי-התחלה.

ש. רביר:

אני מקווה שיהיה תקציב להתחלת בניית הבתים. אני תומך בשיטה של "בנה ביתך", אבל "בנה ביתך" זה לחוד, אם אפשר להקים 200 יחידות דיור זמניות לאלתר, האחר אינו בא במקום השני. אבל העזרה האמיתית והרצינית ביותר מתבקשת בנושא התשתית. אם לזה הכוונה, שיהיה כביש גישה, ושמשדר התקשורת יהיה חייב להקים תשתית אזרחית; אותו דבר בנושא החינוך, זו תהיה תרומה גדולה לרמת השירותים.

חלק מהקשיים שהובאו פה אנשי המצפים מורעים להם. זו הסתבכות המערכת במובן החיובי. הדגש שלי הוא על עזרה לתשתית ממשרדי ממשלה אחרים כדי לעזור לתשתית בשטחים אחרים. עוד לא דיברתי על נושא הפירצה במקום. באותם המקומות שמיוערים להיות יישובי קבע המחלקה להתיישבות יכולה לעמוד בקצב של 6-7 יישובים לשנה מבחינת אמצעי הייצור.

א. בר-און:

ברצוני להוסיף כמה דברים בלבד, בעיקר אחרי

דברי אריק לוסן, על הנושא הזה שקוראים לו השלב השני. הגדלת המקומות הקטנים זה השלב הראשון. השלב השני הוא צרוף משפחות לאותם חמשת היישובים הראשונים. הסגורים שדיברנו על כך שצריך לפתוח אותם, ולדעתי זה לוקח יותר מדי זמן, אם עד היום כבר עברו מספר חודשים מאז קבלת ההחלטה הזאת, והעניין לא קיבל את התנופה שיכול היה לקבל. אלינו פונים בודדים וקבוצות מערים קרובות וערים רחוקות, אנשים בעלי אמצעים ואומרים: תראו לנו את החלקה הזאת שעליה אנחנו רוצים לבנות את ביתנו. יש לנו, בלי הגזמה, כלפי משפחות כאלה שמסיבות שונות מעוניינות לעבור לשם. תהיינה הסיבות אשר תהיינה, השר שרון קורא לזה ציונות; העם קורא לזה שיפור רמת החיים, העלאת רמת החיים במקום שבו רוצים שהילדים יגדלו. אין צורך לחזור ולהדגיש באיזה תנאים נמצאים היום חלק

א. בר-און:

מהמשפחות האלה בשכונות בערים ואפילו באיזור חיפה, שזה פתרון נכון בשבילן. זה היה הפתרון הנכון בכל העולם במשך הרבה שנים, ואצלנו התהליך התהחיל רק בשנים האחרונות. הקיץ הזה יכולנו להביא מאות משפחות שיתחילו לבנות את ביתם באותם המיצפים שאנחנו קוראים להם עכשיו יישובים.

לרבים מהפונים האלה נאמר שזה נושא - וזה

הנושא שאני רוצה להעלות בפני ישראל קניג - שדורש אישורים של ועדות מחוזיות וכדומה, וכל הדברים האלה לוקחים יותר מדי זמן. יש דברים שבהם אנחנו צריכים ללחוץ יותר.

י. קניג:

מי שאמר זאת אינו מתמצא בעניינים, זו אינה

בעיה היום. האמת היא ששרי הממשלה סיבכו אותנו

כך, שכרגע זה הפוך להיות לבעיה פוליטית ממדרגה ראשונה. עד עכשיו זו היתה בעיה תכנונית, ועכשיו הפכה לבעיה פוליטית, ואולי אסביר את דברי.

כתוצאה מכל הוויכוחים שאנחנו קוראים עליהם

בעתונות הצליח משהו לגייס את כל אנשי תרשיחה ולהתחייב כאלף אנשים, וכך

קיבלנו כאלף התנדויות לתכנונים של הוועדות המחוזיות. כתוצאה מכל

הדברים שקראים עליהם בעתונות אנשים במקום התחייבו כמעט את כל התושבים

במעלות להתנדויות. הם לקחו את עורך הדין ג'ורג' לורה, והוא מפתח את

זה לנושא שלם, והוא גייס ערבים כדי להחתים אותם על התנדויות. בוועדות

יושבים כל מיני אנשים שמחפשים כל מיני אמתלאות, וצריך מאוד להזהר. זה

הפך להיות בעיה פוליטית, כי קודם אפשר היה לעשות זאת בצורה קלה יותר.

מ. ריבלין:

גם אנשי כפר הורדים של סטף ורטהיימר דאגו

לפרסומים מיותרים בעתונות לדעת. הוא בא

אלי וביקש אישור ואיים שאם לא נאשר את היישוב הוא יפרסם בעתונות שלא

קיבלו אישור. גם אנשים כאלה הם גורם לפרסום מיותר ומזיק.

י. קניג:

וכתוצאה מזה יש באמת דברים מיותרים שמקשים
עוד יותר, ואיני יודע איך זה ייגמר. אם
הערבים קוראים בעתונות ששר בממשלה הגיש ערעור על החלטה להקים שם יישוב,
אז גם הם יכולים לעשות זאת ועורך-הדין שלהם מעורר אותם לעשות זאת.
למה שלא ינצלו זאת?

היו"ר השר א. שרון:

נניח שקיבלנו החלטה בוועדה, והיו הרבה קשיים
להעביר את הנושא הזה, וכל היושבים כאן מכירים
את הבעיה - אין איזור בארץ שביקרתי בו כל כך הרבה פעמים כמו הגליל המערבי;
בסופו של דבר סיכמנו והיה על זה ערעור בממשלה, וכאשר יש ערעור חייבים
להביא זאת לדיון, ואז חייבים להיאבק על זה. בכל זאת הגענו לכך שבונים
עכשיו במקומות מסויימים בעומר או בנחל ב'.

י. קניג:

בעקבות כל הוויכוחים והערעורים האלה בממשלה,
ישנם מקומות שבהם עורכי-הדין מגייסים ערעורים.

א. בן-אלי:

ישנו הנושא של תכנון מקומות יישוב שאפשר לדחוף
אותו קדימה. אף אחד אינו יודע מה יהיה בעוד
שנה. יש מקומות שהדברים היום הם שם פיגור רב, שאין לו כל סיבה מעשית;
ולא רק שחבל שקיים מצב כזה, אלא שזה עלול לגרום לאסון.

היו"ר השר א. שרון:

קבענו חמישה מקומות חדשים. האם אפשר לעשות
דבר שהוא שונה מהרגיל ולהגיד: ישנה תכנית
כללית ודצים שבשנה הבאה יהיו שם 2400 משפחות?

ברצוני להביא לידיעתכם שתוך ימים אחדים אני

עומד להביא למינהל מקרקעי ישראל הצעה החלטה מהפכנית, בעקבות הביקור
שלי בגליל לפני שבועיים. ישנה היום מפה מסודרת שמראה ^{לפי} העדיפויות
הלאומיות את המקומות שבהם תועמר הקרקע לרשות המשתכנים ללא תשלום או

התיישבות 14.8.80

28.

היו"ר השר א. שרון:

תמורת תשלום סמלי, ונקטנו באמצעים הדרושים כדי למנוע ספקולציות, ונותנים אפשרות בלתי-רגילה לנושא הזה. אמרנו שאחת לשלוש שנים תהיה בדיקה מחדש לאור הדרישות. הצעה זו באה כתוצאה מהשיחה שלנו בע כו ובנשר-הזיו.

בניה שאומרים עכשיו שיש קרקע ואנחנו מפרסמים

על כך, האם אדם יכול להתחיל לבנות את ביתו מבלי לעבור את כל התהליכים, כמבצע מיוחד, האם זה אפשרי?

איני רוצה להכנס כאן לפרטים, כי אני חושש

י. קניג:

שזה ידלוף החוצה, אבל זה בהחלט אפשרי. נרון

על זה יחד בשיחה, לאחר שימסרו לי את הפרטים המלאים של המקום והשטח.

נקיים פגישה בצפון בתקופה הקרובה ביותר

היו"ר השר א. שרון:

לדיון בנושא זה.

הדבר האחרון, וזה נושא גודל הישובים. אנחנו

מ. בר-און:

מדברים על חלק גדול מהמקומות שיכולים להגיע

ל-200 או 300 משפחות, אבל ישנם מקומות שהם ישארו קטנים בהתאם לגודל

השטח שעומד לרשותם וגם - יעמוד לרשותם בעתיד, ובהתאם לקרבתם למקומות

תעסוקה. כאן בהחלט אפשר לתכנן איזורי התיישבות מסוג קצת אחר; חלקם

אפשר יהיה לומר שאלו יהיו שכונות כפריות, מאחר שכל המרחק שלהם מאיזורי

התעסוקה הוא 10 ק"מ.

ישנה תמימות דעים בין כולם שצריך לעשות זאת

י. דמרגלית:

מהר, ואין ויכוח בכל מה שנוגע להצהרות פומביות,

והשאלה היא איך עושים זאת. תחילה דובר על 30 מיצפים בבחינת מושג, או

יישוב מסוג מסויים. אם מדברים על יישובי אמת צריך לבחון את הנושא מבחינה

י. מרגלית:

מקצועית בראש ובראשונה. אני חושב שצריך לעשות זאת מהר ולבחון מבחינה מקצועית אם כל אחד מהמיצפים האלה יכול להיות יישוב, איזה סוג יישוב ולהתחיל בתכנון.

הבעיות שישנן היום ליישוב שיש בו 3 משפחות או 7 או 15 אינן שונות במהותן מהבעיות שהיינה אם נוסף 10 או 20 יחידות דיור. בעיות היסוד יהיו אותן הבעיות של ביסוס קבע. אני סבור שכל כסף שניתן לגייס היום צריך לגייס לתשתית. בניגוד לדעת החברים אשר סבורים שהתכנית של "בנה ביתך" היא לא ריאלית, אני סבור שאתם שוגים, ולדעתי צריך לעודד את השיטה הזאת שהמדינה נותנת את התשתית והסיוע הדרוש לפרט כדי שהוא יקים לו את ביתו, כפי שעושים באיזורי פיתוח. אני יודע שישנה נטייה לזה ביישובים פתוחים או חצי פתוחים, וניתן שיחידת הדיור תוקם על ידי הפרט או על ידי-האגודה. ניתן לקדם תכנית זו, שהמדינה תעסוק בהכשרת השטח, מתן התשתית ודאגה להקמת מוסדות הציבור הדרושים, כאשר הפרט בסיוע ממסלתי מקים לו את ביתו. תכנית זו יכולה להיות טובה גם בגליל, ובראש ובראשונה באותם היישובים שעליהם מדברים.

אני מוצא לנכון לחזור ולומר שאין משאבים. כל יחידת דיור ביישוב כזה זה ענין של 5 מיליון ל"י. אני מצביע על עובדה זו. יושב כאן נציג משרד האוצר והוא צריך לתת תשובה לשאלה זו. אפשר לעבור לטיפול מיידי בנושא זה, אבל בראש ובראשונה קיימת השאלה של המשאבים. המשאבים שיהיו צריכים ראשית כל ללכת ליצירת תנאים לבניית קבע אם מדובר על 200 או 300 יחידות דיור.

א. פוגל: אני חושב שכפי שוועדת השרים צריכה לסייר בגליל

כדי לראות את הדברים, צריכים להזמין גם את כל חברי הממשלה לעשות סיור אצלנו כדי שנוכל לספר את הבעיות שלנו. אני חושב שלפחות בין כל הנוכחים פה לא היה ספק, שמבין היעדים שעומדים בפני המדינה

א. פוגל:

עכשיו קשה לחשוב על יעדים יותר חשובים מזה שעליו הצבעתם. זו המסקנה הראשונה שצריכה לחייב את כולם. לא יכולים להגיד שזה הדבר הכי חשוב מבלי להצביע על אפשרויות התקציב, כי אחרת יהיה מצב שאחרי שנגמור את תקציב המדינה ניתן לנושא זה תוספת.

כולנו היינו מודעים לכך שאנחנו בונים מיצפים ובמשך הזמן הולכים על משהו יותר גדול. כך בדרך כלל מתחילים בדברים וכך נבנתה מדינת ישראל. אני מקווה שתמשיך להיבנות, אבל לא בשיטת תקצוב זו. אנחנו הולכים לפרישה גדולה והולכים למצב בלתי אפשרי שמוכרחים לפתור אותו, וקשה מאד לפתור אותו.

אני חושב שדבר זה צריך לחייב את כולנו ובראש וראשונה את המערכת של משרד הפנים, את המערכת ההתיישבותית והמערכת הממשלתית.

י. קניג: כל מה שיש היום בגליל זה 300,000 דונם.

אם עכשיו נתחיל לדבר כך הרי במשך תקופה קצרה לא תהיה לנו יותר אדמה.

א. פוגל: אני מוצא לנכון להציג כאן את שתי האפשרויות:

הממשלה היום בפעילותה במשק נמצאת במצב שהפעילות

היא בין 30 ל-40 מיליארד ל"י גדולה ממה שיש בתקציב המדינה ומחפשים להם מקורות כיסוי. אני בטוח שלא נוכל למצוא ברמת פעילות שהחליטו עליה כאן את המשאבים הדרושים.

דבר שני, הסוכנות היהודית שחייבת להמציא את כל אמצעי הייצור נמצאת בגרעון של עשרות מיליוני דולר, וכאשר באים אליה בדרישות היא מפנה אותן לאוצר, ובסופו של דבר המקורות יהיו אותם המקורות.

א. פוגל:

איני בטוח שניתן להקציב סכומים נוספים.

הדברים האלה צריכים לבוא מתוך התקציב המעודכן החדש שהוא נע סביב 750 מיליארד ל"י, ובתוך זה צריך לקדם גם את הנושא הזה, אין ברירה. לכן, לדעתי צריך פה לקבל החלטות ריאליות משמעותיות. אני חושב שצריך לקבל החלטות להגדלה ולהתקדמות, אבל צריך לסייג זאת במסגרת האפשרויות הקיימות.

היו"ר השר א. שרון:

אני רוצה לסכם את הדיון הזה. ראשית, טוב

שנפגשנו. אני עומד להזמין את הממשלה כולה

לביקור בגליל, ואני מעריך שהוא ייערך ואז הממשלה כולה תיפגש עם הפורום

הזה. אני מקווה שכאשר נבוא לשם יהיו בידינו כמה החלטות יותר ברורות.

טוב שכולם שמעו כאן את כולם.

אני רוצה להגיד עכשיו מה הסיכום שנראה לי

מהפגישה הזאת, ומה ההחלטות לגבי היעדים שצריכים לקבל. סעיף אחד,

מחליטים כי המיצפים הינם יישובים לכל דבר; שנים, לשם-כך מחליטים להגדיל

את מספר המשפחות בכל יישוב למינימום של 30 משפחות במבנים זמניים, ואני

רוצה להדגיש: מבנים זמניים.

שלוש, מחליטים לסייע בידי המועצות האזוריות

לקיים רמת שירותים שהיא אלמנטרית ומבטיחה את קיומם של היישובים גם במספר

המתיישבים הקטן; רביעית, להבטיח את המינימום ההכרחי בתשתית לקראת עונת

הגשמים; חמש, להבטיח את המינימום ההכרחי בשירותים הבאים: חינוך, בריאות,

תקשורת וטלפון; שש, לסייע בידי המועצות גם באמצעים חומריים וגם בכוח

אדם לקיים את הבטחון השוטף.

אני מציע סעיפים אלה כהחלטות של הוועדה הזאת.

אה"כ א. כץ:

אני מקבל את הסעיפים 2 עד 6, אבל לגבי סעיף 1 אני רוצה להעיר לגבי הביטוי "כל המיצפים", כי ממה ששמענו כאן לא כל המיצפים ראויים מבחינה עניינית ומעשית להיהפך ליישובים. אני מציע לכתוב כאן: מיצפים שניתן להפכם ליישובים.

היו"ר חשר א. שרון:

אני מוכן למנות את כל תיישובים ואיני רואה אחד שאינו ראוי להיהפך ליישוב. אני רוצה שיהיה ברור, כל מקום שנכנסנו אליו שם יהיה יישוב. בן-מאיר אמר לי קודם, שגם בתקופת דגניה היה זמן שישבו שם רק 7 משפחות. היה שם סדרה בשם שן אשר כתב מאמר והוא פיתח בו אידיאולוגיה של יישוב בן 3 משפחות. כל אחד מהמיצפים האלה הוא יישוב. החלטה זו חשובה מאד.

לובקה זכין:

בזמנו לא האמנו בדבר זה, בעיקר כאשר התחילו בו. לדעתי ההצלחה כאן היא מעל למעבר למשוער. מתברר שכל מיצפה יכול להיהפך ליישוב קבע. דבר שני, שהוא חשוב ביותר, שישנם אנשים שרוצים בזה. תחילה לא האמנו שישנם אנשים שמוכנים ללכת לזה. בכל יישוב כזה אומרים: תנו לנו כמה דירות זמניות ואנחנו נביא את האנשים.

בוניו רונן:

אני מבקש בסעיף שמדבר על כך שיש לספק את השירותים והאמצעים הדרושים להוסיף גם: כוח האדם.

דוד קורן:

אני מקבל את הסיכום של היו"ר, השאלה היא מה תהיה התוצאה. כדי שדברים אלה יהיו ברי-ביצוע צריך לתת לזה שלד מעשי בנושאים השונים. למשל, בענין החינוך, צריך לבדוק מה שיש בשטח החינוך ומה צריך להוסיף.

היו"ר השר א. שרון:

אני מקבל, אבל צריך קודם כל לקבל החלטה, ולאחר שישנה החלטה יכולים ללכת למשרדים ולדרוש.

דוד קורן:

בשביל לעשות מזה דבר - ממשי צריכים לקבל במשך החודשים הקרובים את כל תכניות הפעולה, אם זה בסחון המיצפים, חינוך כולל חינוך מבוגרים וכדומה.

היו"ר השר א. שרון:

הרבה זמן לא דנו כך בעניינים. ברצוני להסביר איך זה פועל ואיך מקבלים החלטה. יושבים כאן נציגי המשרדים השונים. יכול להיות שהם יערערו על כמה דברים, אבל זו תהיה החלטת הוועדה. ישנו תקנון לעבודת הממשלה ולפי זה צריך לבצע זאת. אנחנו מפה פונים לכל מי שצריך כדי לקבל את הדברים האלה בנושאים השונים, כמו בנושא המיצפים. לא הזמנתי אתכם לכאן כדי לקבל החלטה הצהרתית. בשביל להתחיל להזיז את הדברים הכרחי שתהיה החלטה. אם ישנה החלטה של הפיכת המיצפים ליישובים, וכדי ששמועון רביד יוכל להתחיל לספל בהם צריכה להיות החלטה.

דוד קורן:

כל אחד ידע, לפי ההוראות שלך, שצריך לתכנן את הדברים הנוגעים למשרדו בכל יישוב.

מ. בן-מאיר:

מחלקת ההתיישבות עוסקת בזה.

מ. דבובלס:

אני מסכים לסיכום, אבל אני מבקש תקון לסעיף 2: יש לערוך לתקציב ל-30 בתים זמניים בכל יישוב. יושבים נציגי שני המשרדים המסומנים, ואיני רוצה שייווצר מצב שהסוכנות תחשוב שהאוצר מבצע זאת, והאוצר יחשוב שהסוכנות מבצעת זאת. החלטה זו פירושה מיליארד לירות.

היו"ר השר א. שרון:

לא הכל ייעשה בבת-אחת, אפשר להתחיל ב-10

יחידות דיור ולתת לאנשים הרגשה שמתקדמים.

אביא זאת לישיבת הממשלה. לגבי מה שהוצג כאן מבחינת תיאור המצב, אם אפתח פה תיקים ואבדוק מה קרה כתוצאה מהחלטות של וועדת השרים להתיישבות תראו מה הנושאים שבוצעו. אני מבקש שתתנו לי לטפל בביצוע. לפנינו עוד דרך ארוכה. יש צורך לקבל עוד כמה החלטות לשם ביצוע. כל יהודי שבונה שם ורוצה לבנות את ביתו בעצמו, יש צורך בהחלטה שמישהו ירכז את זה. כל מקרה כזה שישנו ואפשר לבצע זה לא בצדד התיישבות מסודרת. אני רוצה לקבל רשימה מרוכזת מיידית של אותן

ההפקעות של קרקע שצריך לבצע. אני רוצה להביא זאת לממשלה כהצעת החלטה. (ש. רביד: אין כרגע בעיה לוחצת). תביאו מה שיש, אני רוצה לגמור את הדברים. תהיה לי פגישה עם קניג בנושא זה כדי לבדוק את הדברים, מאחר שהוא לא רצה להכנס כאן לפרטים. נעשה זאת תוך שבוע ימים.

בקשר לנושא הקרקע אביא זאת לאישור למועצת מינהל מקרקעי ישראל; ברגע שזה יתקבל זה יפורם. לנושא התחבורה - אני עומד לפנות גם לשר התחבורה וגם לאגד ישירות, ואני מציע לכם להסיע במכוניות שלהם אנשים בתשלום. אני מציע זאת כהצעה כדי להתחיל לעבוד.

י. קניג:

נתנו לכמה יישובים כספים למטרה זו, כי זה משבש את החיים.

היו"ר השר א. שרון:

אני אביא זאת כהצעה להחלטה אחרי שאפגוש עם שר התחבורה ועם אגד. אני מציע לקבוע זאת

כאפשרות נוספת.

בזה סיימנו את הדיון בסעיף זה, ואני מציע

לעבור לסדר היום.

(נציגי יישובי הגליל עוזבים)

ח"כ א. כץ:

אני מבקש הערה לסדר. אנחנו קיבלנו הזמנה לישיבה עם סדר-יום, וכאן דנו במשך שעותיים בנושא שכלל לא היה רשום בסדר-היום. אני מבקש שבענין זה יהיה קשר ישיר בין מזכירות הממשלה לבין חברי הוועדה.

ס. ריבלין:

אם חברים שלנו היו יודעים שזה הנושא היום ולא סדר-היום שקיבלנו, ייתכן שהיו מבטלים פגישות אחרות בנושאים אחרים, כדי לבוא לדיון בנושא הגליל.

היו"ר השר א. שרון:

בדרך-כלל זה לא קורה, ועוברים בשיתוף-פעולה מלא. הגוף הזה של נציגי הסוכנות האזוריות הוא גוף שיושבים אתו כמה שנים, ומיום שאני בתפקידי אני עומד אתם בקגע הדוק, ושיתפתי אותם מההתחלה בפרויאקט הזה של המיצפים. הם נתנו תמונה שקמה של הענין שצריך לתת לו דחיפה מיידית, כדי שלא ייסוג לאחור. אנו עוברים לסעיף הבא.

הת/19. ריחן ה', מעון, כרמל

במסגרת האישורים של היישובים החדשים שהובאו בפני הממשלה ישנם שלושה יישובים שכבר אושרו ועברו את כל ההליכים הדרושים. איני זוכר אם אישרנו את ריחן ה'.

א. בר-און:

מדובר על ריחן ה' בשומרון הצפוני בנוש ריחן ליד ח'יננית. זה השם החדש שנתנו לריחן ג' - ח'יננית, שהוא פרח שגדל בשומרון. ריחן ה' מיועד לגרעין שיישב בשומרון הצפוני, ועיקרו מחיפה, בנימינה וזכרון יעקב. זה עוד לא עבר את כל ההליכים. זה באיזור יופר צפוני של שפלת החוף (תיאור על המפה). המקום השני הוא זיו, שהוא קצת יותר מזרחית מאמחז של הצבא, ובשלב הראשון רוצים להקים כאן את מע"ן וכרמל (מפה). 36/.

היו"ר השר א. שרון:

על אלה יש אישור סופי של הממשלה. יש עוד שלושה מקומות שאושרו בוועדת השרים, אבל היה ערעור בממשלה וביום ראשון יובאו לאישור, ולכן אני עוד לא מבקש את אישור הוועדה.

א. בר-און:

היישוב מכמש נמצא על כביש לאלון מורה (?) ויתחבר בכביש לנוה-יעקב-ממעלה האדרנים, כוכב השחר וכו' (תיאור על המפה), במקום שבו נמצא בית מצפה גוברין על הכביש של קריית ארבע ובית גוברין. מקום נוסף הוא תקוע ב' בכביש מתקוע למצפה שלם כ-5 ק"מ מדרום לתקוע שקיימת היום.

היו"ר השר א. שרון:

זה במסגרת 10 היישובים שעליהם דיבר ראש הממשלה; כרוע מדובר על 6 הראשונים ובתוכם ריחן ה', מכמש, תקוצ ב', מצפה גוברין, מעין וכרמל. לגבי שלושה יש עדיין ערעור בממשלה, אבל אני חושב שזה יעבור. על זה נדון בישיבה הבאה. אני מבין שמאשרים זאת כאן כדי לגשת לעבודה.

הח/20. יתיר ב'

ש. רביד:

ישנם שני נושאים נוספים שקשורים באישור הוועדה. הנושא הראשון הוא קבוצת היישובים המתוכננת לאיזור יתיר בבקעת ערד. לנו יש תכנית להקמת 4 יישובים כפריים באיזור זה, פלוס יישוב קהילתי ששר החקלאות דיבר עליו קודם. מבחינתנו היום יושבים במקום של בית-יתיר גרעין שיושב בתוך היערות של בית-יתיר (?). זה יישוב לכל דבר ומיועד ליישוב קבע ל רחוק משם.

ש. רביד:

אנחנו מבקשים אישור ליתיר ב', אם כי אין כרגע אפשרות להקים אותו מבחינה תקציבית. זה יישוב שהטוכנות יכולה לקבל על עצמה, מאחר שהגרעין בינתיים שכר דירות בערד ויושב שם, אבל הוא רוצה להתחיל להראות את נוכחותו בשטח, ואנחנו רוצים להעמיד לרשותם את אמצעי הייצור. לשם כך אנחנו זקוקים לאישור התכנית ליתיר ב'. זהו גרעין מקביל לגרעין של בית יתיר א' של בוגרי תנועת בני עקיבא. הם רוצים להקים מושב שיתופי בדומה לגרעין של בית יתיר.

היו"ר השר א. שרון: זהו גרעין של גוש אמונים מקביל לגרעין בית יתיר, שיכול להיות יישוב יוצא מן הכלל.

ש. רביד: עיקר הפרנסה שלהם היא בחקלאות בבקעת ערד, שנמצאת בתהליך של הכשרת קרקע ברשות. הם גרים

בינתיים בערד וזה מאפשר להם לרדת לשטח ולעבדו. הפיוס בכל מקרה, פרט למיצפים, מאשרים העלאת גרעין עם 20 משפחות כמינימום.

הח/21.

מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית הנושא הבא, הוא נושא שהוא לא בטיפולנו אבל

היינו הדוחפים שלו וגם לגבינו יש צורך באישור הוועדה, וזה הנושא של מרכז המכבי במודיעין. כפי שידוע פה באיזור הזה של מודיעין (מפה) ישנם ארבעה יישובים באיזור המפורז, ששנים מהם הם יישובים דתיים שנשענים על מערכת השירותים של ^{גוש}שעלבים, ושני יישובים חילוניים: שילת וחורב. בדרך-כלל מקשרים בין שני יישובים, אבל פה ישנה תביעה של תנועת מכבי העולמית להקים באיזור הזה (מפה) מרכז שיסמס גם כמקום מגורים למודיעים והוא יכול להיות מרכז לאספקת שירותים לשני היישובים החילוניים באיזור.

אנחנו תומכים בהחלט בגרעין הזה של הקמת מרכז.

זה חשוב גם מבחינת הקשר לאיזור מודיעין, ויש חשיבות לנושא זה גם בעצם הבאת יהודים נוספים לאיזור זה, כי זה איזור שהוא מוגבל באמצעי הייצור החקלאיים. באמצעות אותו מרכז של מכבי יכולים להוסיף אוכלוסיה לאיזור הזה. מדובר על

200 משפחות.

ש. רביד:

על מנת שאפשר יהיה להתקדם מבחינת הקצאת השטחים
אנחנו מבקשים אישור פורמלי של הוועדה הזאת לדבר זה.

האם יש סיכום על המקורות התקציביים למטרה זו? י. מרגלית:

ש. רביד:

כאשר מרכז מכבי פנה אלינו הבענו את עמדתנו
הברורה שנושא זה אינו יכול לבוא במסגרת
הפעילות התקציבית הרגילה שלנו, כי אז זה יקבל מספר סידורי רחוק יותר,
ברור שהם צריכים לגייס את המקורות הכספיים לנושא זה. אנני יודע אם
בהקשר זה לא תהיה מבחינת המתיישבים עצמם שאלה של שכאות. אנחנו בתקציב
שלנו לא כוללים ענין זה, אבל הבטחנו לתנועת מכבי העולמית להעלות זאת כאן
לאישור עקרוני של הקמת המרכז. אני חושב שהחלטה צריכה לחייב קביעת
המקורות הכספיים.

היו"ר הר. א. שרון:

אני מציע שנאשר את מה שדובר כאן לגבי ריחן,
מעון וכדמל ויתיר ב'. לגבי האינפורמציה
שקיבלתם על יישובים נוספים - הייתי ממליץ שלפני שניגש לטיפול בבקשת
מרכז מכבי העולמי שיביאו לנו תכנית מה הם רוצים לעשות וגם המיקום המדויק
של המרכז.

ש. רביד:

העברנו לך את התכנית של המרכז עם המלצה.

חה"כ א. כץ:

למה לא לאשר זאת?

י. מרגלית:

אני ראיתי את התכנית. מדובר על מרכז ^{ספורט} כאשר
סביבו ולידו יהיו בתי מגורים של הספורטאים,
ובנוסף לזה שכונת מגורים של 120-200 משפחות שיהיו להן יחידות דיור עם רוחת
קרקע בלתי-רגילה, שבסופו של דבר מיועד לתת תשובה לאוכלוסיה ישראלית
שתרצה לבוא ולהקים במקום את ביתה. לכן אני סבור שצריך להסס לפני שמקבלים
או ממליצים לקבל בענין זה החלטה מיידית.

מ. ריבלין:

תנועת המכבי אומרת שמודיעין זה מקום מיוחד להם, ואנחנו רוצים לספח את הזיקה של מכבי. הם אומרים שכפר המכביה כבר לא מספיק להם. בעוד שנה תתיה המכביה הקרובה והם חושבים להביא ספורטאים מחוץ-לארץ ולעניין אותם במרכז הזה. אם זה לא בא במקום יישוב אחר ולא מנתקים כאן יישוב, והם רוצים לעשות זאת דוקא במודיעין, ודקא לקראת המכביה הבאה, לדעתי צריך להשיב להם בחיוב.

מ. דרובלס:

הבקשה הוגשה למחלקת ההתיישבות על ידי יו"ר מכבי העולמית, ד"ר ישראל פלד, כדי להקים שם מרכז חינוכי במודיעין. יש להם זיקה למקום והכוונה להקים מקומות מגורים לחניכים ולמחנכים. הכוונה להביא בני נוער מהתפוצות לקורסים לתקופות יותר ארוכות, ולתקופות קצרות ולהכין קאדר של מדריכים למכביה העולמית הבאה. היות ומדובר על יישוב חינוכי שייצטרך להכנס במסגרת התקצוב הרגיל, אני רואה בזה תשתית על חשבון המדינה שיוקם ביוזמת ומסקורות כספיים של מכבי העולמית.

לדעתי עקרונית יש חשיבות לעשות זאת לקראת המכביה בשנה הבאה, וחשוב שדבר זה יהיה מאושר ואפשר יהיה לפעול, כי אז לא אנחנו נצטרך לדחוף זאת, אלא תנועת מכבי העולמית תצטרך לדחוף זאת. מה לא מתנגש ולא בא על חשבון מקומות אחרים. זו לא בעיה של קרקע ולא של מים. זהו יישוב שיהווה מרכז חינוכי בעיקר.

א. בר-און:

בזמן שפנו אלינו לפני שלוש שנים היתה כאן תכנית של מינהל מקרקעי ישראל, אם כי לא בדיוק באותו מקום, לבנות שם יישוב גדול בדיוק כמו זה, וכאשר דנו בזה החלטנו לדחות זאת לתקופה יותר מאוחרת. אחרי שנה הוקמה אגודה גדולה מאד עם מאות משפחות ששילמו הרבה כסף. בראש האגודה עומד יהודי בשם גפן. תחילה דחינו אותם. הם אגגו את הדבר הזה וגם כתבו חוברות. אנחנו דחינו זאת בזמנו. כדאי

א. בר-און:

שהם יסבירו בדיוק מה יהיה המרכז הזה. איני יודע אם זה בדיוק המקום. יש שם בעיה של יישובים רתיים של אגודת ישראל. אני מציע לבדוק את המיקום יותר טוב.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה לצאת למקום ואזמין את ד"ר ישראל פלד להצטרף אלי. נצטרך לשבת עוד פעם בעוד כמה ימים. אני מבקש קודם לראות את המקום ואז נסכם.

אני מצטער שלא נוכל לשמוע כאן היום את הסקירה על המים וגם לא הדו"ח בנושא הבריאות. ברצוני להעלות רק בקשה אחת בשם אנשי הגליל. אני מבין שישנה מצוקה גדולה של אישפוז בנהריה. יש להם תכנית שהוגשה על ידי משקיעים מדרום אפריקה.

יוסף ארד (משרד הבריאות): אנחנו רשמנו לפנינו בקשה זו.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו הבאנו את הנושא הזה גם בפני שר הפנים.

א. בר-און: שר הפנים ביקש לא להעלות זאת היום.

היו"ר השר א. שרון: נדון בזה בהזדמנות אחרת.

הישיבה ננעלה.

הת/18.

ההתיישבות בגליל

יו"ר הוועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; זה"ה ד. קורן,
י. קניג, י. זקין, ד. רייז, מ. דרובלס, י. יעקב,
א. כץ, ח. בוניו, מ. בן-מאיר, א. לוטן, ש. רביד,
א. בראון, מ. ריבלין, י. מרגלית וא. פוגל.

מ ח ל י ט י ס , בהמשך להחלטות הוועדה
להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
העולמית, מס. הת/9 מיום י"ב בשבט תשל"ט
(7.2.79), מס. הת/21 מיום ג' באייר תשל"ט
(30.4.79) ומס. הת/16 מיום ד' באב תש"ס (17.7.80): -

- (א) המיצפים אשר הוקמו בהתאם להחלטות הנ"ל הינם
יישובים לכל דבר וענין; ובהתאם לכך:-
- (ב) להגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב (מיצפה)
למינימום של 30 משפחות, במיבנים זמניים.
- (ג) לסייע בידי המועצות האזוריות לקיים רמת שירותים
שתבטיח קיומם של היישובים האמורים גם במספר
המתיישבים הקטן.
- (ד) להבטיח את המינימום ההכרחי בתשתית היישובים,
לקראת עונת הגשמים.
- (ה) להבטיח ליישובים את המינימום ההכרחי בשירותים
הבאים:-
1. חינוך; 2. בריאות; 3. תקשורת; 4. תחבורה.
- (ו) לסייע בידי המועצות האזוריות באמצעים האמורים
ובכוח-אדם - לקיים את הבטחון השוטף.

/ריחן.

הת/19.

ריחן ה', מעון, כרמל

עוזר יושב-ראש הוועדה להתיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ם : בזיקה להחלטות ועדת
השרים לענייני בטחון מס. ב/85 מיום ט"ז באב תש"ס
(29.7.80) ומס. ב/97 מיום כ"ו באב תש"ס (8.8.80),
ובהמשך להחלטה מס. הת/34 של הוועדה להתיישבות,
המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום
ב' בתמוז תשל"ט (27.6.79) -

לאשר הקמתם של הישובים: ריחן ה', מעון וכרמל.

(נקודות-הציון של הישובים הנ"ל - תירשמה
בפרוטוקול הבא של הוועדה).

הת/20.

יתיר ב'

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
הציונית העולמית, פותח.

מ ח ל י ט י ם : לאשר הקמתו של הישוב
יתיר ב'.

(נקודות-הציון של הישוב הנ"ל - תירשמה
בפרוטוקול הבא של הוועדה).

הת/21.

מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
הציונית העולמית, פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה י. מרגלית,
ש. רביד, מ. בן-מאיר, מ. ריבלין וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם : יושב-ראש הוועדה להתיישבות,
המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, יבדוק
את ההצעה להקים מרכז לתנועת מכבי העולמית במודיעין,
ויביא את מסקנותיו לוועדה.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

648m

מוכירות הממשלה

160 גרמה

2 חלק 1 חלק 2

ש מ ו ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ד' באב תש"ס - 17.7.80

נכחו: חברי הועדה השרים : א. שרון - יו"ר, ד. לוי, ח. לנדאו

נציגי ההסתדרות
הציונית : מ. דרובלס, א. תבין, פ. שנק

נעדרו: חברי הועדה השרים : ש. ארליך, ז. המר, י. הורביץ, מ. נסים, ג. פת, ש. תמיר

נציגי ההסתדרות
הציונית : ר. וייץ, י. פרידמן, א. כץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין,
א. שנקר

י. אלקלעי	- החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
א. בראון	- לשכת שר החקלאות
א. דודאי	- לשכת שר החקלאות
ח. זוהר	- הסוכנות היהודית
ד. יונגמן	- משרד הבטחון
י. מזרחי	- משרד הפנים
י. מרגלית	- משרד הכנוי והשכון
ש. עמר	- משרד הפנים
ש. רביד	- החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
מ. שחם	- ממלא מקום המנהל הכללי משרד הפנים
מ. שמיר	- הקרן הקיימת לישראל
ש. שקדי	- משרד הפנים
ר. שפר	- חברת החשמל לישראל בע"מ

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום:

14/ת	סיור הועדה באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים	2. 18
15/ת	כניסת גרעין לנצרים	2. 18
16/ת	הקמת מצפים נוספים בגליל ומצפים בשומרון	4. 18
17/ת	דיווח על התקדמות העבודה ותכניות העבודה בשנת תש"ס בישובים החדשים	23. 18

בפרוטוקול זה 4 דפים
37-44-13-2 2-13-18
45-48-3-14-29-3-18
30-36-3-18

הח/14. סיור הועדה באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים

השר א. שרון:

אנו היום החלטנו לחבר שני דברים:

מצד אחד, לראות מה קורה עם החלטות

שנתקבלו. יצא לנו לעבור במספר מקומות ואני חושב, שהדברים מדברים

בעד עצמם.

מר א. תבין:

זה שונה מאשר רק לשבת בישיבה ולהאזין.

השר א. שרון:

מה שחשוב הוא, שבסופו של דבר הרבה

מההחלטות שהתקבלו לפני זמן לא רב

כבר מבוצעות בשטח, כמו למשל בקרני שומרון ובדווח. היינו לא מזמן

בסיור והשטח היה הרבה מחשבה להגיע לראשו היתה מפחידה. לאחר חודשיים,

אנו באים ורואים שהעבודה מתנהלת במלוא הקצב. אם זה ביישובים שמשרד

הבינוי מופקד עליהם ואם זה ביישובים שהחטיבה להתישבות מופקדת עליהם,

בכל המקומות יש תנופה וטוב שאנו רואים מה קורה עם ההחלטות שמתקבלות.

כמובן, שמה שראינו היום זהו קצה אחד קטן. אנו עובדים בהרבה מאוד

מקומות. אך היה טוב לראות גם מה שראינו.

יש כמה דברים, שצריך לקבל עליהם

החלטות ויש כמה דברים, שהם בתחום הדיווח.

הח/15.

סדר היום מונח לפניכם ושימו לב

לסעיף ב' - כניסת גרעין לנצרים, אשר נמצאת בין עזה לדיר-אלבלח.

מר ש. רביד:

כידוע לכם, עיקר המאמץ ההתישבותי

ברצועת עזה נעשה באיזור קטיף, כאשר

היום היום 3 ישובי קבע בקטיף: נצר חזני, קטיף וגני-טל, שהם מאוכלסים.

משרד ראש הממשלה	
מזכירות הממשלה	
- צילום מסמך מסונן	
מסמך זה הועבר	על ידי
ההעברה אושרה על ידי	א. א. א.
תאריך ההעברה	17/7/80
העתיק זה מקבץ מס:	
נרשם ביומן, דף	שורה

מר ש. רביד:

נמצא גרעין בכפר דרום, שמיועד

לקטיף ד' ואנו רוצים להכניס להיאחזות הנ"ח נצרים גרעין נוסף, שמיועד לקטיף ה' או אצאצאצא לגנאור. כלומר, יש לנו תכנית, בנוסף לשלושת ישובי הקטיף הצפוני להקים עוד שלושה ישובים בקטיף הדרומי, עם מרכז איזורי, ועוד את מורג שבו יושב גרעין המיועד לחבל הבשור, שברגע שהוא יעבור יוצר גם פה ישוב קבע ואז יוצר הקשר גם בדרום הרצועה, כפי שהוא קיים במרכזה.

הנושא מתואם עם מערכת הבטחון, אך

מבחינה פורמלית אנו זקוקים להחלטת הועדה, שהנח"ל יצא מנצרים ובמקומו יכנס גרעין אזרחי, שמיועד לקטיף ה'.

השר א. שרון: בחלק הדרומי של איזור קטיף אנו נמצא,

בסופו של דבר, במצב הבא: 7 ישובים

חקלאיים ומרכז איזורי. מחוץ 7 ישובים אלה, ישוב אחד, הוא מורג, נמצא מעט יותר מזרחה והוא יהווה גם את נקודת הקשר לאורך הציר שיחבר ישובים אלה לחבל הבשור. אם נלך יותר צפונה משם, זהו ישוב נצרים, שכרגע אנו מכניסים אליו גרעין, שיעבור את תקופת הגיבוש שלו לקראת כניסתו לישוב הקבע ורק כדי להזכירכם, יש החלטות ממשלה קיימות - והדבר גם הובא לפני הועדה - לעוד 2 ישובים הנמצאים בחלק הצפוני של הרצועה.

מר ש. רביד: מה שקראנו: ארז א' וארז ב'.

השר א. שרון: זה מצפון לכפר בית-להייה והם היום

יצטרפו למושב ממפוני חבל ימית ובסופו

של דבר, יהיה לנו שם גוש של 3 ישובים כחיץ בין הקו של זיקית ויד אצא מרדכי לאיזור הרצועה. אני מציע שנאשר זאת, כדי שאפשר יהיה באופן

השר א. שרון:

פורמלי, לבצע זאת.

אני גם רוצה להמליץ שנקיים דיון ויום סיור בגליל. יש כ-30 מצפים, לא נוכל לראות את כולם, אך נוכל להתרשם ולראות אחדים מהם וגם להבין את הבעיות המיוחדות שאנו ניצבים בפניהן בגליל.

הח/16. הקמת מצפים נוספים בגליל ומצפים בשומרון

אני רוצה לומר לכם, שבנוסף לאותם מצפים שועדה זו אישרה ב-7.2.79, אנו הגענו למסקנה שצריך להקים עוד מספר מצפים. אנו מדברים כרגע על 10 מצפים, שמהם 5 בגליל ו-5 בשומרון ואבקש משמעון להציג אותם, כדי שנוכל לאשרם ולגשת לעבודה.

מר ש. רביד: (מראה על המפה): המצפים שעליהם אנו עובדים, 28 במספר, מסומנים בעיגולים או במשולשים, תלוי בסוג המצפה. הכתמים הצהובים הם ישובי הקבע שאושרו בזמנו, שבחלקם עלינו גם במסגרת תכנית המצפים.

כמה מלים לנושא פריסת המצפים בגליל והמטרה שאנו השגנו במבצע זה. למעשה, עיקר הישובים הכפריים בגליל היו מרוכזים בשני קוים עיקריים. אלה ישובים שעלו כולם בשנות ה-50 עד תחילת שנות ה-60, גם אצ כפונקציה של האדמה החקלאות שהיתה אצם בסביבה וגם מתוך רצון להבטיח את הגבול הצפוני. לכן יכולנו למצוא לאורך כביש הצפון שורה שלמה של ישובים ולאורך כביש עכו-צפת, שורה שניה - כאשר היה דגש גם על נושא הגליל המערבי או מעלה יוסף.

מר ש. רביד:

תכנית המצפים, כאשר הותוותה לפני

שנה וחצי, באה ליצור את הפריסה המרחבית - לא את האכלוס - באותם חלקי ארץ, שבזמנו לא היתה להם תשובה חקלאית והיום אנו מעיזים לתת לתת להם תשובה שאינה חקלאית, בהתישבות הכפרית שהתרכזה בעיקרה בשני איזורים: הקו שהוא קו דרומי לקו הישובים שנמצאים לאורך גבול הלבנון - זהו הקו של המצפים; הנושא הנוסף: כניסה למרכז הגליל, למה שהיה נקרא שטח אש 9 ואתם רואים כאן ריכוז גדול של מצפים וזהו גוש תפן שבו התחלנו גם ישובי קבע וגם חוספת של מצפים.

השר א. שרון:

כדאי להזכיר, שהחלק שבו היתה אולי

ההתגברות הגדולה ביותר של לאומנות

ערבית הוא באיזור המרכזי של הכפרים דיר-חנא, ערבא וסכנין, כל האיזור המרכזי אשר נמצא מצפון לאיזור נצרת ומדרום לכביש עכו-צפת. זהו המקום שרציתי שניגש ונראה. היום, כל האיזור הזה מוקף בישובים יהודיים. כתוצאה מהצורך בהקמת הישובים, נפרצו דרכים, נמתחו צנורות מים והשטח כולו נפתח לתנועה יהודית, דבר שלא היה, אלא רק לאלה שהיו מוכנים לטיולי רגל קשים. היתה כאן עבודה מהירה - כפי שכבר ציינתי קודם - של הקרקע הקיימת לישראל, בפריצת הדרכים וההכשרות והיום אני חושב שאפשר לומר, שיש לנו מפה שונה לחלוטין של הגליל.

מר ש. רביד:

אחת הסיבות שבגללן בזמן האחרון הקדשנו

מאמץ גדול לאותו שטח מרכזי, שהוא

דרומה לכביש עכו-צפת, היא בגלל הריכוזים הערביים הגדולים שבו. נוכחנו, שבשנים האחרונות, העובדה שזהו שטח אש לא מנעה מיצירת עובדות. אנו נמנענו במשך שנים רבות מליצור עובדות קבע בהתישבות, כי חשבנו שנפרוץ את העניין ויהיה לזה המשך גם לגבי התישבות לא יהודית, אך בסופו של דבר הגענו למסקנה, שההתנזרות שלנו היא חד-צדדית ולעומתה, אין התנזרות

מר ש. רביד:

של יצירת עובדות בכפרים הערביים, בתוך שטח האש. לכן, למעשה, כיום כפי שאתם רואים, נמצאים בתוך שטח האש כבר 6 ישובים ולמעשה, כמעט כל שטח האש פסק מלשמש תפקידו, כפי שהוא היה, וזהו שטח אש עוד מימי המנדט.

לגבי המצפים הנוספים, אנו רוצים היום לתת דגש לאיזורים שבהם עדיין לא נכנסנו. כפי שאתם רואים, יש כאן איזור שהוא ריק מהתישבות יהודית והסיבה, שזוהי שמורת הר מירון ועדיין נושא זה שמור - פרט לכרסומים שונים - מפני יצירת עובדות.

ע"י פריסת שלושת הגושים האלה במצפים,

מתוך סדר גודל של עוד כ-400-500 אלף דונם של קרקעות מדינה, יצרנו השתלטות בעין, כלומר מימקנו מצפים שביחס מסתכמים ב-150-160 אלף דונם, עם הדרכים שפרצנו. פרצנו פה למעלה מ-90 ק"מ כבישים בתכנית המצפים הזאת, וזה כמובן צורך שטח גדול מאד, לתנועה ולפיקוח יהודי יום-יומי.

עכשו אנו רוצים להשלים את התכנית

עם 10 מצפים. אמנם, עצרת הסוכנות שהתכנסה בשבוע שעבר עדיין לא אישרה את התקציב המלא לזה, אך אני מקוה שימצא לכך פתרון במרוצת השנה.

אנו רוצים להקים 10 מצפים, אך מבחינת

הועדה אנו זקוקים לאישור רק ל-8, כי 2 הם עוד חלק מתכנית המצפים הקודמת של 30 מצפים שאושרו ועבדנו רק על 28 מטעמי תקציב. זאת, כשאנו רוצים לתת דגש אחד לאיזור של נחל ציפורי, כלומר דרומה מכביש נצרת-שפרעם. יש פה התפשטות בדואית בלתי מבוקרת בכל האיזור הנמצא מצפון לבושמת-טבעון עד שפרעם. באיזור הזה אנו רוצים להקים שלושה מצפים: סוללים ב', פתחאל ג' ובושמת א'. אלה הם איתורים נוחים ביותר גם

מר ש. רביד:

מבחינת בעלות וגם מבחינת השגת מקסימום התפיסה בשטח. אלה הם שלושת המצפים בגליל וחמשה נוספים הם באיזור השומרון, שאותם אני רוצה לפרט בפניכם.

מר א. תבין:

כמה תושבים יש היום בכל המצפים?

מר ש. רביד:

כשנגמור לאלכס את כל 28 המצפים, זה יהיה בחודשי החגים, יהיו בערך

כ-350 משפחות.

6

צריך שיהיה ברור, לא רק בגלל האמצעים

הדלים שעומדים לרשותנו - גם כך תכנית המצפים עלתה קרוב למיליארד לירות וכולה באה מתקציב המחלקה להתישבות.

השר א. שרון:

ההשקעות בשנה שעברה לגליל היו כ-2 מיליארד ל"י ואחרים אומרים

שלא עושים בגליל.

מר א. תבין:

המשאבים של המחלקה?

מר ש. רביד:

במצפים, הכל של המחלקה.

השר א. שרון:

כולם משאבים לאומיים.

השר ד. לוי:

יש הרבה עבודות שהמחלקה עושה בכספי המדינה. בואו לא נעשה הפרדות.

השר א. שרון:

לדעתי, זו גישה לא טובה לעשות

הפרדות, מכספי מי נעשה דבר זה, כי

בסופו של דבר, הדברים נעשים מכספי העם היהודי שחי בארץ-ישראל והעם היהודי שחי במקומות אחרים. הבעיה היא לא מכספי מי נעשה, אלא מה נעשה. זה הדבר העיקרי.

מר א. תבין:

אני שאלתי זאת, כי אני רואה חשיבות

בקרוב הגורמים האמריקאיים דוקא

להשקיע.

השר א. שרון:

שמיר הוציא מפה, שבזמנו נתתי אותה

לכל אחד מחברי הכנסת, כאשר הצגנו את

פעולות המשרד. זוהי מפה יוצאת מן הכלל, שמראה דברים אלה. אני מודה, שאני עצמי אפצא הפכתי למסביר ולמורה דרך לכל גורם שרק מוכן לנאסוע ולראות. מי שיעמוד בהררית או בטלאל - בכל אחד מהמקומות האלה לא צריך להסביר, אלא רק לעמוד, להסתכל ולדבר עם האנשים במקום.

בענין מספר המתישבים אני רוצה שתבינו,

שכל הדרך הזו לא נועדה לפתור את הבעיה הדמוגרפית בגליל. מי שרוצה

לתת פתרון לבעיה הדמוגרפית של הגליל, כי הוא חושש שמא מספר האוכלוסין

הערביים יעלה על מספר האוכלוסין היהודיים - ויש מקומות במרכז הגליל

שהאוכלוסיה היהודית בהן היא רק 17% מכלל האוכלוסיה - לא זו דרך הפתרון.

מי שרוצה, צריך לקחת את מעלות ואת כרמיאל ולהפוך אותם לערים בנות

50 אלף תושבים. המטרה שלנו בנושא זה היתה לגמרי שונה. כי כרמיאל

ומעלות יכולות להיות ערים עם 50 אלף תושבים והגליל לא יהיה שלך.

הבעיה שלנו היתה איך לשמור על רזרבת הקרקע לדור הזה, לדור שלאחריו

ואולי לדורות הבאים ושמירת קרקע ניתנת להיעשות רק ע"י התישבות מפורזת.

לכן בחרנו בדרך זו.

השר א. שרון:

צריך לזכור דבר נוסף. מה שעשינו היה שלב ראשון. אין לנו אמצעים. לא חשוב כרגע אם באופן פורמלי זה מופיע תחת הכותרת של המחלקה להתישבות או הממשלה. אלה אותם הכספים. אנו צריכים לבחור בין הקמה של מספר מצומצם לצאצאיו של הקמה של 100 או 200 משפחות בכל אחד, או ראשית כל, בשלב ראשון, להתפרס על כל השטח. מתוך הנחה שזהו שלב ראשון ובעקבותיו יבואו שלבים אחרים, אנו העדפנו ללכת בדרך השנייה של התפרסות בכל המקומות ולדעת, זו הדרך שהציונות הלכה בה ב-100-80 השנים האחרונות ואין מה להבהל מזה. נדמה לי, שבדגניה במשך 10 שנים היו 7 אנשים והם החזיקו מעמד טוב מאד. היום זה הפך לישוב רציני. אך יש הרבה מקומות שהתחילו בצורה כזאת. כמובן, שלאחר השלב הראשון יגיע השלב השני, אך ראשית כל, כדי שאפשר יהיה להגיע למקום, צריך דרך, צריך קו מים, צריך טלפון, צריך קשר עם המועצה האיזורית. לפני שהתחלנו עם המצפים היינו בסיור וכאשר ראשי המועצות האיזוריות בגליל שאלו איך ישוב כזה יתקיים, אמרתי להם: תכניסו אותו לתחומי המועצות האיזוריות שלכם - והיום כך זה פועל, כי צריך משהו שיקח את הילדים באותם אוטובוסים של המועצות האיזוריות וצריך שמישהו יביא את הדואר וצריך שמישהו יתן עזרה והדרכה. וכולם התחלקו בין המועצות האיזוריות ויש בגליל מועצות איזוריות חזקות - וכך הדבר פועל. עכשו, השלב הבא יהיה כניסה של משפחות נוספות.

איך הם יהיו בנויים ואיך הם מתחלקים בין ישובים פתוחים וסגורים, הדבר הזה נועד לתת אפשרות לבני ישובי הגליל ועל זה כבר דיברנו בישיבות הקודמות של הועדה.

מר מ. דרובלס:

אני רוצה להוסיף הערה אחת. חברי

הועדה, ששומעים על 28 מצפים, יכולים

לקבל רושם שכל משפחה עולה לנו 3 מיליון ל"י. למשפחות אלה זה בערך 25% מהסכום. אנו הכנו תשתית עבור 3,000 משפחות. הבעיה היתה לתפוס את השטח עכשו והם כבר שולטים היום על 150,000 דונם, שזרים לא יכנסו לשם, והמשך הבניה ישרת גם יוזמה פרטית. יהודי שמקבל תשתית, כשיש דרך ויש חשמל, יתחיל לבנות ביתו מכספו או בהתאם לזכאי משרד השיכון. כלומר, 300 משפחות תפסו בשלב זה את השטח. לכן העדפנו ללכת בשיטה זו ולא לעשות טיפין טיפין.

השר א. שרון:

המצב בשנים האחרונות בגליל הגיע לכך,

שהיו איזורים שלמים שיהודים נמנעו

מלהכנס אליהם. ציינתי קודם את האיזור/ המרכזי של דיר-חנא, ערבא, סכנין. זהו איזור שיהודים לא נכנסו. אך היום האיזור מלא תנועה יהודית. באיזורים האלה היו דיבורים גלויים לחלוטין על אוטונומיה לחושבים הערביים בגליל. צריך לזכור, שבגליל יש למעלה מרבע מיליון ערבים.

מר ש. רביד:

האיזור השני שאנו רוצים להכנס אליו,

במסגרת הפעולות של המחלקה מבחינת

המצפים, להבדיל מהחטיבה, הוא איזור בשומרון, מצדו המערבי של הקו הירוק לשעבר, כשמצדו המזרחי אנו פועלים במסגרת החטיבה. ההבדל הזה ידוע לחברי הועדה.

המצב לאורך ואדי-ערה והמשולש הקטן

מהותית אינו שונה מהמצב בגליל והוא אולי יותר גרוע. יש כבר מספר גדול של מקומות, שמבחינה יהודית - למרות שיש שם קרקעות מדינה - אפשר להתיחס אליהם כאבודים. אם בין 2 כפרים ערביים יש מרחק של

מר ש. רביד:

קילומטר ומפוזרים בקילומטר זה מספר בתים, למעשה אין שום אפשרות מעשית להכנס לשם. לכן, הכוונה היתה למצוא אותם מקומות, שעדיין יש בהם ריכוז סביר של קרקעות מדינה וניתן ליצור בהם חיים התישבותיים יהודיים.

בעקבות זאת, תכנית אחת שנמצאת בהכנה

היא תכנית של ואדי-ערה, שכיום קיים בה מושב שיתופי מי-עמי ומושב שיתופי ריחן, כששני ישובים אלה מאוכלסים. אנו עובדים בריחן ב', שם מקימים כבר את הבתים ואני מניח, שהאכלוס יהיה בעוד כחודש וחצי.

השר א. שרון:

תציג גם את דותן.

מר ש. רביד:

(מראה על המפה): דותן נמצאת פה.

זהו כביש חד-ערוץ וזהו הקו הירוק

לשעבר, כשאנו מדברים על שלושה מצפים באיזור זה ועוד 2 מצפים דרומה יותר, בסביבה ערבית מאוכלסת, בין טירה לטייבה; איזור אחד שנקרא אתר ספיר, יש שם אתר של קק"ל וירחיב ג', שהוא ליד ג' לג' וליה וקלקיליה. כלומר, בס"ה 5 מצפים לאורך השומרון ו-5 מצפים בגליל, שלגבי 3 מהם זו החלטה חדשה.

הבעיה אינה בעיה מספרית. מספר המשפחות

שיעלו לירחיב ג' לא יגיע, תוך שבוע, למספר המשפחות שיושבות בטירה או בטייבה. לא זו המטרה. המטרה היא ששטח נרחב כמו באתר ספיר, שהוא שטח של אלפי דונם בבעלות המדינה, לא רחוק כל כך משפלת החוף, אנו צריכים לתת את הדחיפה הראשונה באיזור הזה, על מנת שיהיה מספיק אטרקטיבי למשך אוכלוסיה בקנה מידה משמעותי. אצא

מר ש. רביד:

לגבי נושא ואדי-ערם, המצב שונה מאשר בשונא המרכז. פה אין אפשרות לפתח התישבות יהודית ענפה מבחינה מספרית. הבעיה היא להבטיח מספר ישובים באיזור הזה, אשר יהוו גוש ביניהם אמצא ויהוו חיץ רציני בין ריכוז אחד של אוכלוסיה ערבית לריכוז שני של אוכלוסיה ערבית ויוכלו להבטיח את אותם קרקעות מדינה, שנמצאות עדיין בריכוז משמעות, מבחינת אי יצירת עובדות בלתי חוקיות.

זו התכנית שאנו רוצים להפעיל השנה. התקציב נמצא באופן חלקי בינתיים, אך אני מקוה שבשמן השנה, עם התקדמות התכנית, אפשר יהיה לבצע את כולה, כשאנו מדברים פרט לדברים שנמשכים משנה קודמת, כשהועדה החליטה על עוד 2 ישובים, שגם הם באו להבטיח אותו דבר, אם כי לא בקרב אוכלוסיה קבועה, אלא במורדות הר-חברון. הועדה אישרה הקמת 2 ישובים אלה והם, יחד עם 10 מצפים, מהווים את תכנית העבודה של המחלקה לשנה התקציבית הנוכחית.

השר א. שרון:

אתה יכול להוסיף את כרמים.

מר ש. רביד:

זה הכל נמשך עוד מהשנה שעברה.

(המשך הדברים ושמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

השר א. שרון :

אולי עכשיו תמשיך ישיר ואבקש

אח"כ מיוסי מרגלית שימשיך .

מר ש. רביד :

בחטיבה להתיישבות של ההסתדרות

הציונית אנחנו עובדים היום

ב-3 ישובים בגולן. אני מתייחס ברבע זה לישובים שעדיין לא
מאוכלסים. לא לאלה שמאוכלסים ואנחנו מוסיפים ומפתחים משק.
לגביהם זוהי כבר עבודה שגרתית. אני מתייחס לעובדות חדשות
בשטח מבחינת האכלוס. אנו עובדים ב-3 ישובים בגולן - בקלעה,
ליד ג'ועזה - צפונית מזרחית לקשת ובאזור יקוצה-דבוסיה. אלה
הם 3 ישובים שאושרו בשנה שעברה ושהיו מאוכלסים בסוף הקיץ
הנוכחי.

בבקעה אנחנו נמצאים בעבודה של

גמר בינוי של שלח (או מה שנקרא מחולה ד') ובבינוי של בית-הערבה -
אלמוג ג'. זאת פרט לישובים הקיימים.

מר מ. דרובלס :

ובבקעה על ורד יריחו .

מר ש. רביד :

כן נכון. 3 בבקעה :שלח, בית

הערבה וורד יריחו.

מר א. בראון :

ו-2 האחזיות נח"ל - נעמה ויבוק.

מר ש. רביד :

אנחנו לא עובדים שם כמעט.

בשומרון אנחנו עובדים בריחן ב'

מר ש. רביד

לשם מיועד גרעין של קווקזים. יכול להיות שזה יהיה 4 איזה
מנוף של העליה הזו. גם כן, יש להם איזה רצון ליצור בעצמם
ישוב משלהם. עם כל הקושי שבטיפול בנושא כזה, יש לזה גם
את היתרון הציוני.

הישוב השני הוא דותן שנמצא

דרומית לצומת יעבד.

הישוב השלישי בשומרון שבו אנחנו

עובדים הוא מעלה נח"ל (סילת-א-דהר). בריחן ב' ובמעלה נח"ל,
האיכלוס הוא איכלוס קרוב. כלומר, זה מועד שבין חודש וחצי
לחודשיים. לעומת זאת, בדותן, בקרני שומרון ד'. שם האיכלוס
יהיה יותר מאוחר. הם נמצאים באותו שלב. גם בדותן וגם בקרני
שומרון ד' מכינים עכשיו את המשטחים לבתים. נוסף
לזה, אנחנו עובדים בשילה באתר חדש, בפריצת תשתית. אלה הם
הישובים החדשים שאנחנו עובדים בהם בשומרון.

לפני מספר שבועות - חדשיים, גמרנו

את העבודה במצפה גבעון, בגבעה חדשה, ונכנסו לשם מספר מצומצם
של משפחות, בהתאם לאפשרויות שהיו לנו. בהתאם לאפשרויות הכספיות.
משפחות יש. אלה הם למעשה הישובים הזמניים הנוספים שבחדשים
הקרובים יתווספו בשומרון.

מר מ. דרובלס

ונתחיל לעבוד בלבונה.

יש אישור לעבודות עפר בלבונה.

מר ש. רביד :

השר א. שרון:

זה חשוב מאוד, יש להתחיל מה
שיותר מהר. ראשית כל דרך.

מר ש. רביד:

בחבל עזה, בנוסף למה שהזכרתי מקודם,
אנחנו עובדים על האחזות נח"ל בקטיף

ד'. ויכול להיות שימצא המוצא - והבינותי שישנה הסכמה של שר
השיכון, אז אנו צריכים לגמור את הפרושה לגבי התחלת העבודות של
בינוי הקבע בישובי קטיף. זה לגבי מה שקרוי "במסגרת החטיבה".

אני אוסיף עוד מילה אחת לגבי

העבודות בערבה, שזה במסגרת המחלקה - אנחנו עובדים כיום על
ישוב נוסף בבקעת קטורה. בעידן - משרד הבינוי גמר לפני
כחודשיים את ישוב הקבע.

השר א. שרון:

מה המצב בבקעת קטורה כרגע?

מר ש. רביד:

בבקעת קטורה אנחנו עובדים על
ישוב זמני שיאוכלס בספטמבר.

השר א. שרון:

אנו הצגנו זאת לפני שנתיים - ישוב
יותר גבוה, יותר מערבה, שיחן

רוחב לערבה, וזה בעיקר נוכח ההתקרבות המצרית לגבול הבינלאומי.
צריך ליצור שם חייץ רחב יותר.

סה"כ, בישובי החטיבה להתיישבות.

איפה שאנו עוסקים בהקמת מחנות זמניים ובתוספת, אנחנו מקימים
השנה בערך 350 יחידות נוספות.

על צופר עובד משרד הבינוי, על ישוב

הקבע, אני מבין שיוסי ימסור על זה.. לא הזכרתי החלטות קודמות של

מר ש. רביד

של הועדה.

השר א. שרון :

תגיד לי, במרכז ספיר אנו היום
מוסיפים יחידות?

מר ש. רביד :

לא, יש 66 יחידות. וכרגע גמרנו.

השר א. שרון :

כלומר, בערבה אנו עובדים בעצם
ב-3 מקומות, בעידן...

מר ש. רביד :

עידן גמורה. ביום א' תהיה חנוכת
הישוב. אנחנו עובדים בצופר בישוב

הקבע. אנו עובדים בקטורה ג' על המחנה הזמני, ולמעשה התחלנו
את העבודה להכשרת הקרקע בנאות הכיכר ב'.

בסה"כ, אנחנו בונים היום, בעיקר
בשומרון, כ-350 יחידות דיור נוספות, זה כולל יחידות זמניות,
זה כולל אזורי האחזויות - רימונים, כוכב השחר ומעלה נח"ל. סה"כ
אנחנו מוסיפים בשומרון כ-350 יחידות דיור השנה בישובים שהזכרתי,
שהם חדשים וגם באיזה שהן חוספות.. כמובן שפעילות גדולה, גם
שלנו וגם של משרד הבינוי נעשית באזור חבל הבשור. עד היום
עבדנו שם על 7 ישובים - 5 מושבים ושני קיבוצים. אתמול התקבל
אישור משר האוצר, לשמחתי, והלוואי לשמחת כולנו, לישוב השמיני
של מפוני ימית, דקל. ואפשר סוף, סוף להאנח אנחת רווחה פה.

השר א. שרון :

יש לציין כי פה מדובר באנשים שחלק
גדול מהם עסקו בעצם בנושאים של

השר א. שרון

חקלאות והתיישבות, אבל גרו בימית עצמה, והם חבכו מאיתנו במשך תקופה ארוכה להתיישב. הם היו במצוקה חמורה מאוד, אבל עבדנו על זה ובסופו של דבר, אני שמח שזה הסתדר. כדאי שעוד תוסיף מילה לגבי זיקים.

השר ח. לנדאו : לגבי זיקים, אני מוכרח לומר, שיש

לי סימן שאלה רציני וזה בדיון בועדה העליונה לתכנון. זה המקום היחידי שאפשר יהיה להקים בו שדה תעופה, אי פעם, בארץ. הרזרבה היחידה שיש בארץ. אין אזור אחר.

מר ש. רביד : בחבל הבשור אנו נעבוד, ברגע זה

לפחות - אני מקווה שהמספר יוגדל,

אבל ברגע זה על 6 מושבים ועל שני קיבוצים. נוסף לזה יש עוד 2 תכניות לגבי ישובים למפונים, שהם צפונית יותר, האחד מהם ליד צומת מגן, והאחד במה שקרוי - חולות זיקים. בשניהם, למעשה, העבודה עדיין לא החלה. בזיקים היא צריכה להתחיל בימים אלה. אני יודע על מה שר התחבורה דיבר, אבל נדמה לי שזה עבר את האינסטנציות. למעשה, מבחינתנו הנושא מאושר, אלא אם כן יהיה בו שינוי, גם לגבי צומת מגן וגם לגבי חולות זיקים - צפונית מערבית למחסום ארז.

וכן ישנה תכנית המצפים בגליל

שדיברתי עליה מקודם. זה למעשה היקף הפעילות מבחינת המחלקה והחטיבה יחד. סה"כ, זה היקף פעילות לא קטן מבחינת נקודות בשטח. הבעיה היא כמובן בעית האמצעים. אני רוצה להזכיר, כי מבחינת החלטות, גם של הממשלה וגם של הועדה הזו, למעשה יש לנו אפשרויות

מר ש. רביד

להתחיל בעבודה בעוד מספר רב של נקודות, אך המשאבים לענין
הזה לא עומדים. למעשה יש החלטות של הועדה הזו ל-10 נקודות
נוספות, שלוא היו להם משאבים...

אבל לחלק כבר נכנסנו - לדותן נכנסנו.
לקרני שומרון ד' נכנסנו. ללבונה

השר א. שרון :

נכנסים.

גם ללבונה זה בהגנב, כי אין לזה
תקציב.

מר ש. רביד :

אבל גמרנו סידור עם הקרן הקיימת
להתחיל לעבוד על הישובים בחבל

השר א. שרון :

קטיף.

בסה"כ, בחלק גדול מזמננו אנחנו
עוסקים באקרובטיקה סעיפית.

מר ש. רביד :

לוא זה היה מסתכם רק בהעברה מסעיף
לסעיף, הייתי מוטרד, אבל בסוף

השר א. שרון :

אתה בא ורואה את הסרקטורים עובדים בשטח.

זה נכון, אבל אריק, ברשותך, אני
בכל זאת רוצה לציין פה עובדה -

מר ש. רביד :

שזה שלא עומדים לרשותנו המשאבים בצורה מסודרת ובהיקף הנכון,
בסופו של דבר גורם לנו להוציא יותר כסף. כי אנו עושים יותר

מר ש. רביד

מדי דברים זמניים, שהם אח"כ תובעים את שלהם חצי שנה או שנה וחצי אחרי שגמרנו אותם. ולענין הזה יש מחיר וצריך לקחת אותו בחשבון. לוא היה לנו קצת יותר כסף, יכול להיות שאת אותה קרני שומרון ד' היינו מבצעים כבר בתשתית יותר רחבה במגרש הקבע ולא היינו צריכים לעשות את זה פעמיים, ולא חשוב ברגע זה איך. ובסה"כ זה עולה לנו כסף.

השר א. שרון § אני מקבל את זה. אנחנו הרי עובדים

במסגרת הזו כל הזמן יחד.

אולי תגיד מילה לגבי הישובים הרגילים בגליל. איפה אנחנו עומדים כרגע, לאור זה שחלק הפכנו למצפים. על כמה ישובים אנחנו עובדים בתפן? כמה בשגב? וכמה בשומרון?

מר ש. רביד : כפי שאמרתי, 3 אזורי ההתיישבות

שאשרו מזמן בגליל, ברגע שניתן

הקשר בין אדמה חקלאית ומספר הישובים, הם אזור תפן, אזור שגב ואזור צלמון המזרחי יותר. בתפן אושרו 6 ישובים. מהם יש 3 ישובי קבע, שבשניים - כישור וחובל, בנייתם נגמרה, ובניית לפידות עומדת להגמר, אני מקווה, תוך מספר חדשים. (נשמע על כך מיוסי מרגלית). לגבי שלושת האחרים, הם עלו במסגרת המצפים. כלומר, למעשה תכנית ההתיישבות של חבל תפן, מבחינת תפיסת כל ששת המקומות, נעשתה.

לגבי גוש שגב - אנחנו עלינו

במצפים בכל אותם המקומות שבהם לא היה סיכוי להכנס לבניית קבע בעתיד הקרוב, כמו במורשת, מורשת ב', אבל עדיין ישנה פה בעיה,

שבס"כ, בגוש שגב, מתוך 9 ישובים חדשים מתוכננים, קיימים רק שלושה - שכניה, מנוף ויעד, שבנייתם נמשכה יחסית הרבה זמן. יש שלושה ישובי קבע גמורים - יעד, שכניה ומנוף. פלוס ידפת שזה ישוב ותיק מאוד. והייתי אומר, שמבחינת מצוקת הבניה בגליל, לא בהתיישבות הקיימת, אלא בהתיישבות החדשה, זהו אחד האזורים שלגביו צריך לתת את הדעת, כי הוא נמצא בלב ריכוז גדול של אוכלוסיה ערבית.

מורשת א' אתה מגדיר כמצפה?

השר א. שרון :

פשוט תפסנו טרמפ על תכנית המצפים.

מר ש. רביד :

אבל בסה"כ, מבחינה מספרית, אנחנו עלינו בהשוואה למה שחשבנו פעם.

השר א. שרון :

בוודאי, עם המצפים נגיע ל-15

מר ש. רביד :

ישובים באזור. אבל אני רוצה

להזכיר שרק 4 ישובי קבע. ובעיקר, יותר חשוב מישוב הקבע ובאיזה בית גרים או לא גרים, חשוב הנושא של התשתית האזורית באזור זה, מבחינת בתי - ספר, פריצת דרכים לכיוון כרמיאל ולכיוון כביש שפאעם - נצרת, כדי ליצור פה אזור במובן הזה. כי פה, מכת הקיצוצים בתקציב, אולי היתה החריפה ביותר.

האזור השלישי הוא אזור צלמון, שוב

היו לנו פה בתכנית 8 ישובים. נמצאים בבניה 2 ישובי קבע - לבנין וכלנית, וברביד מתחילים לעבוד. למעשה 3 ישובים קבע.. בשאר אנו

מר ש. רביד

למעשה עלינו במסגרת תכנית המצפים למחנות זמניים. למעשה, כפי שאתם רואים, אנחנו ניצלנו את המצפים על-מנת להגיע בכל המקומות שלא היה סיכוי להגיע לשם לבינוי קבע. וכך בכל 8 הישובים שהיו מחוכננים לגוש צלמון יושבים, או ישוב קבע בבניה או מצפה. כלומר, בכל מקום שישוב הקבע יגמר תוך שנה או תוך שנתיים, לא היה טעם להקים מצפה. רק באותם המקומות שבהם ראינו זאת לטווח ארוך יותר. מבחינת ישובי הקבע יש את לבנין, כלנית ועכשיו מתחילות העבודות ברביד.

השר א. שרון :

האם לא הכנסנו לפה את לוטס ומורן,

שהיו חלק? כלומר, אנו בעצם

עשינו באזור הזה יותר מאשר חשבנו בזמנו, כשדיברנו על כך, התלבטנו האם ללכת שם ל-8 או ל-6 ישובים.

מר ש. רביד :

בסופו של דבר יהיו פה 9 ישובים

עם המצפה הנוסף.

השר א. שרון :

אם אתה מוסיף את לוטס ומורן אתה

מגיע עם המצפים ליותר?

מר ש. רביד :

לא, ל-9. לוטס קיים. זהו המצב

לגבי הישובים החדשים בגליל.

מר מ. דרובלס :

לסיכום, להגיד שאין בעיות, זה לא

יהיה נכון, יש בעיות. אבל יחד עם

זאת, עוד לא קרה בהסטוריה הציונית, ב-3 השנים האחרונות, במחלקה

ובחטיבה הוקמו 116 ישובים. זה בערך מתחלק כחצי, חצי. חצי במחלקה, בעיקר בגליל והמחצית בחטיבה, שזה בבקעה, יהודה ושומרון ועזה. בתקופות של העליה ההמונית, בשנות ה-50, הכי הרבה, טיפלנו בשנה ב-25 - 28 ישובים. זה היה בעת העליה ההמונית שלמעלה מחצי מליון יהודים הגיעו ארצה. אז אם עכשיו אנו יכולים להגיד שהתחלנו, אנחנו מקימים ובונים 116 ישובים, אין במה להתבייש. יש כמובן בעיות, אבל אני מקווה שהמשאבים ימצאו. בעיקר כדי להגיע ל-100 יחידות ב-116 בישובים שאנו עובדים בהם, לזה צריך משאבים. אבל התשתית זו ההוצאה העיקרית, וברגע שתהיה התשתית אז גם יהודים יגיעו וישקיעו מכספם. זאת רציתי לציין בפני הועדה. זו תנופת התיישבות שלא הייתה כמוה בכל ההסטוריה היהודית.

תודה.

השר א. שרון :

הח/17. דיווח על התקדמות העבודה ותכניות העבודה בשנת תש"ם בישובים החדשים ביהודה ושומרון, בבקעה, ברמת-הגולן, בגליל ובנגב.

אני מבקש כרגע לשמוע על תכניות העבודה לשנת תש"ם של המינהל

השר א. שרון :

לבניה כפרית.

אמר כבר שמעון בתחילת דבריו חלק מהדברים. אני אתרכז במשותף

מר י. מרגלית :

בדיווח הנעשה ובתכנית העבודה לשנת 1980. שמעון אמר כבר בתחילת דבריו כי הדבר המאפיין זו המצוקה התקציבית, שלמעשה היוותה

גורם מכתוב ומשפיע על תכנית העבודה שלנו. התכנית בכלולה צריכה לתת תשובות לכמה נושאים :

- א. הקמת ישובים חדשים.
 - ב. חוספת יחידות דיור בישובים קיימים.
 - ג. חוספת פיתוח בישובים קיימים על-מנת לאפשר התבססותם.
 - ד. הקמת מבני ציבור בהתאם.
- בגלל המצוקה התקציבית, חובה היה עלינו לחפש את דרך הביניים שתאפשר לנו, בראש ובראשונה, להבטיח שהישובים שנמצאים בשלבי הקמה לא ישארו במצבי שלד. דהיינו, שנוכל להשלים את הישובים ולאכלס אותם. שנוכל להקים מינימום הכרחי של יחידות דיור לצורך ביסוס ופיתוח הישובים. ולאפשר מינימום מסויים של הקמת והתחלת ישובים חדשים. זה חייב אותנו לפגוע, בראש וראשונה, במוסדות הציבור. ואנחנו במוסדות הציבור פגענו בצורה קשה ביותר. כלומר, כמעט ואיננו מוסיפים מוסדות ציבור בישובים. פגענו קשות בפיתוח - שזה דבר שמעלה את רמת החיים, את איכות החיים ואת רצון האנשים להשתלב. בדברים האלה פגענו.

אני ברשותכם אלך מצפון לדרום

ואציין מה עושים בכל חבל ארץ:

ברמת הגולן, בעיר קצרין, יש בשלבי בניה שונים ומאוכלסים כ-705 יחידות דיור. מאוכלסות יש כ-320 יחידות דיור. בשלבי בניה - קרוב ל-400 יחידות דיור. זה כולל כבר 90 יחידות דיור שהפעלנו על חשבון שנת התקציב 1980, 60 יחידות דיור אנחנו עומדים להפעיל עוד מעט.

לביסוס הישובים הקיימים ברמת-הגולן, אנחנו נוסיף השנה כ-50 יחידות דיור, מחולקים בישובים החקלאים השונים. מתוכם, בפועל, בוצעו כבר 12 באורסל. היתר יתחלקו בישובים אחרים.

בקצירין עוד כ-150.

השר ד. לוי :

בקצירין הפעלנו את ה-90 על חשבון השנה, פלוס ה-60 שיגיעו ל-150

מר י. מרגלית :

יחידות.

ישובים חדשים - ברמת-הגולן, ישובים

חדשים שנמצאים היום בשלבי הקמה וטרם אוכלסו, ישנו אחד בלבד, בהר אודם. את יתר הישובים השלמנו לפני תקופה קצרה והם אוכלסו. וזה - שעל, יונתן, מעלה גמלה. וכפי שצינתי, הר אודם נמצא בשלב גמר ביצוע, ואני מקווה שלקראת סוף השנה יתאפשר לאכלס אותו. זה אשר לרמת-הגולן.

בגליל. אני כאן אעשה הפסקה ואתייחס

להתיישבות המושבית הקיימת, כי לא נאמר עליה הרבה פה. לגבי ההתיישבות המושבית הקיימת בגליל קיימת תכנית שנקראית - הכפלת המושבים. אנחנו הגענו עכשיו להסדר שלפיו נבצע את הרחבת הפיתוח והתשתיות בכל אותם המושבים, בהתאם לתכנית מוסכמת, עם המחלקה להתיישבות. אנחנו נעמיד לרשות הבנים, במושבים, הלוואות בהיקפים נכבדים ביותר, בהיקפים מפתים, על-מנת שהם ירימו בכוחות עצמם את הבתים בבניה עצמית. אנחנו נעמיד השנה סדר גודל של 1.4 מיליון לכל בן זכאי. נבצע את הכשרת השטח בהשקעות המדינה. מה שיהיה על המתיישב לעשות, זה לבנות את ביתו על אותה חלקה, להתחבר למים,

מר י. מרגלית

חשמל וביוב. באותן מקומות שהדבר מחייב בניה בטחונות, תנתן תוספת של 15% מההיקף לבניה בטחונות. כלומר, הסכום שיעמוד לרשות המתיישבים יהיה בהחלט נכבד וראוי ויאפשר להם בבניה עצמית להרים את בתיהם.

יותר מזה, חיפשנו גם דרך ולהקל ולעקר את ההתייקרויות, כך שהבאנו לידי כך ש-50%..

השר א. שרון : עשיית התשתית נעשית על-ידינו?

מר י. מרגלית : כן. הבאנו לכך ש-50% מסכום המימון שיועמד לרשות המתיישב יאושר לו מייד עם תחילת העבודה. כלומר, אם באופן גס, נאמר, שכ-700 אלף לירות נוכל להעמיד לרשות המתיישב ברגע שהוא מתחיל לחפור בקרקע, הרי שניתן בזאת לעקר הרבה מאוד התייקרויות. אנחנו מאמינים שהדרך הזו תביא את המתיישבים לכלל בניה והיא גם תקל על קופת המדינה.

השר א. שרון : כמה יקבלו?

מר י. מרגלית : להלכה, אין מגבלה. באוצר רשום

איזה מספר. אבל להלכה, לאזורי

פיתוח אין מגבלה תקציבית. כל אזור שבא לאזור פיתוח הוא זכאי לסיוע. כלומר, כל מי שיצרה להצטרף לתכנית, יוכל להצטרף אליה. אנחנו נערכים היום כך, שאיפה שקיימים מוקדים של בנים, שאנחנו סבורים שהם ילכו לכך, שם אנחנו מקדמים את הכשרת הרחבת הישובים, שהם יהיו בעדיפות ראשונה..

השר א. שרון :

זה מה שקראנו אז : "בן נוסף לבן ממשיך".

מר י. מרגלית :

כן. אגב, אותם תנאי מימון ניתנים גם לבן ממשיך בחלקת ההורים.

השר א. שרון :

איזו הלוואה תנתן כאן ובאיזה היקף מעלות הבניה.

מר י. מרגלית :

קשה לדעת. אני מעריך שאם אנחנו מקדימים 50% מהעלות, אנחנו מביאים אותם לידי 90% מהעלות. ההלוואות מתחלקות : 400 אלף לירות הלךואה עומדת (מענק). 450 אלף לירות - הלוואה בלתי צמודים ו-400 אלף לירות הלוואה צמודה עם אפס אחוז ריבית. סה"כ ההחזר - 3,000 - 3,100 לירות.

השר ד. לוי :

סה"כ, ראלית, המענק הוא למעלה מ-700 אלף לירות. משום שהלוואה לא צמודה זה חצי מענק. סה"כ זה 1.4 מליון, ואני רואה לנכון לציין שההחזרים הם בסביבות 3,000 לירות לחודש. כך שהתכנית היא בהחלט אטרקטיבית.

השר א. שרון :

אולי אתם יכולים גם לגרום לכך שיראו את זה וידעו את זה בארץ.

דוד יושב לידי. תמיד אני אומר בממשלה - אתם לא יודעים להראות מה שאתם עושים.

כתשובה לשאלה של אריק, אני רוצה לומר שבעצם ההשדר הזה הושג רק לאחרונה.

שנית, אני חזרתי עליו, כבשורה, כי חשבתי שזו בשורה, במסיבת עיתונאים ובראיון בטלביזיה וברדיו, ומ-3 המקומות זה נמחק כליל. או שזה פגע במישהו, או שזה בכלל לא חשוב.

זה היה דבר חיובי, פשוט.

השר א. שרון :

הם חשבו שזה סקנדל.

מר א. בראון :

לא זה לא סקנדל, זה פשוט לא סימפטי. אבל באמת נפרסם זאת כמודעה בעיתון.

השר ד. לוי :

אין דרך אחרת, אלא כמודעה.

(מכאן רשמה ז.ח.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

מר י. מרגלית:

ברשותכם, אמשיך אאלא הלאה ואעבור

מאיזור רמת הגולן לגליל. בגליל,

כפי שציין שמעון בתחילת דבריו, יש אפשרויות פוטנציאליות לביצוע
בהיקף נרחב למדי של ישובים שמוכנים וזמינים מבחינה תכנונית לביצוע
והיכולת החקציבית היא שמנעה מאתנו להתפרס באותה רחבות שרצינו.

בגליל אנו נתחיל השנה 2 ישובים

חדשים: ליבנין והר-אביב - שניהם נמצאים בגוש צלמון.

בשלבי בניה בגוש חפן אנו נמצאים

היום במושב לפידות, שם אנו בשלב די מתקדם. אגב, בגוש חפן אנו
סיימנו שני קיבוצים: תובל וכישור, שהם מאוכלסים.

באיזור שגב אנו השלמנו 3 ישובים:

יעד, שכניה ומנוף. את שכניה ומנוף אכלסו גרעיני עולים. מנוף
מאוכלסת לתפארת ואנו מוספים בניה להרחבתה. לצערי, בשכניה האכלוס
עד היום אינו מצדיק את ההיקפים שהשקענו בו, כי אני רואה שהעליה לא
מתממשת. אני מקוה שיצליחו לארגן את הגרעין האנגלי.

נוסף לכך, התחלנו בהכשרת קרקע בישוב

גדעון. חסר לנו היום תקציב להרים את הבתים. אנו רוצים לבחון אפשרות
ללכת עם גרעין זה לשיטה של "בנה ביתך". בנוסף לכך, הוקמו על גבול
שגב-צלמון 2 ישובים: האחד, קיבוץ לוטם שהוא מאוכלס...

השר א. שרון:

בגדעון לא התחלנו?

מר י. מרגלית:

אנו מבצעים הכשרת קרקע. הבניה

לא מתקצבת כרגע. הישוב השני הוא

קיבוץ מורן, שהוא מאוכלס וגם שם הוספנו עכשו בניה. בשני המקומות

האלה הוספנו בניה, על מנת לאפשר יתר התבססות של הישובים האלה.

לצערי הרב, לא אצלצא הצלחנו להקיף תכנית הרבה יותר גדולה במקום

זה, מאותה מצוקה כפי שצוינה קודם לכן.

אשר לאיזור צלמון, אנו מקימים היום

את כלנית והיא נמצאת בשלבי שלד. אנו חייבים לעשות כל מה שאפשר כדי

להרים מהר את ליבנין, כי הוא בן-זוג של כלנית. שני הגרעינים יושבים

בגבעת חנניה והאחד אומר: לי בונים ולשני לא. אנו נותנים עדיפות

להרים את כלנית.

כפי שצינתי, רביד נמצאת בהכשרה ואני

מקוה, שתוך חודשיים לכל המאוחר נצא לביצוע בשטח. כאן מן הראוי לציין

דבר מעניין. לאנשי קיבוץ מורן אין תעסוקה ואין להם גם כמעט אמצעי

יצור והם הקימו קבוצת בנאים. האנשים אשר צריכים לאכס את רביד, גם

להם אין תעסוקה והם עוברים הכשרה כבנאים. סיכמנו למסור להם את הבניה

של הישוב הזה. ז"א, הקיבוץ המאוחד, עם שני משקים אלה כקבוצת בנאים,

בהנחיית שמחוני מגינוסר, נרשמו כקבלן מאושר ופה תהיה הוכחה שקבוצת

בנאים עברית בונה את ביתה. זו הפעם הראשונה שיהודים מתחילים את צאצ

ביתם וגומרים אותו עד הסוף. הם בנו את מורן והם עומדים לבנות את רביד.

אני חושב, שכיסיתי את איזור הגליל.

כפי שצויין ע"י שמעון, באיזור ואדי-

ערה אנו בונים היום את ריחן, שהיתה היאחזות, לישוב קבע. אנו נמצאים

בשלבים די מתקדמים. אני מקוה, שנוכל לאכלס אותה לקראת ינואר או מרס

השר א. שרון:

שלא תטעו, הם חיים במקום, אפ' אם
חיים בבניה זמנית.

מר י. מרגלית:

אעבור לאיזור השומרון עצמו. בשומרון
אנו מבצעים מספר פעולות. בנוסף

לפעולות המחלקה להתישבות, יש כמה ישובים זמניים, שהוקמו ע"י המינהל
לבניה כפרית והתחלנו בבניה קבע. בראש וראשונה באיאל, בה ביקרנו,
תכנית השנה כוללת התחלת 100 יחידות דיור בשטח "בנה ביתך" ובניה 200
יחידות דיור ע"י הממשלה, באותן השכונות שציינתי על המפה כשהיינו
במקום.

בקדומים שבה אנו נמצאים עכשו, התכנית

מדבר על 25 יחידות דיור בבניה ממשלתית ועוד 25 יחידות בשיטת "בנה
ביתך", אך אנו נאפשר גם "בנה ביתך" בסדר גודל של 50 יחידות דיור.

בקרני שומרון - 25 יחידות דיור בבניה

ממשלתית וכ-77 מגרשים ל"בנה ביתך".

יש איזור נוסף שנמצא עם הקבוצה הזאת

ופה אני כבר גולש לאיזור בנימין - בית אל א' ובית אל ב'. בכל אחד
מהישובים האלה יוקמו 25 יחידות דיור בבניה ממשלתית; ז"א ביחד 50
יחידות, וכ-60-70 יחידות דיור בשיטה "בנה ביתך".

השר ד. לוי:

בס"ה 75 יחידות דיור בכל אחד.

מר י. מרגלית:

אני רוצה לציין, שאנו נאפשר כנראה

גם "בנה ביתך" בנוה צוף, ישוב שעד

כה לא נכנסנו אליו ויכול להיות שנוכל לבצע אותה פעולה גם בכפר

אדומים ב'. צריך עוד לבחון זאת.

אני הולך יותר דרומה - איזור נוסף

שבו אנו הולכים בתכנית רחבה של "בנה ביתך" הוא איזור אפרת. באפרת

הקמנו עכשו ישיבת הסדר. אנו הולכים שם בתכנית של 250 יחידות דיור

בשיטת "בנה ביתך", עם החברה לפיתוח הרי יהודה.

השר ח. לנדאו:

הגרעין של הרב ריסקין.

השר ד. לוי:

מלבד השם האמריקאי, עיקר הכסף בא

מהמשלה. המתישבים הם אמריקאיים.

מר י. מרגלית:

בתכנית נוספת שלנו אנו נמצאים בשלבי

תכנון בשומרון: בישוב קרני שומרון ג',

שאמור להיות שכונת או ישוב להשתכנות של אנשי מערכת הבטחון.

השר א. שרון:

זה דרום מזרח מקלקיליה.

מר י. מרגלית:

התכנית הזאת נמצאת בשלבי תכנון

בינוניים. מבחינת תכנית המתאר

נקבעו כבר כל הקווים הכלליים. עמדנו לצאת כרגע בפרוספקט משותף עם

משרד הבטחון לאנשי צה"ל. קשיים תקציביים הם שאילצו אותנו ואת

משרד הבטחון לדחות את ההתקדמות לתקופת זמן קצרה. אני מקוה, שיהיה

לזה המשך. יש כרגע מגבלה כספית ואני מקוה, שעם סגן שר הבטחון נמצא

דרך להמשיך בתכנית זו.

מר י. מרגלית:

לאורך ציר הגבעות, כפי שצוין קודם לכן, אנו מקימים מספר ישובים, אחד מהם סלעית, שהוגדר ככפ"ת, ואותו הקמנו עדיין בדגם של הקמת ישובים מושביים. בנוסף לכך אנו מקימים א' שני ישובים נוספים - וזה כבר באיזור מודיעין - את מתתיהו ואת כפר גאא רות, שניהם מושבים לכל דבר, כשממתיה מיועד לעולי ארה"ב.

שניהם בקו הירוק.

מר שוחט:

כדי להעמיד דברים על מקומם, מהתיה מעבר לקו הירוק וכפר רות בשטח ההפקר

השר א. שרון:

שהיה בזמנו.

סלעית נמצאת בשלבי גמר, כפר רות נמצאת בשלבי גמר ומתתיה - בשלבים יותר

מר י. מרגלית:

ראשוניים.

אני רוצה לציין שהועדה חדע, כדי לאפשר את ביצוע הדברים הדחופים ועם כל

השר ד. לוי:

הקיצוצים, אסור לנו לעמוד אפילו בישוב אחד בחוסר מעש. לכן, אנו מורידים את הסטנדרט מבחינת פיתוח ומה שאנו חוסכים שם אנו בזה דוחפים יחידות דיור. לכן, אותו לוקסוס שעשינו עד כה ירד ונקוה שבעתיד נדביק את השמנת הזו. אך העיקר הוא יחידות הדיור והקמת הישובים.

מר י. מרגלית:

ברשותכם, אני עובר לאיזור בקעת הירדן.

באיזור זה, בעיבוי או בביסוס הישובים,

אנו נוסף השנה 50 יחידות דיור מחולקות למושבים וקיבוצים שונים. אנו

נוסף כ-100 יחידות במעלה אפרים, שאינני יודע אם לשייך אותה לבקעת

הירדן או לשומרון.

השר ד. לוי:

לישראל.

השר א. שרון:

כמה יש היום במעלה אפרים?

מר י. מרגלית:

180 יחידות מאוכלסות ובשלבי בניה.

אנו היום בשלבי גמר בניה בקיבוץ

יטב בבקעת הירדן וגמרנו כמעט את הקמת הישוב יפית. גם שם יש קצת

קשיים בתחום האכלוס, מבחינת הגרעין הצרפתי שצריך לאכלס אותו. קודם

לכן גמרנו את מצפה שלם. יש בקשות ותביעות לתוספת ישובים נוספים.

לצערנו הרב, לא נוכל להגיע השנה לרועי, כפי שחשבנו, לא למחולה וגם

לא לאלמוג, אם כי באלמוג לפחות עשינו פעולה אחת - את הכביש.

השר א. שרון:

אך הוספנו לאלמוג, לפי בקשתם, יחידות

דיור זמניות.

מר י. מרגלית:

ברשותכם, אני רוצה לעבור אל ציר

הערבה.

השר ד. לוי:

יחד עם זאת, אנו מוכנים להגיע
להסדר עם כל גרעין כזה להעמדת
סכומים רציניים ביותר, עד 90% מעלות הבניה, ולעשות את הפיתוח,
בהלוואות לטווח ארוך ובתנאים טובים מאד. העניין הזה, בהסדר עם
האוצר, כמעט גמור ואנו רוצים לצאת עם הצעה קונקרטית לכל ישוב.
כך שאם יהיה עיכוב, זה רק אם לא ירצו. אני מבקש שועדה זו תמצא
את הדרך, שדברים אלה יגיעו לכל ישוב ולכל גרעין.

השר א. שרון:

ישובים חדשים?

השר ד. לוי:

גם חדשים וגם חוספת.

השר א. שרון:

בזמנו, לגבי בני עמקא, אני דיברתי
גם על מצפה. אני לא יודע עדיין
מהיכן נמצא את הכסף, אך דעו לכם שיכולים להיות 4 מצפים - כאן הציגו
3 - וכדי שלא נצטרך לחזור הנה עוד פעם, תנו לנו אישור בדיעבד. אך
אנו צריכים קודם לקיים שיחה בינינו, כדי למצוא פתרון לבני עמקא.

(המשך הדברים ושמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

מר י. מרגלית :

אני יורד הלאה - בנאות הכיכר

אנחנו מוסיפים בניה כל שהיא.

את בנית עידן השלמנו וחננוכתו של הישוב ביום א' הקרוב.

השר א. שרון :

בנאות הכיכר ב' התחילה העבודה

של ממש בהכשרת הקרקע? או שזה

בשלב של מדידות?

מר ש. רביד :

מדובר בהכשרת קרקע חקלאית. יש לנו

שם עבודת ניקוז עמוקה, ולמעשה

אנחנו מקדימים את זה בשנה וחצי או שנתיים לאיכלוס עצמו. עבודות

הניקוז הן מסובכות.

השר א. שרון :

כמה זמן עבדתם בעידן?

מר י. מרגלית :

שנה, שנה וחצי, עם הדחיות. אבל

אנחנו מסוגלים לתת לישוב, מתחילתו

ועד סופו, כשנה ורבע.

השר ד. לוי :

אני רוצה לומר עוד דבר אחד -

כתוצאה מפעולות שנעשו עם חברות

הבניה, בעיקר בבניה המתועשת והטורמית, אפשר לומר, שהיום,

הגענו למצב, שתוך שנה, אפשר לגמור גם את התשתית וגם את הבניה,

פיקס, לאיכלוס. תוך שנה. אם זה עם "אשתרום", עם "אלרם" וכל

המפעלים האחרים. הם עובדים עכשיו בשיטות ובטמפו שאנו קבענו

להם, ואפשר לומר שהיום לוקח לבנות ישוב, מתחילת התשתית ועד

לאכלוס - שנה.

מר י. מרגלית :

אני אשלים את הסקירה שלי במספר

משפטים - כפי שצינתי, בעידן

הבניה נסתיימה. אנחנו מוסיפים קצת יחידות דיור ביהל. מעבר

לזה, בערבה, לא נבצע כל פעולות נוספות.

השר א. שרון :

מה שיש בערבה זה עידן, צופר?

מר י. מרגלית :

צופר בשלבי בניה, לקראת סיום תוך

חצי שנה.

השר א. שרון :

ובניה זמנית יש לנו בקטורה ב' ו-ג'.

מר י. מרגלית :

ביהל אנחנו מוסיפים בנית קבע של

16 יחידות דיור.

לגבי מרכז ספיר, אם נמצא דרך משותפת יחד עם המחלקה להתיישבות,

יכול להיות שנצליח ללכת לאפשרות של "בנה ביתך". זה הועלה

מסעם האזור ואני קיבלתי זאת כמובן בברכה. אז אם זה ילך, אדרבא.

למרות שזה מוגדר כמרכז אזורי. נצטרך שם אולי לאתר שטח שיהיה

שטח של "בנה ביתך". אבל יש שם מספיק שטח, אם הם יבואו.

אשר לאזור הקטפים, באזור הקטפים

מחפשים דרך משותפת, כפי שנאמר ע"י שמעון, יכול להיות

שתסוכם בימים הקרובים, לפיה נקדם הפעלתם של שני ישובים, שני

קטיפים. הדבר מחייב פריצת הדרך מציר מורג, מכיוון מורג, פנימה

לתוך הישובים, תחילת הכשרת קרקע, כולל הזמנת בתיים. המשמעות היא

פה לקדם פעולה ואני מקווה שהנושא יסתדר ויביא לידי כך שנתחיל

שני ישובים נוספים בקטיף כבר ולא נצטרך לדחות את זה לשנת 1981.

אשר לפיתחת שלום או הרחבת חבל

הבשור - כל אחד כפי שהוא מכנה זאת.

יש שם רשמי.

מר מ. דרובלס :

השם הרשמי זה "חבל הבשור".

מר י. מרגלית :

אנחנו בונים שם היום 5 מושבים.

4 בשלב יותר מתקדם. 1 בשלב פחות מתקדם - יכול - אותה קבוצה שעוברת ממורג. בחודש אוגוסט נתחיל להקים את שני הקיבוצים - סופה וחולית. לאחרונה נסתמנה אפשרות.

בחודש הבא?

השר א. שרון :

כן. מה אתה רוצה אורי? שאומר

מר י. מרגלית :

שאנו מפרים את החוק ומע"צ כבר

עובד כשטח, למרות שבאוגוסט צריך להתחיל לעבוד?

לא, לא אמרת זאת.

מר א. בראון :

בתחילת אוגוסט אנחנו מתחילים

מר י. מרגלית :

בבניה של שני הקיבוצים. אני נמצא

בחופשה ושמעון סיפר לי שיש סיכום כאילו נמצא הפתרון לגרעין דקל

של יושבי ימית, ונשמח להקים להם את הישוב. אני חייב לציין

שלהקמת הישוב לגרעין דקל הכשרת קרקע ישנה. הם יקבלו את הפרצלציה, ובתקציב הפיצויים שעומד לרשותם הם יתחילו להקים את בתיהם. והיה אם זה כך יהיה, אנחנו עושים מבני ציבור, מים, חשמל, ביוב וכבישים. נקווה כולנו שהתכנית הזו אכן תצא אל הפועל.

כללפת, זוהי פחות או יותר פריסת

הפעולה שלנו.

במרכז הנגב, לצערי הרב, מעבר

לטללים, אינני רואה כרגע אפשרויות נוספות. בכרמים איננו יכולים כרגע להתחיל לעבוד.

אשלים בנוי?

מר א. בראון :

אשלים בנוי. רחמים - לא נכלל
בתכנית הבניה.

מר י. מרגלית :

מתי נגמרה הבניה באשלים?

השר א. שרון :

לפני שנה וחצי.

מר י. מרגלית :

בטללים, לפני כמה חדשים?

השר א. שרון :

לפני חצי שנה בערך.

מר י. מרגלית :

לגבי רחמים הצעתי בזמנו הצעה -
באשלים עומדת הבניה הזמנית.

השר א. שרון :

באשלים יש בניית קבע נהדרת. כ-40 יחידות. הישוב אינו מאוכלס

במלואו. ליד בנית הקבע יש אשקוביות, במחנה הזמני. רחמים זה ישוב שקיבל אצלנו מכסת יצוא, קרקע, מים, הכל, והם גרים בקרוונים. אז יש עוד אנשים בארץ שגרים בקרוונים, אבל הם לא מסתדרים בקרוונים. ראינו אותם בטלביזיה. נתנו לשם הכל. אני הצעתי בזמנו, בסיוור שהיינו, לקחת את הבתים הזמניים שישנם באשלים, להעמיד אותם שם. שם אפשר להיות כך כמה שנים עד שיהיו תקציבים וכו'. אני לא רואה היום את הישוב אשלים גודל מעבר ל-40 יחידות. הם לא רוצים.

אתה מתכוון ל-12 יחידות דיור
שהקמנו בזמנו?

מר י. מרגלית :

כן.

השר א. שרון :

אני מוכן שנחפש דרך ביחד מה
לעשות עם אילתורים.

מר י. מרגלית :

לא הזכרת את הישוב שאתם מקימים
בשבטה, לשם העברנו את קדש-ברנע.

השר א. שרון :

זה לא אנחנו, זה מחנה זמני.
אם אין שאלות, אז תודה רבה.

מר י. מרגלית :

השר א. שרון :

אתם מוכנים לסקור בקצרה איפה

אתם עומדים מבחינת עבודת

החשמל. ואני מבקש, לפעם הבאה, לזמן את נציג משרד

הבריאות שיציג איך פותרים את הבעיות.

דבר נוסף שחסר כאן בכל המקומות -

מישהו צריך להעביר לפה תעשייה. זו הבעיה שקיימת בקצרין היום

בכל עוצמתה. אתם בניתם בקצרין אזור תעשייה, מהגיגון ועד

הגדר. מוכרחה להיות פה יזמה של משרד התמ"ת להעביר מפעלים.

לא יעזור, בארץ מוכרחים להעביר, בשלב ראשון, עד שבאה יוזמה

פרטית. מוכרחים להעביר. לא הקימו שום ישוב בצורה אחרת.

אז אני מבקש, לפעם הבאה, לזמן את נציג משרד התמ"ת שיסביר

מה הוא עושה.

מר רם חביב :

קודם כל, ברשותך, אני מבקש לדווח

לפורום שהוסרו שני סוגי מכשולים

שהקשו קצת על הטיפול במצפים ובישובים שמעבר לקו הירוק, הן

מבחינת התעריף לצריכה שוטפת במצפים, והן מבחינת גובה התשלומים

עבור חיבור לרשת החשמל - בעקבות פניות חוזרות ונשנות של מתי

דרובלס והמחלקה לשר. כמה דברים שונו. מחיר החיבור לרשת מעבר

לקו הירוק, זהה היום למחיר בתחומי הקו הירוק.

שנית, אני מבקש לומר שבימים

הקרובים ביותר יש לצפות להזמנת התכנון לקו החדש שירד מירושלים

לבקעה, יתגבר בצורה ניכרת ביותר את הספקת החשמל בבקעה, שלאחרונה, כפי שאתם יודעים, היו לגביה תלונות, בגלל כל מיני נסיבות אובייקטיביות. כל הגורמים הנוגעים בדבר חברו יחד, הגורם האחרון עכשיו נכנס לתמונה ואם הקו יוזמן בימים הקרובים, יש לקוות שתוך שנתיים - שנתיים וחצי, הוא יהיה שם והוא יהווה תרומה חשובה ביותר להספקת החשמל בכל האזור.

אשר למצב בקשר לתשתית חשמל בשומרון -

כפי שאולי זכור לפורום, התכנית מתבססת על 3 שלוחות ראשיות, או 3 צירים ראשיים, פחות או יותר מגבילים, מצפון לדרום. אחד או שניים מהם ראינו היום בדרכנו.. את המצב המפורט לגבי כל אחד מהם אני ממר שפר, מנהל מחוז ירושלים, שהוא, הוא עושה המלאכה הזו, לסקור.

מר שפר : אם מותר, לרבע קט, לחזור אחורנית

ולהסביר את כל התכנית, כי נדמה

לי שרוב חברי הפורום הזה לא יודעים על תכנית החשמל. אנחנו יוצאים, למעשה, עם הספקת החשמל מהשפלה, מרשת חברת החשמל מהצד המערבי של הקו הירוק. הרשת הזו, בחלקה, טעונה תגבור ושיפור, מפני שבתחתית השומרון זו היתה קצה הרשת הקיימת ולכן היא דלה באמצעים, ואנחנו צריכים לעשות עבודות תגבור ברשת זו. עבודות אלה נמצאות בביצוע והן לא מונעות התחלת ההספקה, הן מיועדות לתת לנו מקורות אמינים להספקה לתוך השומרון.

התכנית שלנו מתבססת על 3 צירים,

למעשה לאורך 3 הכבישים הראשיים - האחד מטול-כארם לשכם.

השני - לאורך הכביש מקליליה, דרך קרני שומרון וקדומים. וזה האמצעי, יתקשר עם הציר הצפוני על-מנת שהמעגל יהיה סגור לצרכי טיפול. ליד דיר שרף אנו מתקשרים עם הציר האמצעי.

השר א. שרון :
הקו שמוביל עכשיו מכיוון קרני שומרון הנה, לאן הוא מתקשר?

מר שפר :
זה הקו שימשיך צפונה לדיר שרף. הקו השלישי הולך לכפר קאסם. אנחנו ראינו את העמודים עד אלקנה. כרגע התחלנו את העבודה מאלקנה לאריאל, כשקו זה ימשיך עד תפוח וירד דרומה ללובנה שרקיה.

מר א. בראון :
לשילה.

מר שפר :
שלוחה תצא משם. ללובנה שרקיה.

מר א. בראון :
יש הזמנה לשילה. כשהייתי אצלך אמרת לי שיש.

השר א. שרון :
לובנה-שרקיה זה כפר ערבי.

מר שפר :
הקווים האלה הוזמנו ע"י כמה גורמים, ביניהם מפקדת יו"ש.

השר א. שרון : אני רוצה פשוט להבין - בין לובנה

שרקיה לשילה, בקו אויר, יש מרחק

של 4 ק"מ מקסימום.

מר שפר : 8-7 ק"מ. אנו לא בונים בקו אויר.

השר א. שרון : אבל השאלה היא - בשביל מה אנו

בונים את הקו ללובנה - שרקיה,

אנחנו הרי מובילים קו לשילה.

מר ש. רביד : בואו נמשיך להגיד "לובנה שרקיה",

אחרת הממשל לא ישלם את חלקו.

מר א. בראון : אתה יכול להרגע, הוא כבר שלם מזמן.

מר שפר : אם תרשה לי, העבודה שאני מדבר

עליה כרגע מתייחסת לצירים

הראשיים, והצירים הראשיים הוזמנו ושולמו ביחד על-ידי מספר

גורמים, ביניהם גם מפקדת יו"ש, שמזמינה את תחבור לכפרים

הערביים. עכשיו, אחרי ההקמה של הצירים הראשיים לאורך הכבישים

הראשיים, נגיע להסתעפויות לכל ישוב שדורש, באם יהודי או ערבי,

ויש לנו, מבחינת בטחון הקו, עניין רב שגם הישובים הערביים יקבלו

הספקה מאותם הקווים, כי אז הם ישמרו הרבה יותר טוב. לכן אני

מדבר כרגע על לובנה-שרקיה, שזה הוקם כסוף הקו הראשי, וההסתעפות

לשילה הוזמנה בנפרד.

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

השר ח. לנדאו:

מה קו המתח, כמה קילוולט, לאיזה

גודל אוכלוסיה מתוכנן ולאיזה היקף

תעשייה מתוכנן ולכמה שנים אתם סבורים שזה יספיק.

מר שפר:

הקוים מתוכננים ל-33 קילו-וולט.

כל השומרון יהיה במתח של 33 קילו-

וולט, כי זה מתקשר עם קו הבקעה ועם המערך של החברה המזרח ירושלמית.

לכן בחרנו, בניגוד למתח השורר בכל יתר חלקי הארץ, ב-33 קילו-וולט.

כל אחד מהצירים האלה יכול לתת 7.5 מגוולט-אמפיר ויחד זה 22.5. זאת,

לפיהתכנון שיש לנו כרגע ביד, כש- $\frac{2}{3}$ מזה כבר מוזמנים להתפתחות לבוא.

אם אני אומר $\frac{2}{3}$, זה כולל למשל את איזור התעשייה באיראל שעבורו הוזמנו

4 מגוולט-אמפיר. כ-14-15 מגוולט-אמפיר כבר מחולקים בין ההזמנות

ויש לנו עוד כ-7 מגוולט-אמפיר שעומדים פנויים לחלוקה בעתיד. מבלי

לדעת תכנית פיתוח, קשה לנו ~~לצמצם~~ לתת איזו שהיא הערכה, אך לצרכי

השוואה אני רוצה לציין, שאיזור התעשייה בערד היום, לאחר כל הפיתוח

צורך כ-5.5 מגוולט-אמפיר. אז יש לנו כאן להערכתנו לכמה שנים טובות.

מר מ. דרובלס:

ל-50 אלף נפש זה יספיק?

מר שפר:

יש להניח. צריך לקחת בחשבון, שהשלב

לאחר העבודות שאנו עושים כרגע צריך

להיות הבאת מתח עליון ותחנת משנה ראשית בתוך השומרון. עבודה כזאת

מצריכה בין 5 ל-7 שנים ואם אנו רוצים לראות את העתיד לבוא לפנינו,

צריך היום לגשת לדיון ולהחלטה על מה שצריך לתכנן. אני אומר זאת, כי

אנו כל פעם נתקלים באותו הקושי.

השר א. שרון:

אז אני מציע ששר האנרגיה יזום מיד
את הדיון הזה.

מר שפר:

מבחינת התקדמות לוח העבודה, אנו
בציר הצפוני ב-15/8 אגמ גומרים עד
דיר-שרף מעתא ואנו ממשיכים עד אמצע נובמבר עד סנור. בציר האמצעי,
בסוף ספטמבר ינתן מתח בקרני שומרון ובקדומים, כשהחלק מקלקיליה עד
קרני שומרון יהיה גמור. עד 15/11 אנו נסגור את המעגל לדיר-שרף
כך שאפשר יהיה לחת אספקה.

כפי שכבר אמרנו, באריאל אנו צריכים
לעמוד בסוף אוקטובר ועד הפוח נגיע בסוף דצמבר.

התאריכים האלה הם קבועים אצלנו ואנו
חקוה, שנוכל לקיים אותם. התנאי הוא, שלא יהיו לנו הפרעות בשטח.
אנו זקוקים לאבטחה בטחונית לעובדים בשטח ויש לנו בעיות, מדי פעם,
בשטח זה. אנו זקוקים לאישורים מצד מפקדת יהודה ושומרון. יש לציין,
שחל שיפור ניכר בזרימת האישורים, אך יש מקום לשיפור נוסף.

מר א. בראון:

נושא החשמל בכל פעם קצת נדחה. למשל
בקדומים, אני זוכר שישוב זה היה
צריך לקבל חשמל באוגוסט. אנו הקמנו כאן לולים ואיזור העשיה ועובדים
עם כל מיני גנרטורים. אולי אפשר לקדם זאת. זו לא בעיה שאי אפשר
להספיק את העבודה. למשל באלקנה כבר היה צריך להיות החשמל מחובר בסוף
פברואר. כסף נתנו כולם. נדמה לי, שיש פה דחיות שאנוש יכול לתקן אותן.
זה דבר אחד.

מר א. בראון:

דבר שני הוא נושא בקעת הירדן.

אני יודע, שמקורות טוענת ששילמה כבר לפני שנה את 50% מעלות החשמל בבקעת הירדן ועד היום אין שם חיזוק של רשת החשמל ויש צרות צרורות. אני אומר זאת, כי אני נתקל בדברים אלה. אני בא לישובים ויש להם טענות, בעיקר בבקעת הירדן.

מר ר. חביב:

לו היית אומר את הדברים הספציפיים האלה למר שפר או לי במשרדנו, היינו

יכולים לבדוק פרטים במקום.

מר א. בראון:

בכוונה אני אומר זאת פה, שיהיו עליכם תצאא לחצים.

מר ר. חביב:

אי אפשר ללחוץ רטרואקטיבית על עיצומים ושביתות שהיו.

השר א. שרון:

אני רוצה להודות לכולם על הסקירות. שנית, הייתי רוצה לקיים את הדיון

בנושא שהועלה כאן של המתח העליון בשומרון. האם משרד האנרגיה יזום דיון אצ זה או שאני אעשה זאת?

מר ר. חביב:

נקיים דיון בעקבות היוזמה שלך. אני אדווח לשר.

השר א. שרון:

לישיבה הבאה, אני רוצה שיוזמן

נציב המים והוא ידווח על שני דברים:

ראשית, על תכנית קידוחים וקוי מים. אני רוצה שתדעו אגשהמגמה שלי - ואלה ההנחיות שנתתי גם לנציב המים ומקורות - להביא תוך שנה את הישובים לעצמאות מביחנת מים. ז"א, שלא ימצא ישוב שצריך להעביר אליו מים במיכליות, אלא שכל ישוב או שיהיה קשור לצתור מים, או שתהיה לו באר מים. במסגרת זו אנו עושים עכשו קידוח בשילה ומצאנו שם מים. התחלנו בקידוח באלון מורה ומתחילים בקידוח נוסף בקרני שומרון. המגמה היא לתת עצמאות לישובים, שלא יהיו תלויים באספקת מים באמצעים מבחוץ, אלא יהיו להם מים משלהם. זה דבר חשוב ביותר וצריך לגמור אותו תוך השנה הקרובה.

אני גם רוצה, שנציב המים ידווח

על א נושא מובל כעת - בקעת הירדן. זו תכנית שעובדים עליה כבר, להעברת מים מהכנרת לישובי בקעת הירדן.

נ נ ע ל ת

ה י ש י ב ה

סיור הועדה באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים

14/הת

הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מסיירת באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים, ושומעת מפי נציגי המתיישבים על התפתחות היישובים הנ"ל ועל הבעיות שנתרו עדיין לפתרון.

כניסת גרעין לנצרים

15/הת

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים השר א. שרון ומר ש. רביד.

מ ח ל י ט י ם , לאחר את כניסתו של גרעין אזרחי לנצרים, שיחליף את יחידת הנח"ל במקום.

הקמת מצפים נוספים בגליל ומצפים בשומרון

16/הת

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון וד. לוי וה"ה ש. רביד, א. תבין ומ. דרובלס.

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטות הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מס. הת/9 מיום י"ב בשבט תשל"ט (7.2.79) ומס. הת/21 מיום ג' באייר תשל"ט (30.4.79), לאחר הקמת מצפים נוספים, לפי הפירוט כדלקמן:

א. בגליל , באזור נחל יפתח-אל :

- (1) סוללים ב'
- (2) יפתח-אל ג'
- (3) בושמת א'

ב. בשומרון, באזור נחל עירון ובאזור קלקיליה-כפר סבא :

- (1) גבעת עוז ב'
- (2) ברקאי ב'
- (3) מענית ב'
- (4) אתר ספיר
- (5) ירחיב ב'

דיווח/.

ש מ ר

הת/17

דיווח על התקדמות העבודה ותכניות העבודה בשנת תש"ם
בישובים החדשים ביהודה ובשומרון, בבקעה, ברמת הגולן, בגליל ובנגב

יו"ר הועדה פותח.

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית ומנהל המינהל לבניה כפרית במשרד הבנוי והשכון, סוקרים את התקדמות העבודה ואת תכניות העבודה בשנת תש"ם בישובים החדשים ביהודה, בשומרון, בבקעה, ברמת הגולן, בגליל ובנגב.

נציגי משרד האנרגיה והתשתית וחב' החשמל לישראל בע"מ, סוקרים נושאי חשמל בישובי יהודה ושומרון.

ראש החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית מדווח כי בשלש השנים האחרונות הוקמו על ידי המחלקה והחטיבה להתיישבות 116 ישובים בחלקי ארץ ישראל השונים.

שר החקלאות מוסר כי ההשקעות בגליל בשנה שעברה הסתכמו בכ-2 מיליארד ₪.

(פרטי הדיווחים והסקירות רשומים בפרוטוקול המילולי של הישיבה, שנמצא במזכירות הממשלה).

הישיבה ננעלת

649

מזכירות הממשלה

ט"ו כסלו

י"ז 1 ינו 2

ש מ ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ו' בניסן תש"כ - 23.3.80

נכח : חבר הועדה - השר : א. שרון - יו"ר

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. וייץ, י. פרידמן

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן,
ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת,
ש. תמיר

נציגי ההסתדרות הציונית : א. כץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין, פ. שנק,
א. שנקר, א. תבין

ר. אלוני	-	המינהל לפיתוח מרש"ל
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
ח. בנימיני	-	מועצה אזורית קישון
ב. גבר	-	מועצה אזורית עומר
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
ב. כשריאל	-	משרד הבינוי והשיכון
א. לנדאו	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
אלי"מ ד. סתו	-	משרד הבטחון
ח. ראם	-	מועצה אזורית קישון
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
מ. שמיר	-	הציונית העולמית

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום : 12/הת מצפה לפיתוח תיירות כפרית בעמק האלה 2' א

13/הת הקמתם של עומר ב' ותימרת 6' א

/מצפה

בפרוטוקול זה 52 דפים.

2-9 10-26 16-34 35-54
55-56

רשמה: מיתקה יפה.

היו"ר א. ש. דודן : אני פותח את הישיבה. ננהג היום בדרך הבאה:

אנו נבקש מהאנשים שצריכים להציג את הפרוייקטים השונים - להציג את הנושאים בפנינו. אני ממליץ לחברי הועדה ומקווה שתקבלו דעתי - לא לקיים את הדיון בנוכחות כולם. ניתן לכל אחד אפשרות להציג את הבעיות בפנינו ואחר-כך נקיים את הדיון בנושאים אלה בינינו, בפורום של חברי הועדה בלבד. נתחיל לפי סדר-היום המונח לפנינו.

א. הקמת מצפה עמק-האלה

ה'ת/12.

היו"ר א. ש. דודן : מדובר כאן ביישוב מחדש של קבוצת-אנשים ששהתה במשך תקופה של שנים

ארוכות בסנטה קטרינה ורובם היו קשורים בדרך זו או אחרת - או בעבודות במינהל מרחב-שלמה, או בקשר לעבודות עם שמורות הטבע. ישנה בין אלה גם משפחה אחת מנביעות.

מר ראובן אלוני : יש שם חמש משפחות מנביעות.

ודאי כולכם מכירים את צומת האלה (מראה במפה). באזור זה ישנו שטח של 32 דונם, שאושר על-ידי כל הרשויות במדינה להקמת מלון ותיירות כפרית. היזם לתכנית זו היה יהודי בשם רפי עדן ושותפו. אני מייצג כאן עתה חמש-עשרה משפחות מתושבי-הקבע, שחיו במשך שנים רבות במרחב-שלמה. מהם חברים במושבים נביעות ודי-זהב, עובדי המינהל, שמשפחותיהם גרות באופירה עתה. הם התארגנו לאגודה שיתופית כהתישבות והגיעו להסכם עקרוני עם רפי עדן, שתכניתו אושרה כבר.

היו"ר א. ש. דודן : הוא נכה מלחמת יום הכיפורים, שבנה פרוייקט תוך מאמץ רב, וגם הצליח

בזה.

מר ר. אלוני : שטח הפרוייקט - 32 דונם. אנו ממליצים, בצמוד לפרוייקט, ממש בגבול

הפרוייקט של תיירות - 15 חלקות של 2 דונם כל אחת, להקמת הבתים של המתושבים, שיבואו ממרחב-שלמה להתישב שם. על שטח זה יהיה להם משק-עזר להשלמת הפרנסה שעיקרה, 90% ממנה תהיה ממלונאות כפרית. לא במשך כל השנה הפרוייקט פעיל ויש גם עניין של

ר. אלוני:

אורח-חיים, שהאנשים קשורים בו. אלה משפחות מעולות. יקימו בתייהם לפי שיטת "בנה-ביתך"
ותקציב הקמת הפרוייקט יהיה ברובו מתוך תקציב הפיצויים שיקבלו בגין עזיבתם או העזבתם את
המקום.

מר דרובלס: ובפיעוטו?

מר ר. אלוני: מאחר שחשבון הפיצויים לא נגמר, יכול להיות שזה יספיק ל-95% או 90%

מהפרוייקט ולגבי אותם חמשה או עשרה אחוזים שיחסרו - שר החקלאות

ינצא את הדרך או האפשרות למלא זאת.

היו"ר א. שרון: כסף - אין. אין לנו כסף להעברת מתישבי ימית ונביעות. יש גרעין במורד,

שהשנה לא יחשב שם. לחשוב שנוכל להשקיע כאן כספים נוספים - אני מניח

שלא.

מר ר. אלוני: אבת ישנם הפיצויים שלהם.

היו"ר א. שרון: כן, זה ודאי ישנו.

מר ר. אלוני: דחיפות העניין בכך, שלפי הסכם השלום ב-15 באפריל 1982 ממשלת-ישראל

צריכה למסור את השטח חפשי ופנוי מכל המתישבים. אם רוצים שבעוד שנה

וחצי הפרוייקט יהיה קיים - מוכרחים להשלים ולהחליט עליו היום. כלרשויות התכנון שאליהן

פניתי שיאשרו זאת - אמרו שאם תהיה החלטה של ועדת ההתישבות - הם מבינים את חשיבות הדבר

ויעשו כמיטב יכולתם לזרז את התכניות והביצועים.

היו"ר א. שרון: אם יש חברים הרוצים לשאול - בבקשה.

מר פרידמן: איזו יחידה זו - של אותן 15 משפחות? - האם זו אינה יחידה קטנה מדי

להקמת ישוב?

השר א. שרון: זה לאמושב במובל הרגיל של המלה.

מר ר. אלוני: זו שכונה. צרכניה ובית ספר יבוססו על אלה הקיימים באזור.

אין טעם לחמש-עשרה או עשרים או שלושים משפחות להקים מוסדות מרכזיים.

במרחק קטן משם ישנם מרכזים כאלה. בשלב זה יהיו שם חמש-עשרה משפחות וזה המכסימום שניתן

להתפרנס בו מפרוייקט זה.

מ. דרובלס:

1. ממרחק קטן מעמק האלה יש מרכז אזורי ששמו ליאון. האם נבדקה

האפשרות שמשפחות אלה יקלטו שם? בהתחשב בכך שיש שם בתים והעלות קטנה

יותר במידה רבה ויש שם גם תשתית - השאלה היא אם ניתן בדרך זו לצמצם חלק רציני מההוצאות.

2. האם יש תחשיב כלכלי - כמה זה צריך לעלות, כי הטופוגרפיה שם לא-

קלה ואם מדובר רק בפיצויים שיקבלו, שינוצל גם למגורים וגם לאמצעי-ייצור - ברור לי

שהמצב יהיה שם קשה. יידרשו להם אמצעי-ייצור בתיירות, כי יצטרכו לקיים עצמם מזה.

ר. אלוני:

ישנה תשובה: קודם-כל, פרוייקט זה יהנה מכל ההלוואות הניתנות לפרוייקט

של תיירות. כל אזרח במדינת-ישראל, אפילו אם אינו מפונה ממרחב-שלמה

- מקבל זאת ובתנאים של היום זה אומר 50% באזור זה ליד ירושלים - מעלות הפרוייקט התיירותי.

כל זאת - באמצעות החברה לפיתוח אמצעי-תיירות.

ב. הרעיון שהם יגורו במרכז האזורי נבחן, כי זו היתה הצעת מנהל

המחלקה להתישבות. יכול להיות שזה רעיון טוב, אבל לא בשביל משפחות אלה. הם אינם מחפשים

פרנסה בלבד. אלה אנשים שרצו גם יחידת קרקע. זה המינימום שהם מקבלים.

הכוונה לא שיהיה להם בית במקום זה, אלא הם אגודה שיתופית וזה אורח-

חיים והם רוצים לחיות יחד עם פיסת קרקע של שני דונם. אין ברצונם לגור במרכז האזורי ולא זו

כוונתם באופן החלטי.

מר י. מרגלית:

אם לא יספיק להם הכסף - האם הממשלה תתן השקעה נוספת לצרכי ישוב

כזה, לאותה יחידה שתוצא לגור במקום - קודם-כל ביחס להקמת הישוב,

לצרכי הפיתוח ולאחר מכן - על-מנת שיוכלו להתקיים.

ר. אלוני:

איש לא יצטרך להשתתף בזה, כדי שיוכלו להתקיים. אלה אנשים טובים,

שימצאו פרנסה ביגיע כפיהם.

י. מרגלית:

כוונתי לקיום חברי הישוב.

רענן וייץ:

מה זה "משקי-עזר"?

ר. אלוני:

למדנו זאת מזמן ויחד.

רענן וייץ:

"משקי-עזר" זה דבר שהוא מת כבר מזמן. לי היה משק-עזר בבית-הכרם ובו

היו עשרים חרנגולות. היום זה אינו רנטבילי.

ר. אלוני: רצונם להקים שם את הבית שלהם ולעשות גידולים לא מיוחדים, שצריך

לטפל בהם טיפול מיוחד וצריך שתהיה להם אפשרות למצוא עבודה

במלונות ובתיירות ואחר שעות העבודה, גם בימים שאין עבודה כזאת - לעסוק בדברים נוספים

במסגרת שטח זה, באותם גידולים שמשרד החקלאות יאשר להם ולא על חשבון מכסות של ישובים

אחרים.

השר א. שרון: אין בכוונתנו להקצות להם לולים או מטעים ולא לולי-פטום ולא דיר-עזים.

ירצה אדם ליד ביתו ולשתול משהו, וזו קרקע שישנה במקום ואין היא

רצופה ביהודים. ישנו שם פרוייקט כלכלי שסביבו אפשר לבנות את החיים. אנשים יבנו חיים

במסגרת זו. ירצה אדם לבנות על דונם קרקע בית ולשתול גינת-נוי ובדונם השני לנטוע כמה

עצי-פרי וכמה גפנים - ולהנאתו ולתוספת לביתו - זו הכוונה בדיוק.

מאחר ולא מדובר באזור שהוא צפוף באוכלוסין וודאי לא באוכלוסיה

יהודית, והאזור כולו ריק בכלל - לא ראינו שום סיבה לא ללכת לנושא של הקצאת שני דונם

קרקע, כי לא מדובר מראש ואין בכוונתנו לבנות משקים לאנשים אלה. לא היו להם משקים במקומות

שהיו בהם עד עתה, פרט לחלק מהם שהיה במושב ואם הוא רוצה - גם עתה יכול הוא ללכת למושב

אחר. זה אינו מושב ולא קיבוץ. אבל אני מציע להשתחרר מהמושגים המקובלים של התישבות.

עתה יש מצפים ויש עוד דברים. זה פרוייקט תיירותי שסביבו הולכות להתיישב חמש-עשרה

משפחות.

אני חושב שהבהרתי זאת בצורה ברורה ויפה. האם יש שאלה נוספת

בנושא זה? אני רוצה לציין: קבוצה זו של אנשים מוכרת לי, מזמן - עבודתם במרחב שלמה

ומהמגעים שקיימתי אתם כגרעין להתישבות. זו קבוצה מאד סולידית וחזקה. אנשים מאד רציניים.

ברור לי לחלוטין שמגמתם ברורה והחלטתם נחושה ויש לנו אפשרות לתפוס ^{קרקע} כאן בשביל 15 משפחות

שצריכות להתפנות מסיני (וגם זה צריך להיות בתוך השיקולים שצריכים להכריע, כאשר צריך לקבל

את ההחלטה). תודה רבה.

(ראובן אלוני עוזב את הישיבה).

ב. הקמת ישובים קהילתיים - בעומר ב' ובעומר ג'.

היו"ר א. י. דן: אבקש מבצלאל גאבר, יו"ר המועצה המקומית בעומר - להציג את מה

שקוראים אנו כאן עומר ב'. אני רוצה להסביר את הרקע לענין:

אנו עומדים בפני תופעה מאד חמורה כיום בדרום הר-חברון. זה דומה מאד

למה שקיים באזור השומרון. זו תופעה קיצונית זהה - בנייה רחבת-היקף והתפתחות ללא-תקדים של

אוכלוסיה בדרוית מצפון לבאר שבע. היא הגיעה למצב של העדר גבול פיסי גם היום וגם בכל

הסדר מדיני שיהיה בעתיד ולא חשוב איזה הסדר, כי הגבולות יהיו פתוחים וזו התחברות

האוכלוסיה הדרוית של הנגב עם האוכלוסיה הערבית, שאף היא בעיקרה ממוצא בדווי - של דרום הר

חברון ובעצם - מבחינת הרגשה האוכלוסיה היהודית - בהעדר גבול פיסי והפיכות ההגבול לגבול

אתני - ההרגשה שהגבול עובר ליד עומר ובאר-שבע. עלינו להיכנס להתישבות דמויית-פרסה, שתהיה

מאזור נחושה, תרקומיה בצפון לאזור להב, אזור כרמים (קיבוץ חדש שמקימים עתה) על כביש באר-

שבע - דהריה - חברון. ישובים קהילתיים, כפי שמצביעים עתה על נושא עומר ב'.

גוש ישובים חקלאיים ושוב - ישוב קהילתי באזור יתירומכאן סגירת הפרסה, - כלפי צפון, דרך

מדבר-יהודה לאזור תקוע. על-ידי פרסה זו - צריך ליצור את החיץ בין האוכלוסיה של דרום הר

-חברון והאוכלוסיה הדרוית שהולכת ומתפתחת ובעצם השטח - כפי שאתם יודעים - הופך לשטח

בינוי אחד.

אנו עדים לתופעה מאד מסוכנת, שהנגב הופך להיות מנותק. הוא הולך

והופך להיות מנותק על-ידי שורה של ריכוזים עירוניים ערביים וזאתאפשר להתחיל באזור של

חורה, לאגיה, רהט - שטח שכולו בנוי.

על רקע זה באה הצעה שאבקש כרגע מבצלאל גאבר להציג אותה בפנינו.

בצלאל גאבר: טוב מאריך - קשה להציג את המצב. אבל ביקשתי להופיע מסיבת הנסיון

שלי במשך עשרים השנים האחרונות באזור באר-שבע. הייתי בין המקימים את

עומר, כאשר היה מושב נמוש והיום מתגוררות בו כאלף משפחות מכל קצוות תבל. חושבים כולם

שאלה אנשים שעזבו את באר-שבע, אך זו אמת קטנה מאד. רוב התושבים שם כיום הם עולים חדשים

מארצות-הרווחה שנקלטו. במקום וחלקמם היתנה בואו ארצה בתנאי שיגור שם. כ-600 מתוך אלף

המשפחות האלה הן משפחות עולים שהגיעו מקנדה, ארה"ב, רודסיה ודרום-אפריקה וגם בריה"מ

ודרום אמריקה. כל השאר הם אנשים שהגיעו ממקומות שונים מצפון הארץ והמיעוט - מבאר-שבע.

בעיקר בתכניות "בנה-ביתך" האחרונות.

נסיון זה ניתן ליישם היום למעשה, בגללסיבות שונות, בכל מקום שהוא

בתחום של עוד 10-12 ק"מ מעומר, מסיבה פשוטה: אותו זרם של אנשים הזורם
מדי יום ביומו ניתן היום להסיה לשוב נוסף. על כן עלה בדעתי והצגתי זאת בפני אנשים,
שננתב את הזרם הזה ונקים עוד ישוב דוגמת עומר - עם חלקות קטנות - בין חצי דונם לדונם.
בשלב ראשון יסתמך ישוב זה על ישובים אחרים. בשלב מסויים עומר ב' יכולה לסמוך על עומר א'
ועם גידול האוכלוסיה - אפשר לתקפיצה קדימה.

האזור הזה פרוץ ומי שמתקרב למפה רואה מאות נקודות שחורות של מבנים

שהוקמו במשך חמש עד עשר השנים האחרונות ולפני הידרה מהר חברון לתוך שטחי ישראל.
ישוב כזה יכול לתפוס שטח גדול בתחום שיפוטו ולא במסגרת הישוב עצמו ולעצור את כל האזור,
כמו שהצלחנו עד עתה לעצור את האזור כאן מהתישבות ואפשר לעצור את ההתישבות הפרועה כיום
- הנכנסת לוודיות ומקומות שאין רואים אותם מהכביש הראשי. אתם רואים את כביש ערד, אבל יש
מצב חמור פי-כמה במקומות שאינם רואים אותם מהכביש הראשי.

יש עוד מספר נקודות שאדגישן כאן: ישוב כזה לא צריך תקציב בכלל.
גם עומר לא הסתייעה בשום תקציב ממשלתי. כי הישוב גדל והוא מקבל אותם דברים שהמוסדות
הרגילים בממשלה מעבירים - בתי-ספר ובני-ילדים - כמו בערים אחרות. אך אין שום צורך להקים
תשתית, ולא להשקיע לירה אחת, כאשר במקביל מתארגן גוף "נח"ל חברון" ובו אלף משפחות ושם
גם כן הרבה משפחות עולים, והגיעו גם מכתבים מארה"ב - בלי שנדע מהיכן הם יודעים על כך,
והם מודעים לכך שהקרקות ללא פיתוח וזה יפותח על ידם.

בקשה יחידה שלשמה באתי הנה, שלא תיעשה ספסרות בקרקע לגבי מתישבים

ראשונים אלה שיעלו לעומר ב'. כלומר - היא תיתן כמו לבדווים בישובים עירוניים כאן או
לחליפין, שיבוא עתה מערך ממשלתי ויאמוד מחיר הקרקע ואנשים ישלמו אותו ולא אחר שהם
בכוחותיהם ובכספם יפתחו את הישוב ואז יאמר המינהל שהשטח שווה מיליון לירות לדונם; כי
יש כאן הזדמנות לפתור חלק מהבעיה שיש להם אמצעים מוגבלים ומחיר הדירות שם יכול לאפשר
להם להקים את הבית על המקום, אמנם קטן, אבל על אדמתם. השיטה של ישיבה על האדמה היא שיטת
תפיסת שטחים. הערבים מתחילים לבנות בית על איזה שטח או גבעה ותופסים דונמים סביב הבית
וכמוהו עושים אחרים.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

ՀԱՅԳՐ ՀՈՇԱՅԻՆ "ՀԵՌ-ՀԻՃՐ" ՌԱԽՐԷԼԻՈՒ.

[illegible][illegible]

"יש דבר אחד לדעתו שאולי יבא: "שהם יחזיקו את הברית הזאת.
 גם דבר זה יסבב את כל המאורעות. כי השהיה הזו יחזיק את כל המאורעות.
 המאורעות יסבבו את המאורעות - המאורעות יסבבו את המאורעות. אך זהו שם
 המאורעות, וזהו שם המאורעות, וזהו שם המאורעות. וזהו שם המאורעות.
 גם כי המאורעות יסבבו את המאורעות, וזהו שם המאורעות. וזהו שם המאורעות.
 וזהו שם המאורעות. וזהו שם המאורעות. וזהו שם המאורעות.

[illegible]

בצלאל גאבר:

אנו יכולים לעשות זאת ישוב גדול שימנה, ברבות הימים, מספר תושבים

כמו זה של עומר והעזרה תינתן בדרך אחת - העמדת הקרקע לרשותם. על כן, לא צריכה להינתן להם שום עזרה ממשלתית בתקציבים. העזרה היחידה היא העמדת הקרקע בתנאים נוחים ביותר לרשות המשתכנים.

עוד דבר קטן: לא כך הדבר היום בחמש הערים הבדוויות המוקמות והולכות.

שלוש מהן בבניה - ברהט יש יותר מעשרת אלפים נפש. כאן מושקעם במבני-ציבור מיליוני לירות ובכבישים ודרכים ומערכת-ביוב - עשרות מיליוני לירות כל זה מתקציב ממשלתי, שרבים עליו. את כל זה לא צריך להשקיע בעומר, אם תינתן הקרקע לרשותם בתנאים שהיא ניתנת לבדווים או לפי אופן הקרקע כיום. תודה רבה.

היו"ר א. שרון: בקשר לעומר ג' - אינני רואה כאן את ראש המועצה האזורית,

שמעון בני, שצריך להציג בפנינו את הבעיה.

ב. גאבר: הישוב נמצא באזור שמורת טבע ורשות שמורות הטבע שלחה להם מכתב

וביקשה לא להקים את הישוב עד לקיום בירורים נוספים.

היו"ר א. שרון: העקרון כזה: הסברתי את הבעיה הכללית. אני מצביע על כיוון נחושה,

בית-גוברין, אזור להב; כמו שיש תכנית לעומר ב' - שנמצאת ממזרח

לכביש באר-שבע, דהריה, חברון, אזי מצביעים כאן על ישוב דומה לזה שאיתורו המדויק לא

נקבע עדיין בגלל והכוונה ליצור חסימה לפרצה באזור זה.

רענן וייץ: זו אגודה אוטומנית, שמטרתה להבטיח שיהיה מי שישא בעול ההוצאות

המוניציפליות. אבל לא נכנסת לתוך הבעיה היכן מתקיימים וממה

מתקיימים. היא אגודה מוניציפלית ולא יצרנית.

בצלאל גאבר: בדרך כלל לא דרושה עבודה לכולם וכולם מסודרים מבחינה זו. יש שם

תהליך קבלה ומדובר על ה-500 שנחקבלו. 200 מהם מאזור הנגב ו-300

ממקומות שונים - חיפה, חדרה, רחובות ועוד - עד אשקלון. אין שם אנשים מעיירות-פיתוח,

אלא משפחה אחת או שתיים מערד, אודימונה. הרוב מבאר-שבע, עומ"ר ומרכז הארץ וישנה קבוצה

של 50-60 שאנו אתם בקשר באמצעות מכתבים והם יושבים בארה"ב ומתכוונים לעלות ארצה.

השר א. שרון: האם יש שאלות נוספות לבצלאל גאבר? - אם אין - אנו מודים לך על המפה

שהבאת ותודה רבה על האינפורמציה.

(בצלאל גאבר יוצא מהשיבה.)

נמצאים כאן עוד שני אורחים - ^{כפרי} חיים יו"ר המועצה האזורית קישון

וחגי בנימיני, סגן יו"ר המועצה. הם יציגו בפנינו את תכנית הישוב

הקהילתי תימרה.

ג. הקמת יישוב קהילתי - תימרה

השר א. שרון: אנו נמצאים היום כפי שכולנו יודעים, בתהליך של התחלת פעולה של

אכלוס הגליל על ידי המצפים והישובים המוקמים היום היו אולי כמבצע

הגדול ביותר שבוצע תוך תקופת-זמן קצרה כל כך. הנושא הוצג כבר בפני הועדה.

יש לנו בעיה מיוחדת בעלת דחיפות רבה מאד, באזור הנמצא בין נצרת

לבין שבעון; באזור זה מצפון לכביש שבעון-נהלל, נצרת-מגדל-העמק, הולכת ונבנית אוכלוסיה

ערבית גדולה מאד ומרוכזת וגדולה. בעצם, על גבעות אלה, החולשות על העמק, הולך השטח והופך

לשוב ערבי צפוף.

צריך לציין שהמועצה האזורית קישון, היא מאד פעילה.

המשך הישיבה רשמה ל. דרוקר.

השר א. שרון

(עד כאן רשמה מ.י.מכאן ל.ד.)

המועצה הזו מאוד פעילה, בתחומים שלה כמועצה אזורית, בנושאים של שמירת האינטרסים היהודיים באזור הזה. המועצה הזו פעילה מאוד גם בטיפול באוכלוסיה הערבית. אינני יודע, אני אינני מכיר איזה שהוא מקום אחר בארץ שיש בו טיפול מסודר ביהודים ערביים, כפי שהוא מסודר כאן. אבל עם ידיעה בהחלט ברורה ותחומים ברורים, היכן צריכים להיות ישובים ערביים עם כל התנאים הטובים והנאותים ביותר לקיומם, והיכן הכרחי שתהיה אוכלוסיה יהודית, ואיך לוודא שלא יוצר שם אזור צפוף ורצוף אוכלוסיה.

במסגרת המחשבות האלה בא הרעיון של הקמת הישוב - תימרת. אני הייתי מסתכל על הישוב הזה כעל דגם לחלק גדול מהמצפים העתידיים בגליל. אינני מדבר כרגע על המצפים שנועדו להיות ישובים חקלאיים, קיבוצים או מושבים - כי כאלה יש לנו בודדים. אלא על אותם המצפים שאנו רואים בהם מקומות איכלוס או דרך של איכלוס הגליל. והדגם הזה נראה בעיני כדגם שנוצה להגיע אליו גם במקומות אחרים. ואני מציע שנשמע עכשיו מהחברים את התאור.

מר חגי בנימיני : המועצה האזורית קישון שמקובל לומר

כי היא נמצאת בעמק, מי שמכיר את

הנושא יודע שזה פס צר, שטוח, של כמה עשרות ישובים. כאשר צפונה, כל השטח ברציפות (אני קורא לזה-אוטונומיה ב') רצוף התיישבות ערבית, בעיקר בדואית, אשר מאורגנת היום. בכל השטח שלנו יש כ-80 אלף חנם שטח מישורי וכ-120 אלף דונם שטח גיבעי. אנו לוחצים היום ומקווים לקבל לרשותנו, עד שפרעם, את כל השטחים, שזה עוד כ-30-40 אלף דונם עם כמה ריכוזי בדואים. אנו

לוחצים על כך משום שאנו חיים בתחושה שהקרקע בוערת תחת הרגליים וצריך לעשות משהו. אנו התחלנו בענין הזה עוד לפני שבמדינה התעוררו לכך בקנה מידה כזה. התחלנו הן בהסדר הבניה של הבדואים ובעיקר בשמירה מפני בניה בלתי חוקית. אנו האזור היחידי כמעט בארץ בו הענין הזה נשלט כמעט במאה אחוז.

חשבנו מה אנו צריכים לעשות ויזמנו

שני דברים :

1. הקמת ישוב ליד כביש שפרעם - נצרת, שנקרא היום - יפתחאל. ישוב חקלאי. השגנו ממושבים שהתפנו קרקעות. רכזנו כבר כמה מאות דונם ונשיג יותר. הוצאנו מדי הערבים, מתוך יחסים טובים ופחות טובים, כעוד אלף דונם, ואנחנו מתכוונים להגיע לריכוז של 2,000 דונם אדמה. זה ישוב אחד. הוא נכנס למסגרת המצפורים או ההתיישבות בגליל. ולדעתי זה יהיה הישוב הכמעט יחידי שיהיה בו בסיס קרקעי מתקבל על הדעת ואפילו מים שהישובים יתרמו.
2. הגענו למסקנה שבשביל לעבות את הישוב יש מקום לעלות בתימרת. זה מקום שהישוב תימורים ישב שם פעם. על הרי נצרת, בין ערעה לכפר החורש. בשעתו הושיבו את מושב תימורים שם כדי להתוות את מפת החלוקה. כשדביץ ב-1947 על החלוקה הושיבו אותו שם כדי ליצור רצף בין נהלל לכפר החורש. זו היתה אז תקופת מלחמת-השחרור, לא היו די שטחים, וכשהארץ נפתחה והיה ברור שהגליל שלנו, הם ירדו דרומה.

בקצרה, אם מסתכלים על המפה - כאן

נצרת, מגדל - העמק, טבעון. כאן ריכוז הבדואים זרזיר - 4 שבטים. כאן ביר מקסור, שפרעם, איילוט, ראש רומנה ובקעת בית

מר ח. בנימיני

נטופה. אני לא אזכיר את כל השמות. לצערנו יש הרבה שמות - 6-7 שבטים. הם פזורים פה. אנו משתדלים לרכז ולפתח, אבל השטח, ביסודו, לא בידינו. מנהלל לציפורי והסוללים, שטח של 10-12 ק"מ לא מאוכלס. אנו הצענו שגרעין עדי יעלה פה דרומה לפרעם. יפתח-אל נמצא כאן. הוא שולט על אחת הצמתים החשובות ביותר שתהיינה כאן בארץ, זה הכביש שהולך מהסוללים לצומת גולני ויורד למנסורה, ליקנעם, וזה ששולט עליו שולט על אתר אשכול.

גם השטח הזה שאנו מציעים אותו בתימרת, כישוב קהילתי בן 220 משפחות, שהוקם בהמלצה ולחץ של רפול וביוזמתנו, שולט ממש על כל ישובי העמק, על שדה התעופה ועל מתקנים שלא אפרט אותם כאן. זו רמה גבוהה, 250 מטר מעל פני הים ומעל העמק כעוד כ-150 מטר. היא שולטת באופן מוחלט על כל האזור, על כל העמקים, כשיש לה קשר עם כפר החורש, קשר עם הסוללים. זו ממש מין נקודת מפתח שמבחינה איסטרטגית יושבת באופן בלתי רגיל.

עכשיו, אנו מציעים להקים כאן ישוב קהילתי שיכלול את בני האזור שאינם ממשיכים במשק, עובדים ציבור במושבנים שמגוריהם מהווים בעיה, וגם אוכלוסיה אחרת שיש לה עניין או תעסוקה במקום, במקום כזה או אחר. יש פה שטח המיועד למלאכה נקייה.

אנו התחלנו בפעולה. בימים הקרובים ביותר נצטרך לקבל אישור סופי בועדה לבנין+ ערים. אנו הולכים פה לצורת ישוב קהילתי שהוא אגודה שיתופית ויהיה ישוב במסגרת המועצה האזורית. הוא יהנה מהשרותים של המועצה האזורית, בשלב ראשון בוודאי, אבל גם אח"כ. ובמידת הצורך יקים לעצמו, יחד עם המועצה. במידה שהמדינה תעזור, תעזור.

על כל פנים, בכוונתנו להקים ישוב קהילתי שנושא את עצמו, כועד מקומי, מסונף למועצה האזורית, שרוב אנשיו משרתים וקשורים אורגנית לישוב, אבל יהיו בו גם אנשים אחרים. הוא מכוון ל-220 משפחות. הבתים פונים למדרכות, כבישים עוקפים. שטח מגרשים: משלושת - ריבעי עד דונם. בנוי לפי קווי גובה. נוח לתנועה. אי אפשר לומר שאנו לא רוצים את עזרת המדינה, אבל אנו מתכוונים, בכוחות עצמנו, לעשות את הכל, להקים את הכל, לשלם למנהל בכסף ולא שיחנקו את היהודים. ואת ענין זה היינו רוצים לסכם מוקדם - כי התושבים ישקיעו את כספם, וזה לא אנשים עשירים במיוחד.

פתחנו הרשמה בלי שום פרסומת. יש לנו כבר 170 איש שכבר הכניסו סכומים מסויימים. אנחנו בשלבים מתקדמים של מיון. אנו לא פרסמנו כי לא היו לנו אישורים סופיים. גם לא רצינו להביא עלינו את כל העולם, כי אנו יודעים שתהיה לזה דרישה רבה מאוד.

מה שאנו מבקשים כאן, שהישוב הזה יוכר ע"י ועדת השרים כישוב קהילתי העומד בפני עצמו, מסונף כאחד הישובים למועצה האזורית קישון, הגם שהוא לא יהיה חקלאי. הוא זכה לברכתו של רפול, של קניג, של מתאם הפעולות בגליל. כולם גומרים עליו את ההלל ואת הצורך שבו ומי שעלה לשם ראה על מה מדובר. אנשים יש. במצב הנתון אנחנו איננו רוצים כסף, אנחנו מאמינים שהמועצה האזורית תעשה את זה יותר בזול מאשר כל גורם אחר. (תסלחו לי על ההצטנעות). אם כי לגבי מוסדות כמו מרפאה, יש מי שמקים: קופת חולים, מפעל הפיס והמועצה. אם המנהל לבניה כפרית יתן את המינימום שהוא נותן למצפורים - ואני חושב שראוי שיתן...

פרופ' רענן וייץ : הוא לא נותן למצפורים.

מר ח. בנימיני : אני מקווה שעוד יבואו ימים טובים

יותר. על כל פנים, בשלב זה אנו

מבקשים אישור לאשר לנו להקים את הישוב כישוב קהילתי, במסגרת המועצה.

פרופ' ר. וייץ : חגי, אנחנו מכירים הרבה שנים,

והתלבטנו - מה זה מושב? יש עוד

מתלבטים - מה זה משק מעורב? וכו' וכו'. אני רוצה לשאול

אותך שאלה פשוטה ורצינית מאוד - מה זה ישוב קהילתי?

מר ח. בנימיני : זה נכון שאין לנו הרבה דגמים כאלו

שאני יכול להצביע עליהם.

פרופ' ר. וייץ : תאורטית.

אני הולך עם אריק בכך שלא צריך

להסתכל על העבר, אלא על העתיד ולהעז לעשות דברים, אבל לפחות

על בסיס דגם תאורטי שמראה שישוב מסוג מסויים פונקציונאלי.

תגיד לי, מה זה ישוב פרסומים.

מר ח. בנימיני : היו הרבה פרסומים, גם של שמיר, שניסו

להתוות את העקרונות שסיבם יוקם ישוב

כזה. הם בעצם רואים זאת כמושב מבחינת הארגון, אבל בלי החקלאות.

אנו מנהלים את חיינו ע"י ועד מקומי שהוא גם אגודה שיתופית, שהוא

יכול להקים מפעלים משותפים, אם זה מועדון ואם זה צרכניה ולעשות

פעולות הרבות, פעולות ספורט משותפות, בדיוק כפי שמתנהל מושב.

מר ח. בנימיני

נכון שאין לו את הסממנים המאחדים של מים וקרקע, אבל גם במושבים זה כבר אין. הם רוצים לנהל את הקהילה כפי שמתנהל מושב. אני אתן דוגמא, אם כי אינני בטוח שאקלע : מושב מכמורת היה מיועד פעם להיות מושב. היום הוא מיושב כישוב, בלי כל הסממנים של קרקע ופרדס, אבל הוא מנהל את חייו כמושב, ואנשים, מבחינת רמת חיים ואיכות חיים מרגישים טוב במקום הזה. מי שיבוא אלו יוצאי קיבוצים, יוצאי מושבים שהתרגלו לחיות במסגרת חיים כזו. נכון שהדבק אולי לא יהיה כמו שישנו במושב או במקום אחר. אבל ינהלו דגם של חיים ציבוריים כמו במושב.

פרופ' ר. וייץ : חגי, טבעון היא שכונה יפה ונעימה.

יש לה כל האטריות שאתה מדבר עליהם, אבל היא לא ישוב קהילתי. יש שם אגודה שהפכה בינתיים לרשות. אני גדלתי במין שכונה כזו - כית הכרם, היו בוני בתים והיתה להם אגודה שיתופית לכל השרותים והיא בנתה וסידרה ובנתה את בית הכרם יפה. ואני סמוך ובטוח כי המועצה האזורית שלכם באמת תהיה מסוגלת לעשות זאת, אולי יותר טוב מאיתנו. כי כשיש לה בן טיפוחים כזה על ידה והיא מכירה כל רגב וכל סלע ומשגיחה על כל קבלן, והיא בעצמה קבלן לעניינים, היא תעשה זאת יותר טוב מהמוסדות המיישבים. בלי לספק. אני שואל אותך האם יש הבדל מהותי בין מה שאתם רוצים להקים לבין טבעון?

השר א. שרון : אני הייתי רוצה להקדים כמה מילים,

ואחרי זה, חגי, יוכל להמשיך.

ראשית כל, טבעון בתחילה היתה אגודה, היום בוודאי רישומה של האגודה לא קיים. אנו כולנו מכירים וכולנו נולדנו וגדלנו פה, אנו יודעים שלכל ישוב יש שלבים של הקמה. הוא צריך לעבור את

השר א. שרון

הוא צריך לעבור את הקשיים הראשונים. הוא צריך לעבור את שלבי הבניה וחברי החברה שלו. את שלבי הטיפול בילדים שלו. כל הדברים שישנם בישוב. לאחר שהוא עובר תקופה מסויימת הוא מתבגר, ואז הוא מתנתק מהמסגרת הזו, כי הוא איננו זקוק למסגרת הזו יותר, ואז הוא הופך להיות ישוב רגיל. אותו הדין יהיה בשומרון, למשל. היום אתה מוכרח שהישוב יהיה ישוב סגור משום הבעיות הקשות שישנן, בעיות פנימיות, בעיות חברתיות. במשך הזמן, כשהישוב הופך לגדול, חזק, עצמאי, הכל פתוח, זה בעצם הופך להיות ישוב עירוני רגיל.

לכן, לפי דעתי, אם אנחנו רוצים להצליח, צריך בתחילה להתחיל בדרך הזו, כפי שהתחלנו גם בישובים אחרים. כולל בישובים שהפכו במשך השנים לערים או לעיירות בהיקף הרבה יותר רחב.

אבל הייתי רוצה להגיד דבר נוסף, רענן. אנחנו עומדים לקיים באחד הימים הקרובים פגישה של מנהל התכנון, שבה אני רוצה לסכם עוד פעם מה יהיה אופי הישובים שאנחנו בונים היום בגליל. ותימרת, בעצם, הוא אחד מהישובים האלה. אני יכול היום, באופן כללי, לבוא ולומר כי אני רואה בישובים האלה שאנחנו בונים עכשיו, 3 סוגי ישובים: (1) בתחום ההתיישבות הרגילה שאנחנו מכירים - מושב, קיבוץ. בנוי יותר על חקלאות, פחות על חקלאות. יותר על תעשיה, פחות על תעשיה, במתקונת הרגיל. ישוב מסוג זה, בגליל היום, האפשרות שלנו להקים ישובים מצומצמת ביותר. אולי בשוליים, יש פה ושם מקומות שיש קרקע, שיש קצת מים, שאפשר להקים ישובים מהסוג הזה. זה סוג אחד.

השר א. שרון

הסוג השני הוא ישוב קהילתי, מסוג

זה שהוצג לפנינו. בתחום זה אבי רואה ישובים משני סוגים. אני רואה ישובים שהייתי מגדיר אותם כישובים סגורים. אני רוצה, במרכז של כל גוש של מושבים בגליל, להקים ישוב שהוא יהיה מיועד לבנים של אותו ישוב. הם יוכלו לקנות שם חלקת קרקע או לקבל שם מגורש, במחיר זול, במחיר סימלי. לבנות שם את הבית שלהם בשוטת "בנה ביתך", או אם הם זכאי משרד השיכון, בדרך כזו או בדרך אחרת, והם ימשיכו להיות בקרבת ישובי הוריהם. הם יוכלו לסייע במשקים של ההורים. יוכלו לשלוח את הילדים לבתי הספר בהם הם בעצמם למדו. הם יוכלו, ברבות הימים, כשההורים יתבגרו, אולי חלק מההורים ירצה לעבור ולהתיישב שם ולהעביר את המשק אליהם. כל האפשרויות פתוחות. והאוכלוסיה הזו שחיה בגליל רוצה להיות בקרבת משקי ההורים.

אני מדגיש במפורש שחלק מהישובים

יהיו ישובים סגורים, כי אם נעשה את כל הישובים לישובים פתוחים, אני משוכנע שיבואו אנשים מחיפה, אנשים בעלי אמצעים, ירכשו להם שם חלקת קרקע או בית, ולא נצליח לפתור את בעיית המגורים לבני הגליל עצמם.. כך שיש סוג אחד שהייתי מגדיר אותם: ישובים קהילתיים, ישובים סגורים. אנו נסבם כשנשב עם מינהל התכנון - איזה יהיו כאלה ואיזה אחרים.

יש סוג שני של ישובים פתוחים. בהם

פשוט נבוא ונאמר: תשמעו - הקמנו שם מצפה, יש שם היום דרך, יש מים. אתם רואים שיהודים חיים במקום. אנחנו רוצים במקום הזה להוציא 200 - 300 מגרשים למכרז בשיטת בנה ביתך. לא הייתי הולך בשום אופן על התיישבות צפופה. להפך, הייתי הולך כאן על גישה דומה להתיישבות הנקוטה בסקטור הערבי בגליל,

השר א. שרון

התיישבות יותר מפוזרת. אנשים יבואו, ירכשו להם מגרשים, יבנו שם את בתיהם.

זו הצורה שבה, פחות או יותר, אני רואה את הישובים. נראה לי שכל אחד מהישובים האלה, הסגורים - במשך כל הזמן, והפתוחים, לפחות בהתחלה, יצטרכו לשאת אופי של אגודה, כפי שהיתה טבעון בתחילה או מקומות אחרים, כפי שציינת אתה, את בית הכרם - שבוודאי רוב האנשים לא יודעים שכך אמנם היו פני הדברים לפני 50 שנה בבית הכרם.

מר ח. ראם :

אני רוצה להגיד שיש בכל זאת הבדל בין טבעון למה שאנו רוצים לבנות

פה. התקנות של הגוף שכבר הכינונו אותן, הן הרבה יותר חמורות. הן אומרות שאין בעלות מוחלטת של המתיישב על הנחלה. הזכות לשלוט בשטח ניתנת גם לוועד האגודה. פרוש הדבר, שאדם לא יוכל באופן חפשי למכור את נחלתו, אלא יצטרך לקבל לזה אישור של האגודה. לישוב לא יכול להכנס אדם שלא יתקבל כחבר באגודה. בדיוק כמו במושב. זהו ההבדל העיקרי אשר בא לדעתנו למנוע ספספרות בשטחים. וכן למנוע מכך שיהודי שיש לו כסף יבנה לו כאן וילה על מנת שבקיץ יוכל לבוא לחיות פה באקלים טוב. אנחנו נדרוש מכל אדם שיקשור את חייו, ממש, עם המקום הזה. את זאת הבטחנו בתקנון. התקנון שקבענו הוא תקנון חמור מאוד..

כלומר, צורת הארגון של החיים תהיה

סוגמת ארגון אגודה במושב, אגודה שיתופית במושב. ההבדל היחידי הוא שלא יהיה פה משק חקלאי, אלא כל אחד יתפרנס כפי שהוא מתפרנס ממקצועו שלו. מדובר כאן בעיקר על הבן השני והשלישי, שאנחנו לא יכולים לתת לו נחלה או מגרש במושב, והוא בכל

מר ח. ראם

זאת אומר : אני גדלתי פה, אני רוצה שהילדים שלי ילכו לאותו בית ספר ששם אני גדלתי. יש לנו סוג אנשים שהם קשורים בעבודתם עם המועצה ועם תחנת הנסיונות נוה-יער, שם עובדים הרבה חוקרים ואנשים, ואנחנו צריכים לתת להם מקום מגורים באזור. המחשבה שלנו היא, שהישוב הזה יהיה בנוי על השרותים והאינפרה-סטרוקטורה של האזור, כאשר קופת החולים, ביה"ס ואפילו הצרכנים, בשלב הראשון, תהיה בישוב הקרוב. איך תהיה ההתפתחות בעתיד, לאלהים פחרונים. בעוד חמישים שנה ידאגו מל שידאג.

זוהי הקונספציה הראשונית שלנו ולכל מי שבא אנחנו אומרים : אדוני, אתה חייב לקבל על עצמך את הגזרות האלה, אחרת לא תוכל לגור פה. מי שלא מוכן לקבל על עצמו את התנאים האלה לא יכנס למקום.

פר ח. בנימיני :

מה שונה לעומת טבעון. בעולם

הרחב יש מה שקרוי - ניכור באזור

הערוני - בוחרים את ראש העיר פעם בארבע שנים או חמש שנים והוא לא מכיר ולא יודע אותו. אנשים רוצים לנהל את חייהם. פה הכפר יבחר את הנציגים שלו, המתיישב יהיה בועדות מקומיות. איך זה יתנהל בפועל, אינני יכול לערוב. אבל זה מה שהאנשים רוצים.

פרופ' ר. וייץ :

אני רוצה להגיד דבר מה כהקדמה לדעתי.

אני לא אגיד את דעתי על עצם העניין,

אבל איזו הקדמה משלימה אני מוכרח לומר, ברשותך. אנו עוסקים בעניין מאוד חשוב ומאוד קובע ואם לא יהיה לנו בהיר, אנו, שלא מרצון, עשויים לעשות שגיעות חמורות מאוד.

אני שואל את עצמי ואותכם, מדוע זה

עייירות פיתוח, שיש בהן 10-15 אלף נפש, שכן התפתחו כהלכה ולא

פרופ' ר. וייץ

נעשו בהן טעויות כמו מעלות, בית שאן, ערד ומגדל העמק שזו עיירה די מסודרת - אנחנו עשינו עכשיו ניתוח באיזו מידה הערים הללו נופלות לנטל על משלם המיסים הכללי ועד איזה מידה בחובות. העמדנו צוות ששאל את עצמו - מה הן התכונות של נקודת ההמראה של עיר. עשינו על זה בדיקה מעמיקה. מסתבר - ואלה לא דברים חדשים, הם ידועים בעולם, שבמידה והקהילה מוגבלת בהטלת מיסים לשם קיום השרותים שהיא נותנת, היא יותר במה במידה היא חייבת להטיל מיסים הרבה יותר גבוהים. אם אין תקנון מיוחד, יש גבול לאפשרות הזו.

עכשיו, אם אנחנו הולכים לקהילות

עוד יותר קטנות, כדוגמת מגדל העמק, (הגם שיש בה אוכלוסיה די גדולה בהתחשב עם המיקום שלה - למעלה מ-10 אלפים נפש), היא בכל זאת נטל כבד על אוצר המדינה. עד עכשיו לא הרגשנו בזה כי היה לנו די קל לנהל את הדברים. אבל אנו בתחילת תקופה חדשה, שהתחילה רק עכשיו, שתהיה הרבה יותר חמורה, ונרגיש את זה היטב. לא רק אצלנו קיימת תופעה זו אלא בכל העולם, אפילו באירופה העשירה, בארצות כמו דנמרק, כמו שבדיה וגרמניה המערבית.

על כן, ברגע שהקהילה נעשית קטנה יותר, ואני מאוד בעד האופי שלה כי יש לה אטרובוטים חברתיים, קהילתיים, ערכיים ממדרגה ראשונה, היא חייבת למצוא דרך שונה לממן את השרותים שלה ממקומות אחרים, בשל קטנותה.

מר ח. בנימיני : דרך המועצה האזורית.

מר ח. ראם : דבריו, רק משפט אחד - אנחנו משלמים

באזור שלנו ליושבים 3,200 לירות

מיסים מוניציפאליים בחודש, ובגלל זה אנחנו מתקיימים.

פרופ' ר. וייץ :

ברגע שאין לקהילה שותפות באמצעי
הפרנסה, כלומר, היא לא אגודה
יצרנית, היא רק אגודה צרכנית מונציפאלית, באותו רגע יש תחום
שמעליו אי אפשר לעבור בגביית המיסים. וזהו ההבדל המהותי
בין המושב, הקיבוץ והישוב הקהילתי ואחרים. זה לא ממה הם
מתפרנסים - מחקלאות או מתעשיה. זה לא קשור גם באופי המתיישבים,
האם הישובי הוא הומוגני, או ישוב של בניס, אלא זה קשור באופי
האגודה. אם האגודה איננה שותפה בפרנסה של הפרט כמו בקיבוץ
או במושב, אין לה כל אפשרות לכסות את אחזקתה ברמה הנאותה.
כל אפשרות. וההבדל בין המושב לבין ישוב קהילתי, לפי הדגמים
שהמחלקה להתיישבות יצרה, הם עדיין לא קיימים. היתה ועדה
גדולה שעבדה הרבה זמן, שניסתה למצוא דגם חדש של ישוב קואופרטיבי
יצרני, שהוא איננו מושב, שאיננו מתפרנס על החקלאות. אבל הוא
גם לא שכונה. כי שכונה יש לה אופי שאם היא לא גדלה למינימום,
היא לא מחזיקה מעמד.

אז אם בא אריק שרון ואומר :

רענן, יש שלבי צמיחה, בהתחלה הם יהיו בגודל כזה ואנו רוצים
בטווח מסויים להגיע לגודל מסויים.

מר י. שפירא :

תסביר לי מה זה שונה ממרכז אזורי.
מה ההבדל בין מה שהם מציעים לבין
מרכז אזורי שהקמת עשרות כאלו במקומות אחרים? בזה שהם לא לוקחים
כסף מהממשלה.

פרופ' רענן וייץ :

מרכז אזורי הינו נשוא על גבי
הקואופרטיב של הקאופרטיביים, שיכול
לכסות את ההוצאות שלו בזה שהוא מכניס יד לכיס של הפרט ולא שואל
אותו. ואם אין לו אפשרות לעשות זאת, הוא איננו מרכז אזורי.

פרופ' ר. וייץ

הוא פסאודו מרכז אזורי ודינו קשה ביותר. אדוני היו"ר, ישוב כגון זה שהוא נקרא ישוב קהילתי, מבלי שהוא ישוב קהילתי, אינו יכול להתקיים כישוב קהילתי. אם אין לו התקנון של האגודה היצרנית שהיא שותפה לכל חבר וחבר. אם תביאו תקנון כזה, אז אני יכול לומר לכם שמתקבל על דעתי שישוב קהילתי בין 210 - 300 משפחות הוא ישוב שיכול לקיים את עצמו. אבל בתנאי שהוא ישוב קהילתי. ולא לזה אתם מתכוונים.

אבל אם אתם מתכוונים לזה כגרעין. אם זה גרעין של יוזמים של 200 משפחות, אבל יש תכנית ואפשרות להגיע לעיר, זה אחרת. ואז אני אומר לחברי כאן, שאני מעריך ואוהב אותם, ויש לנו יחסים טובים הרבה שנים - ריבוננו של עולם, יש עיר פיתוח באזור, שהיא נאבקת על קיומה. ממש. היא עולה לעם המון כסף, עד היום הזה, והיא תעלה עוד הרבה זמן. והיא לא תוכל להתפתח כי עכשיו האוצר מקצץ תקציביה והוא מוכרח לקצץ. (וכל ערי הפיתוח ירגישו את זה בשנים הקרובות, עד זוב דם, על באמת). אז אני לא מבין את זה, אנחנו לא יודעים מה לעשות במגדל העמק. כי אם מגדל העמק לא תגדל ולא יהיה בה האלמנט הזה היוזם, אוי ואבוי. זו תהיה מפלה נוראית שאנחנו כולנו נאכל אותה. אז אם מישחו מקים ישוב כפרי - וישוב כפרי זה לא ישוב הקלאי אלא ישוב קואופרטיבי, שהקואופרציה מחייבת אותו לא רק מבחינת איזה חבר נכנס, אלא גם מבחינת תעסוקת החבר ואיזה חלק מפרנסתו הציבור לוקח כדי לקיים את השרותים שלו. אז אם אתם הולכים לדבר כזה, בסדר. אבל להקים דבר כפי שאתם מציעים ליד מגדל העמק, כשמגדל העמק עצמה נלחמת על קיומה, מי יכול להצדיק את הדבר הזה? אני שואל אותכם במלא האחריות. אינני עושה זאת משום שאני מתנגד. להפך. זוהי השאלה שלי - מה זה

פרופ' ר. וייץ

ישוב קהילתי? האם זה יהיה ישוב - שאי פעם יעמוד ברשות עצמו ולא יפול ולא יהיה טפיל לעולם ועד על העם הזה, שלא יכול לשאת יותר דברים כאלה.

השר א. שרון :

לפני שחיים או חגי יתייחסו, אני

רוצה לומר מילה : אני מכיר את

הטענה. אני שמעתי את טענותיהם של ראשי הערים בגליל בנושא הזה. אני עוד לא נפגשתי עם ראשי הערים בנגב, אני יודע שגם הם מתארגנים לביקור אצלי ואני אשמח לשוחח איתם. אני רוצה לומר דבר אחד בהקשר לנושא של שליטה בשטחי ארץ ישראל. אנחנו מדברים עכשיו על שטח שאין לגביו מחלוקת אידיאולוגית ויש לגביו הסכמה מלאה.

הבעיה בגליל איננה בעיה דמוגרפית.

הבעיה הדמוגרפית היא אולי חשובה, בכל ארץ ישראל היא חשובה, אבל היא איננה הבעיה בגליל. שם, לפי דעתי, אם רוצים להגדיל מבחינה דמוגרפית את האוכלוסיה בגליל, הנוח ביותר זה להפוך את מעלות לעיר בת 50 אלף נפש. את כרמיאל לעיר בת 50 אלף נפש, וע"י זה לאזן את מצבנו, מבחינה דמוגרפית, מול האוכלוסיה הערבית שהולכת וגדלה. יש רק דבר אחד : אנחנו נשב במעלות ונשב בכרמיאל, אבל הגליל לא יהיה בידינו. בשום פנים ואופן. וכדי שהגליל יהיה בידינו, לא יעזור, ואפילו אם הדבר הזה נראה לכאורה פגיעה בישובים הקיימים היום, לפי דעתי, את הגישה הזו מוכרחים לגנוז, אפילו מסיבות לאומיות. לפי דעתי, אנחנו יכולים להביא היום מאות משפחות מתושבי הקריות וחיפה, שיגורו, נאמר ליד ציפורי. היום מציפורי לנסוע לחיפה זה חצי שעה, זה כמו לנסוע היום מאזור כפר סבא לאזור תל-אביב. הם יגורו שם בבניה מפותחת ויוודאו שהשטח הזה ישאר בידיים יהודיות, אחרת השטח הזה יאבד לנו. ועובדה היא, שאם לאנשים האלה תציע היום

את אותו הדבר במגדל העמק, הם לא ירצו לעבור לשם. ואם תציע להם אותה הצעה או הצעה מפתה ביותר במעלות, הם לא ירצו לעבור לשם. ויש יתרונות לערים האלה, ויש אנשים שעוברים לשם, אבל אם אתה רוצה לעשות, בפעם אחת, תוך מספר שנים, מבצע שבו מאות או אלפי משפחות יהודיות יעברו לגור במפוזר - ואני בכוונה מדגיש - במפוזר - בגליל, זוהי הדרך היחידה. אני יכול להוסיף שטח קרקע למגדל העמק. אבל אני רוצה שיהיה דבר אחד ברור, באזור תימורים, ובאזור שבין תימורים ליפתחאל, במקום הזה תהיה אוכלוסיה עירונית צפופה, שטח עירוני ערבי צפוף, בית ליד בית, במשך הזמן.

כמו כן, ישנה תופעה, בדרך כלל, אצלנו - למקומות שחיים ערבים יהודים אינם נכנסים. היום, המבצע שאנו עושים בגליל, הפך את הקערה על פיה. פתאום מופיעים יהודים במקומות שיהודים לא היו. פתאום, בכל מקום רואים יהודים. ערבי מדיר חנה שקם בבוקר, רואה יהודים מצפון, רואה יהודים מדרום. ערבי שקם בערבה, רואה שבונים לא מלמעלה ויהודים נוסעים שם. וערבי שמתעורר היום בסחנין, רואה שחיים יהודים מסביב - זו מהפכה שלא היתה דוגמתה. אנחנו היינו יכולים ליצור את התנאים הטובים ביותר, ואפילו אם היינו מצליחים את היהודים לבוא למעלות, זה לא היה קורה. הדבר הזה לא היה קורה.

לכן, לפי דעתי, אנחנו מוכרחים, במשך תקופה מסויימת, עד שנתגבר על הבעיה ועד שבאמת יהודים יהיו בכל מקום, ללכת לדברים שהם שונים ממה שעשינו קודם. מבחינתי, כמו שיהודים חיים היום בטבעון, הם יכולים להיות ליד ציפורי או במקומות אחרים ולנסוע לעבודה באזור התעשיה במפרץ חיפה. אינני רואה בזה שום פגם. אני רוצה שיהודי יחיה

השר א. שרון

שם. שילדים יהודיים יסתובבו שם. שיכירו את השטח. שיהיה שם כביש. שיהיו שם מים, חשמל, טלפון. זה מה שאני צריך. אחרת נחנק ע"י האוכלוסיה הערבית. לכן, לפי דעתי, צריך לגלות בנושא הזה מעט יותר פתיחות ולא לנסות ללכת בדיוק בהתאם למה שחשבנו קודם. אבל אני מציע שחיים ראם או חגי יענו.

מר מ. דרובלס : אני מקבל בברכה, בכלל, הקמת ישובים,

ובעיקר כשזה בה ביוזמה עם מימון

של המתישבים והתושבים בעצמם. בתקופה שלנו שאנחנו חיים בה, שאין לנו מספיק משאבים להקים התיישבות ולעשות את כל מה שיש צורך לעשות, יש לברך על כך. זאת ועוד, שבאים לשם יהודים וזה מופיע על מפת ההתיישבות כמקום שיש צורך להקים בו ישובים בצורה חיונית, וזה יכול להיות עיר ורדים, או תימרת או עומר. בכל המקומות האלה, היכן שבין כך היינו צריכים להקים ישובים, אם באים יהודים ואומרים שיקימו אותם מכספם הם, תבוא עליהם הברכה.

אבל יש לי פה שאלה - אם יהודים

משקיעים מכספם. הם לא מבקשים דבר מהמדינה רק אישור על הקרקע. עד כמה ששמעתי, בתקנון שלכם יש סעיף של ניר שיתופי, ואם הדבר הזה הוא נכון, למה יש לחייב אדם שעומד בתנאי ועדת קבלה ומשקיע מהונו, לקבל על עצמו דווקא את הסעיף של ניר שיתופי. האם באיזה שהוא מקום הדבר הזה אינו נוגד את חופש הפרט? כי בתוך ההתיישבות הציבורית שיש לנו, זה מקובל, כי זה כספי ציבור ויש צורך שלמישהו תהיה השליטה על כך, אבל כאן הרי זה הכל יוזמה פרטית.

מ. ח. ראם :

קודם כל, לרענן וייץ, בנוגע לשליטה

בכיס משלם המיסים. ובכן, באזור

שלנו, השליטה היא מלאה, כי גם מבחינת החוק, כל ועד מקומי שמטיל מיסים, מחליט על המיסים כל שנה, המועצה האזורית מאשרת את המיסים והמיסים הם חוקיים. ואיך בית שערים ואיך נהלל עם 100 - 150 כשפחות מתקיימים, עם בריכת שחיה, עם בית עם, עם חינוך? כי אנו משלמים בעד זה. וכל תושב, לא בעל משק, שיש לו בית בבית שערים, היום, בשנת התקציב השוטפת, משלם 3,200 לירות מיסים בכל חודש. והמיסים הללו תקפים. למרות שיש ערעורים - תושבי שדה יעקב באו אלי בצעקות - למה אתם גוזלים אותנו, למה צריך לשלם כל כך הרבה כסף? אמרתי להם: רבותי, אתם רוצים לחיות פה? אתם רוצים את צורת החיים הזו? זה עולה כך. החינוך, בנוסף למה שהממשלה משלמת, כל תלמיד בתיכון * עולה לנו לפחות 20 אלף לירות, ואנחנו משלמים את זה משום שצורת ההתיישבות שלנו וצורת החיים שלנו היא בשבילנו דת. אנחנו יהודים דתיים. אנחנו מאמינים בזאת. בגלל זה ארגנו בצורה כזו את הישוב הזה. הם יקיימו רמת חיים ורמת שירותים לפי מה שהם ישלמו. זה ההבדל בין מגדל העמק לבין הישוב הזה. כי מה היה במגדל העמק? במגדל העמק משדד השיכון, ויבורך על זאת, בנה, עשה כבישים, והביא חשמל, וחילק פרצלציות ואמר ליהודי: בוא תבנה את ביתך כאן. והיהודי עונה לו: אני לא רוצה את הטובות שלך. אנחנו אומרים ליהודי: אתה תשלם למנהל מקרקעי ישראל לפי הערכת השמאי. אתה תשלם לנו 120 אלף לירות הוצאות פיתוח - כביש וחשמל. אח"כ, תקבל בעד זה מגרש ותבנה לך את הבית. והיהודים רצים לזה.. תתפלאו, אבל היהודים רצים לזה. אנחנו לא עשינו לזה שום פרסום ובכל זאת אנחנו מוצפים פניות מכל מיני צדדים.

לפני כן רשמה ל. דרוקר.
מכאן - מיתקהיפה.

המשך דברי כפרי:

לא עשינו לזה שום פרסום ובכל זאת - אנו מוצפים בפניות מכל מיני צדדים. על כן, אנו איננו יכולים לעשות זאת. לו הייתה לנו אפשרות לתת לאנשים במקום פרנסה ואמצעי-ייצור ויכולים היינו לומר להם: רבותי, תקיימו עצמכם במקום ותחיו חיים משותפים - ודאי היינו עושים זאת.

רענן וייץ: המועצה האזורית מקבלת אחריות על הישוב וכל פרט בו ולא מבקשת

מהמדינה שום השתתפות?

מר כפרי: לא מבקשים שום דבר בענין זה.

יש להם משכורת פחות משיש למורה ואני היום תושב בית-שערים ומשלם את הסכום של 3200 לירות בכל הודש, כי אני רוצה לחיות שם.

רענן וייץ: יש מפעל העוזר לך לשלם זאת וזה שונה בין ישוב כפרי ולא-כפרי.

אני מבין שאתה מצהיר הצהרה ברורה והיא תירשם, שאתם לוקחים עליכם לפתח את המקום באיניציאטיבה שלכם ומקבלים על עצמכם מלוא האחריות על הנעשה שם.

מר כפרי: וזו התשובה לשאלה שנשאלה - מדוע זה ישוב שיתופי. כי אם אנו רוצים

שתהיה לנו שליטה בדבר זה - מוכרחים לקבוע שיהיה זה קשור ב"ניר

שיתופי", שיהיה מעורב בזה,

רענן וייץ: את שאלותי סיימתי והענינים ברורים,

מר כפרי: והנציג שלהם יהיה המועצה האזורית ואיננו רוצים שיקום ישוב ויתארגן

בו רוב של ששים אחוז ויחליט החלטות.

מר פרידמן: מי צריך לקיים את התקנון?

מר כפרי: בררנו עם היועץ המשפטי ויש הסכם בין "ניר שיתופית" ובינינו, שהנציג

יהיה המועצה האזורית וזה יתן את השליטה, כך שמחר לא יקום מישהו

לעשות מזה ישוב חפשי, על ידי שינוי התקנון.

חיים ראם: זה לא יפגע במגדל העמק?

חגי בנימיני: המרחק משם 3.5 ק"מ. זה בצד מערב, צפונית למגדל העמק.

היו"ר א. שרון:

יכול להיות שזה קרוב למגדל העמק. אבל זו אינה מגדל-העמק. מכאן
 אחת משקיף צפונה אל אזור ערבי שהולך ונבנה, צפוף אוכלוסין וממנו
 ישנה תצפית לכיוון יפתח, שזה מושב חדש ולכיוון סוללים, ציפורי, וזה חלק ממערכת שלמה
 - שאינה נוגעת למגדל-העמק. כבוד מגדל-העמק במקומו והיא מתפתחת בצורה יפה מאד וצופה
 לעמק, ותימרת צופה לגליל התחתון, שזה המקום הפרובלמטי ביותר שקיים כיום.

ח. בנימיני:

אנו יודעים שאנו נותנים לישוב הקהילתי את הכלים לנהל את החיים
 ודואגים שתהיה עבודה במקום, אם אפשרי הדבר. אבל אנו נותנים להם
 כלים לנהל חיהם בעזרתנו - כיצד שמבינים הם את הדבר.
 לענין מגדל-העמק: רבותי, זה לא יפה ונחמד, אבל אנשי נהל לא
 התישבו שם ואם היה אחד שהתיישב שם - הוא עזב ויהודים אלה הם קציני-צבא וטייסים ורופאים
 מלפולח, ואם לא לשם - הם ילכו לרעננה. בצורה זו - הם עשויים לשבת עם עוד 200 משפחות
 על הרכס שחולש על העמק. על יד כך ניצור שליטה בשטח ונגדל את האוכלוסיה שם, ונרבה מספר
 היהודים בגליל.

מיתה נוספת אחת: אם רוצים לתת כלי ליהודים ושליטה בשטח -

ידוע שהערבים קונים בנצרת בתים ובשום אגודה שיתופית אינך יכול לכתוב, שלא תקבל ערבים
 לאגודה. כאן כתוב ש"ניר שיתופית" נמצאת בועדת-קבלה, ואז לא יוכלו הערבים לקנות שם
 בתים. בדווים - לא יוכלו להיות בזה. על ידי צורה זו של שיתוף "ניר שיתופית" בזה נדאג
 לכך ועל-ידי הרכב ועדת הקבלה והמכירה שאינה חפשית לכל חבר - נדאג שלא יהיו בזה ערבים.
 מגדל-העמק - זה כמו בית הכרם ליד ירושלים. האם בית-
 הכרם החלישה את ירושלים? - היא התחברה אליה. ישוב זה מתחבר למגדל-העמק. הילדים ילכו
 ללמוד שם בבית ספר ובית ספר תיכון והמרכז יקום כאן ולא בחיפה. זה מתחבר יחד כמו בית-
 הכרם לירושלים.

רענן וייץ:

זו שכונה עירונית בעלת אופי מיוחד.

ח. בנימיני:

הלוואי ונגיע ליום שיהיו שם 600 משפחות.

השר א. שרון:

אומרים שזה קרוב מאד למגדל-העמק. אבל זה שטח אחר. מגדל-העמק צופה לעמק יזרעאל ותימרה - לכיוון בקעת בית-נטופה והסוללים ומביטה לציפורי.

רענן וייץ:

אינני מפחית בחשיבות הישוב היהודי שם. זה מקובל על כולנו, אלא שזה צריך להחזיק עצמו ולקיים עצמו.

היו"ר השר א. שרון: אני מודה לכם, ולהתראות.

(ה"ה בנימיני וכרמי יוצאים את הישיבה)

- - -

ה ד י ו ן

היו"ר א. שרון:

רבותי, שמענו את שלושת החברים או ארבעת החברים שתיארו את שלושת המקומות הללו. כל דבר ומקומו, כל דבר ובנייתו. זה אינו מסוג הישובים הרגילים שהיינו רגילים להם. אמליץ לוועדה לקבל הצעות אלה ולאשרן. אני רוצה לשמוע עתה עמדותיכם.

יוסי מרגלית: אני סבור שועדת השרים לענייני התישבות, יש בפניה בעיה מנקודת ראות אחת: אנו יושבים בוועדות שרים שונות. כל ועדת-שרים מייצגת אינטרס מסויים, או כוונה מסויימת או ראייה מסויימת. אנו יושבים גם בוועדת שרים לענייני פיתוח ויודעים את העמדות של ועדה זו. כל החלטה חיובית שתתקבל כאן - היא מעין מכה קשה לוועדת השרים לערי פיתוח, אם לא מכת-מוות (ואיני רוצה להתבטא בצורה דרסטית..

אני זוכר את הדוגמא האחרונה של נסיון להקים עיר-מדע בגליל וזוכר את קפיצת חברי הוועדה וההתנגדות וחריפה של ראשי ערי הפיתוח לתכנית זו.

לכל, זה נסיון ועלינו לדעת זאת. בא סוג אוכלוסין של מדינת-ישראל

ואומר: לזה הולך אני, לדבר אחד מסויים זה הולך אני ואם לא זה - לא אלך לשום דבר אחר. ואז צריכה להחליט הממשלה או ועדה מטעמה אם היא זונחת וכך זה הוצג לפחות על ידי לובי לא-מבוטל של שרים וערי פיתוח - אם היא זונחת את ההתישבות העירונית, הישובים העירוניים הקיימים ועוברת לדגם התישבות חדש, או שהיא מתחשבת בו.

היו"ר א. שרון:

מדוע זה לא ילך - זה ליד זה?

יוסי מרגלית:

יש כאן ניגוד אינטרסים. ראשי ערי פיתוח טוענים בתוקף רב:

מי רוצה לצאת? - רוצה לצאת האוכלוסיה שאינה מסתפקת בבלוקים או שיכונים

כמי שזה מוגדר בז'רגון רגיל. היום מתחילה להיווצר איחות-חיים מסוג זה. התכניות של

"בנה-ביתך" בערי-פיתוח קורמות עור וגידים ומתפתחות והולכות.

בערד - כל התכניות של "בנה-ביתך" עוברות לשיטה זו וקשה

כבר להשיג שם קרקע. כרמיאל - זו דוגמא שניה.

היו"ר א. שרון:

בחורה מתפתח ישוב ערבי של אלפי נפשות. ישוב זה נוגע כבר באוכלוסיה

הערבית של דרום-הר-חברון. הגבול באופן מעשי יעבור בסביבות באר-שבע

- ליד עומר. נניח שאוסיף עוד עשרת אלפים יהודים לדימונה או ערד, ואני רוצה שיחיו שם.

כיצד אסגור פירצה זו? כיצד אכניס סריז זה בין הבדווים של הנגב לערביי דרום-הר-חברון?

איך אצור ליהודי בבאר-שבע את ההרגשה, שהגבול אינו קילומטר אחד מביתו ליד מצבת חטיבת

הנגב? אם במרחק כמה קילומטרים פנימה - צפונה, יחיו אלף משפחות יהודיות, נוסף לבתי ספר

ולעבודה - כך ייווצר ויישמר הדבר. אחרת הגבול יעבור לגבולות באר-שבע.

על כן, אי-אפשר להסתכל על זה רק דרך המבט של התפתחות ערי-הפיתוח,

אלא צריך לראות זאת מול הסכנות שיכולות להיות בעוד עשר או שלושים או חמשים שנה.

נעמוד בפני העובדה של אוכלוסיה ערבית צפופה מחברון עד באר-שבע, בלי מאחז לרגל יהודית

באמצע.

יוסי מרגלית:

ישנה התישבות שמוגדרת כהתישבות מסורתית - מושב וקיבוץ.

היו"ר א. שרון:

אין לנו כבר מים ואמצעי-ייצור, אין מה לתת עוד. יש

מינימום במקומות הכרחיים וגם כאן משבצים אחדים כאלה. לפי דעתי

יעברו שנים עד שנגיע למה שנקרא חקלאות של הדור הבא, שאפשר יהיה ללכת על הרבה פחות מים

וקרקע. לא הגענו לזה עדיין. היום, בצורת ההתישבות הנוכחית, אפשרות להקים התישבות

חקלאית רגילה, במושגים רגילים שלנו, מעבר למקומות ההכרחיים, שזה חבל בשור, דרום הערבה,

נאות הככר, נחושה, אמציה, שזה בקעת הירדן, שמוכרחים להשלים כעשרה ישובים, כדי ליצור

חשתית מתאימה לקיום והתפתחות אזור זה - זה עצמו בעצם מהווה מה שיכולים אנו לעשות

בשנים הקרובות. השאלה איך חסגור זאת בינתיים?

יוסי מרגלית: ישנו דגם יסודי של ישוב כזה לצורך תפיסת שטח, והאוכלוסיה צריכה

להיות במסגרת כזאת שתוכל להתקיים. יכול להיות שצריך לתת לכך

תשובה על ידי מפעל יצרן במקום ולא דוקא חקלאות. אבל כאשר הולכים להקים ישוב בסדר גודל של אלף משפחות - ישוב קהילתי, זה אומר הקמת עיר נוספת על הערים שאתן מתמודדים אנו כיום.

האם יודעים אנו, שמשמעות החלטתנו זה חוסר אפשרות תקציבית לספל

בהם בשלב הבא? כל מה שנרצה לעשות בישוב מסוג זה, תוך ^{הכרחי} שהמדינה לא תשתתף בתקציבה -

מזכיר את המצב בעומר. גם בעומר במשך שנים רבות הושקע הרבה מאד הון ממשלתי. גם כיום

זה כך.

עלינו לדעת שכל החלטה מסוג זה - יש לה משמעות תקציבית לגבי תקציב

המדינה. נציג האוצר איננו כאן. אני מתאר לימה היה אומר, אילו היה נוכח כאן.

אך כאשר אני מנסה לראות, כמייצג שני נושאים כרגע - 1. התקציב של

משרד הבינוי והשיכון, או יכולתי לחלק את העוגה שלו בצורה שונה; העלאת המשמעות - מה

קורה בערי הפיתוח - איננו יכולים להסכים להקמת הדבר הזה. צריך לחפש פתרון אחר.

לא אומר שלא צריך לסתום את החורים. אבל לעשות זאת על-ידי הקמת ישוב

עירוני נוסף - משמעות הדבר - ישוב עירוני.

היו"ר א. שרון: עומר - זה ישוב עירוני? מה זה מפריע לך שתהיה עוד שכונה כזאת?

היא תהיה על הגבול, ליד משטרת ראועה, כפי שהיתה שם. היא תמנע התחברות

אוכלוסיה בדויות לערבית בדרום הר-חברון. מה רע בזה?!

יוסי מרגלית: אילו היתה החלטה שהיתה אומרת שתבוא יזמה חרבתית ולצד החברתי משמעות

בלתי-רגילה, אם גם תהיה החלטה על יזמה פרטית, ללא השקעות המדינה לכלל -

היו"ר א. שרון: לגבי עומר ב' - לא מדובר כאן בשום השקעה ממשלתית ובשום דבר כזה,

פרט להעמדת הקרקע לרשות המתישבים. זה שצריך להעביר קו-חשמל עד קצה

המקום - זה בטוח וכן לגבי קו-מים. אבל אינך צריך להחזיק את הישוב. האנשים יוכלו להחזיק

את עצמם.

יוסי מרגלית:

אני מכיר זאת היום. יצטרכו להחזיק אותם. הכל רצוף בכוונות טובות. אבל

את המציאות היום-יומית אנו מכירים בישובים מסוג זה. הוקמה עיר

הורדים, שלגביה נתקבלה החלטה מפורשת, שלא תהיינה שם השקעות מדינה. אבל מעבר לזה -

יש התחייבות להביא השקעות, לפתח את השטח ולתת להם סיוע. לכן, אני פשוט צופה כאן את העתיד.

אורי בר-און:

ואם ילכו לכרמיאל - לא תתן להם סיוע?

יוסי מרגלית:

אני שולל הקמת ישובים מסוג זה. אשר למפוני סנטה קטרינה - מדוע לא

יקצו להם זאת ללא אישור ועדת השרים? זה הסכם ישיר עם קבוצה זו, ולא

צריך להביא זאת לוועדת שרים.

היו"ר א. שרון:

כי עד היום כל ישוב מועלה בפני ועדת השרים. אתה יכול לומר שזה יציר-

ביניים ולא קיים עד היום, דבר כזה, שיבו לא יובא לאישור ועדת שרים

מצד זה או זה של הגבול. חשבתי שמן הדין להביא זאת הנה, ולא שיום אחד חברי הועדה ישמעו

על כך.

רענן וייץ:

אפשר לומר שזה לא להחלטתנו.

היו"ר א. שרון:

אתה מתנגד לכל השלושה?

יוסי מרגלית:

כן. זה פרוייקט תיירותי. זה מפעל עסקי לכל דבר ולא התישבות.

מתי דרובלס:

אפילו משפחה אחת מאלה - אם לא תלך לכרמיאל או לעומר - היא לא

תלך לאחת מעיירות הפיתוח האחרות, אלא תמשיך לשבת במקומות אחרים.

ב. עלינו לשנות את הקונצפציות שלנו. אם רוצים יהודים ומוכנים להשקיע

מכספם ולבנות להם ישוב - אין דבר זה צריך להיות פסול, אלא להיפך - תבוא עליהם ברכה.

אנו באים למקומות אחרים, שהם לא הרבה יותר חשובים, ומשקיעים משאבים לאומיים רבים מאד שם.

אינני בטוח אם בכל המקרים יהודים אלה מוכנים להיות מתישבים ולשבת ואז זה עולה לאומה

פי ארבע או שלוש.

אם לשני מקומות אלה - תימרה ועומר - מבחינה לאומית יש חשיבות רבה

מאד לסתום את שתי הפרצות ומה עוד - שלא צריך משאבים להשקיע בהם - מה רע בכך?

ש. רביב:

מי ישקיע עשרים מיליון למפעל-מים בשביל עומר ב'?

מ. דרובלס:

בין כה וכה צריך להשקיע בתשתית, אבל רוב התשתית או ההשקעה

תהיה מכספי האנשים, ביזמה פרטית ושתבוא עליהם ברכה ולא נמשיך להרגיל

אותם שעל המדינה לתת הכל.

בקשר לעמק-האלה: אינני יודע אם אנו איננו מטעים קצת את היהודים

האלה, ואם צריך לאשר להם זאת כישוב. כי חמש-עשרה משפחות - זה לא ישוב.

אם יש להם רק את כספי הפיצויים - יש בידיהם סכום של ששים או שבעים מיליון לירות. זה לא יספיק להם, אלא בקושי להקים את המחנה ולא ישאר להם סכום של אגורה אחת לאמצעי ייצור למפעל התיירות. תנאי תמ"מ, עד כמה שידוע לי, לאזור פיתוח ב' - שזה האזור - מאפשרים 50% בלבד, ותנאי הצמדה.

במידה והם בדקו זאת מבחינה כלכלית והם קבוצה והולכים יחד - לא הייתי

רוצה להיות שותף לזה, כי זו הסתבכות, כי לא יוכלו להתמודד ולממן זאת. על כן,

ניתן להמליץ לתת להם את הקרקע ויקימו את המבנים שלהם. אבל כישוב מוניציפלי וחי, כישוב - זה לא יכול להיות, אלא יהיו סביב מפעל זה מספר משפחות מסויים.

יחד עם זאת - צריך לבדוק את הימון הכספי.

בקשר לעומר ב': אני מחייב זאת וצריך ללכת בכיוון זה, כי זו הצעה טובה.

בקשר לתימרה : אני מחייב זאת. אינני יודע אם ועדה זו יכולה להיכנס

לכל התקנון. אבל אני מעלה את השאלה בקשר ליהודים שמשקיעים מכספם ואותו יהודי עובר את

כל תנאי הקבלה ועומד בהם והוא מגשים זאת בגיבוי ממלכתי, ושיקבל עליו משהו, שאינו חבר בזה, אינו מאמין בו, וזה נוגד את פחופש הפרט באופן ישיר על ידי כך שאדם מצטרף לאגודה מסוימת וכופים עליו לקבל שיתופו של "ניר שיתופית" שזה לבדו שווה יותר מכל חברי הועדה האחרים.

היו"ר א. שרון: אבל יהיו גם ישובים ממין אחר. היום אני יכול כבר לומר לך, שליד מורשת

יש מורשת ב', בין הכפר עיבלין לבין קבול. במידה ונכוון אותו

לקריות, לכביש שפרעם - זה עשר דקות ממפרץ חיפה; שם עומדים אנו להוציא 400 מגרשים

למכרז של "בנה-ביתך". תטפל בהם המועצה האזורית, כי יש להם ענין בישיבתם שם. וזאת, כמו

א. שרון:

שמועצה אחרת מטפלת בשוב הרוסים - תל-אל. היא אוספת את הילדים שלהם ומחלקת את הדואר שם כמו במועצות אזוריות. אם הם לא ירצו להיכנס לשוב כזה - יש להם ברירה אחרת.

רענן וייץ: כל המועצות האלה נמצאות בדפיציטים איומים.

מ. דרובלס: גם עירית תל-אביב כך.

היו"ר א. שרון: רענן, כולנו בדפיציטים איומים, אבל לך אני יכול לומר זאת, כי אתה מבוגר

יותר ומנוסה ומכיר את הדברים כמה שנים לפני: כאשר אתה

משווה זאת עם כל הדפיציטים ומשווה זאת לעצמה של רכב והמסדות שלהם לעומת מה שהיה בעבר -

הנח לזאת. . . לכן, יש מקומות שם זה פתוח ואל ש לא ירצה להיכנס לניר השיתופית - נשלח

אותו למורשה ב' ונגיד שיקנה שם מגרש. זה מקום עם נוף שקשה לעלות על הדעת יופי כזה.

הייתי בעדי, שם עומדים אנו להוציא מכרז מגרשים. אנו נמכור שם מאות

מגרשים והכל נחטף שם, כי המפרץ מונח שם על כף היד...

מ. דרובלס: בן נהלל רוצה לשבת ליד אביו והוא מתנגד לניר שיתופית ואז הוא הולך

לעדי, כך נציע לו.

היו"ר א. שרון: מדוע אני רוצה בתימרה, בשוב כזה? כי אני רוצה ליישב שם את

הבנים מתל-עדשים ואם משהו מהבנים של בניגר או נהלל או בית-שערים

ומכפר יהושע ושדה יעקב ירצה להישאר באזור: ולחיות במקום - אם ירצו שהילדים שילדינו

ילמדו בנהלל - ישלח אותם לשם זה מסוג הישובים שקראתי להם - ישובי מגורים. עדי יהיה ישוב

פתוח ומורשה ב' יהיה ישוב פתוח ועל יד ציפורי יהיה ישוב פתוח - ומי שירצה יקנה שם מגרש.

כי זה אינו כפוף לשום דבר.

מה יקרה: מקום כל כך יפה ומרכזי, שיבוא איש מהדר הכרמל ויגיד שהוא

רוצה לבנות שם בית? - אני מוכרח להגביל זאת באיזו צורה היא. על כן אני אומר, שאם למשל,

יש מקום ליד גורן ונקרא חרדית - זה יהיה ישוב סגור (עכשיו קורים לזה "מנות") ומדוע ישוב

סגור? - כי אם לא אסגור אותו לבנים של ירה ושל שומרה ולבנים של גורן - מה יקרה? -

יבואו אנשים מנהריה ויבנו להם שם בית ובני המושבים יהיו שוב ללא-פתרון. הנתונים שם בהיקף

כזה, שיתן פתרון לדור הזה והבא.

מ. דרובלס:

ישנם ישובים סגורים שאין להם ציר-שיתופית".

רענן וייץ:

אבל הם בחרו בזה. אינך יכול לאכול את העוגה ולהחזיק בה. אני אומר

את דעתי. אעיר שלוש הערות מוקדמות, כדי שדעתי תהיה מובנת.

אני סבור, כמו שאמר אריק, שעלינו לעשות כל מאמץ להתפוס את המרחב.

אוכלוסייה עירונית אינה פותרת את הבעיה הזאת. זה ברור. ותפיסת המרחב - זה כורח ממדרגה

ראשונה. אין על זה ויכוח. על כן, אני בעד התישבות מכל הסוגים, מפוזרת, שתופסת

ושולטת על המרחב. אבל כל זה צריך להעשות כך, שמה שאנו עושים - יביא לעולם ישובים, שבאחד

הימים יהיו נושאים את עצמם ולא יפלו לעולמי-עד על הציבור, כי לא נוכל להחזיק כאלה. זה

צריך להיות ברור.

לפיזור יש מחיר והוא - עיירות פיתוח. אין ספק בזה, כי האוכלוסייה

לא הולכת לכאן אלא לכאן וכוח האדם הינו חשוב ביותר. אבל זה המחיר שצריך לשקול אותו.

צריך לשלם מחיר מסויים על-מנת לתפוס את המרחב ועל זה אין ויכוח. זה דבר ראשון.

דבר שני: בענין המצפים, אינני רוצה שישתמשו בשם זה לשוא. זו הכנה

להתישבות-קבע. כשלעצמה - אין זו התישבות-קבע. זו הכנה להתישבות-קבע משני סוגים ברורים:

הסוג הראשון זה ישובים כפריים, קואופרטיביים: קיבוץ, לאו דוקא חקלאי,

מושב, ישוב קהילתי.

אני רוצה שנזכור פעם, שישוב קהילתי - יש לו שלוש תכונות המאפיינות

אותו. זו אגודה צרכנית ויצרנית. זו אגודה שיש לה ומתכוונת היא ליצור במקום פרנסה לפחות

לשבעים אחוז של תושבים. זו אגודה, ישוב שלא יקום בכוח המתישבים עצמם, בשום מקום בעולם,

כלומר: יבוא יום והוא יצריך תקציב התישבותי לאומי.

ישוב קהילתי בכוח האיניציאטיבה הפרטית - לא יקום. אבל אנו דוחים את

הקמתו כדי לתפוס את הקרקע. זאת עושים בגליל, כי אין לנו זמן וכסף. זו הכנה של ישוב-

קבע.

סוג שני - אלה שכונות עירוניות מפוזרות, בתנאי שיש להם תכנון עירוני

פונקציונלי, ולא סתם בלי הכוונה והכנה. זה רק הכנה למסגרת שצריך לחת לה תוכן.

תמיד תמכתי בתכנון עירוני מפוזר וחשבתי שצריך לעבור מתכנון עירוני מרוכז למפוזר. אבל זה

צריך להעשות על ידי מוסד מישב עירוני. תמיד אמרתי שמשרד השיכון מפגר מלהיפך למוסד מישב עירוני והוא צריך להיפך למוסד ישוב עירוני ואז הוא יתכנן זאת כראוי. אפשר לתכנן בגליל סביב מעלות עיר. מפוזרת, הבנויה שכונות-שכונות. אבל מבחינה פונקציונלית יש להם ה"רזון דה-אטר" שלהם. אחרת אנו עושים תוהו ובוהו.

אם כן, דעתי כזאת: אני מסכים להקמת תימרה, בתנאי מפורש, שיהיה ברור שזה באחריותה המלאה של המועצה והם לא מקבלים שום תקציב ושום ^{השתתפויות} בעתיד לקיומם. זה חל: על המועצה. ועל כן, שהיא תגיד כן ושידעו שהם אחראים לקיומם ונושאים בדבר ונחיה ונראה, אריק. בשתיים יש לזה עבר, אבל שיהיה כתוב בפרטיכל והישיבה תקבל עך כך החלטה ברורה ואתן לזה יד.

אני מסכים גם לעומר ב', בתנאי אחד, שזו עוד שכונה עירונית, דוגמת קומר א' ואז יש לה כללים והם אלה: א. זה שיכון עירוני ולא יותר מדונם אחד יינתן לכל מתישב. ואתם תפקחו על התכנון והוא יהיה בידיכם.

ב. שמתכננים שם מינימום אלף משפחות מראש.

מ. שמיר: כבר עתה מתכננים ל-2500 משפחות.

רענן וייץ: עוד יותר טוב. אני מציע למשרד השיכון, שיהיה המוסד הלאומי המישב.

המינהל הוא רק בעל הבית, בעל הקרקע כאן ואם נתחיל לפתח כל-מיני

מוסדות כאלה - אוי לנו.

ג. יהיה מובטח שכל הכסף לפיתוח בימינו אלה בא מהמתישבים.

אלה שלושת התנאים, ובשלושה תנאים אלה אני בעד.

המשך הישיבה רשמה ז. תם.

(עד כאן רשמה מ.י. - מכאן ז.ח.)

מר ר. וייץ:

עכשו אני עובר לעמק האלה. אני מצטרף לדעת מתי. אני חושב, שצריך להזהיר 15 משפחות אלה תכלית אזהרה. אני חושב, שהן נכנסות להרפתקה קשה והם יכשלו בה.

אני עזרתי למאיר הר-ציון לשבת בכוכב-השחר והמחלקה נתנה לו חלק מההשקעות שלו. חשבתי ש"משוגע" כזה יכול להתקיים לבד. ראיתם את האיש היושב על העץ. את זאת אני מבין. זה לא ישוב, זה חריג ויש חריגים, כמו כל החברה האנושית.

אני בעד זה שהועדה הזאת תודיע, שזה לא ישוב. מינהל מקרקעי ישראל רוצה למכור להם קרקע ולעשות שם מפעל, בבקשה. אני מציע, שנזהיר אותם תכלית אזהרה, כי יבוא יום שהם יבואו בטענות לכל עם ישראל, שהוצאנו אותם מסנטה-קתרינה והכנסנו אותם לבוץ שאין דוגמתו, שלא יצאו מזה.

אם שואלים אותי, הייתי מציע להם עוד מקום אחד מתאים, שהיו מקבלים אותו, צור-הדסה.

מר מ. דרובלס: אני מציע להגדיל את התכנון של אורה.

מר ר. וייץ: אורה זה מושב, כמו שמבואות בית"ר זה מושב שיתופי.

אני בעד זה שנזהיר את 15 המשפחות הללו תכלית אזהרה לא לעשות זאת. אם מינהל מקרקעי ישראל ימכור להם קרקע להקים מפעל - בבקשה, אך בשום פנים ואופן שלא נכיר בהם כישוב,

מר ר. ויץ:

כי אז אנו מקבלים את האחריות עלינו ואז אני מסרב לקבל.

מר ש. רביד:

לא נוח לי לדבר אחרי ראשי המחלקות,

אך אני רוצה לבקש לחדד את ההחלטות,

מפני שאני רוצה שנהיה בטוחים על מה אנו מדברים.

לגבי תימרת, אם הנושא הוא על אחריות

המועצה האיזורית במלואה, כולל תשתית עד ראש השטח והמועצה האיזורית מסוגלת, לפחות בשלב זה, לקחת על עצמה אחריות זו, אני לא מביע דעה, כי אני לא חבר הועדה, אך אני רוצה שזה יהיה ברור.

אני רוצה להגיד לגבי עומר ב'. ועדה

זו קבלה החלטה דומה מאד לגבי כרמי יוסף (תל-גזר) ואני זוכר את כמו היום, שזה לא יפול על המוסדות הממלכתיים ולהביא את התשתית עד ראש אמצע השטח. אני רוצה להגיד שמעבר לזה, בהנחה שאנו לא משתתפים בשום דבר במה שקורה בפנים, המשמעות של החלטה זו היום היא סדר גודל של למעלה מ-30 מיליון ל"י להביא חשמל ומים עד לראש השטח וצריך שיהיה ברור מי מביא את המים. אני בעד עומר ב' מבחינה זו, אך צריך לדעת שיש שם בעיה חמורה של חוסר מים.

השר א. שרון:

יש לנו שם קידוח.

מר ש. רביד:

אני לא רוצה שיהיה ברור מזה, שהמשמעות

של הבאת התשתית עד ראש השטח היא

שמתקציב פיתוח מקורות המים אנו צריכים להוריד משהו אחד ולהניח

את הקו, כי הקידוח של תל-שוקת בקושי יספק את תצרוכת המים של ערד,

מר ש. רביד:

אחרי שנגמור לחשמל אותו ויש לנו בעיה ביתיר עם מים. לכן, זהו מפעל יקר. אז אני רק מבקש, שאם התקבל החלטה, שיהיה ברור מי עושה זאת.

השר א. שרון:

רענן, אתה התכוונת עד ראש השטח כן להביא.

מר ר. ויץ:

לא, דיברתי על כל הפיתוח.

מר מ. דרובלס:

יש דברים מינימליים שמוכרחים לתת.

מר ש. רביד:

אני רק אומר שיהיה ברור, שאם אנו מחליטים להקים את עומר ב', פירוש

הדבר שאנו לא עושים קידוח לאחד הישובים שהחלטנו.

השרא. שרון:

אנו צריכים לשבת עם "מקורות" ולבדוק זאת בדיוק.

מר ש. רביד:

אני אומר מבחינת כסף.

השר א. שרון:

אם אתה שואל אותי, אני מאד בעד הישובים האלה והייתי יחד עם מאיר בסיור זה. אני דוקא מאד מתפעל מהקבוצה שיושבת היום ביתיר, היא קבוצה רצינית ביותר. אך בכל זאת, שכונה מסוג כזה, שתיכנס שם בין חורה לבין איזור משטרת ראווה לאצאצא לשעבר, מבחינת החשיבות שלה בשטח היא לא נופלת במאומה. יש דברים אלמנטריים שאתה צריך לתת.

השר א. שרון:

אני מוכן לפתח את כל החשתית ע"ח האנשים. אך להביא מים לראש השטח, להביא חשמל לראש השטח, להביא כביש לראש השטח - אתה חייב, אין לך ברירה.

אני מצאתי חובה להגיד מה זה.

מר ש. רביד:

לגבי הנושא של עמק האלה - אני פונה אליך אריק - אני חושב, שצריך איך שהוא להוריד את החברה מרעיון זה, כי לא יצליחו בו וחודש לפני יום הפינוי הם יהיו מאוכזבים ואנו לא נדע מה לעשות. אין לעניין בסיס מספיק נכון והפיצויים לא יספיקו לבנות את החשתית והבית. במצב שאנו נמצאים היום, כשאין לנו תשובה לאנשי חבל ימית ואנו נמצאים פחות משנתיים מיום הפינוי, אנו לא נצא מזה.

לגבי עמק האלה, מאחר וגם לי יש

השר א. שרון:

ספקות בנושא זה, אני רוצה לקיים אתם שיחה אישית נוספת ולבדוק את כל הפרויקט הזה. תוך ימים אחדים אעשה זאת ואבדוק את הנושא מתחילתו ועד סופו.

אם הם רוצים לעשות זאת בלעדינו, בלי לערב אותנו.

מר ש. רביד:

אני יורד מנושא צור הדסה. שריגים הוא מקום יפהפה ויש שם תכנית יפה.

מר ר. ויץ:

תן להם שכונה.

השר א. שרון:

כדי להקל על הדיון, אני רוצה להפריד בין תימרת ועומר ב' לבין הנושא של עמק האלה. אני רוצה להזמין, אישית, את האנשים ולבדוק נושא זה שוב, אצא בעיקר נוכח המצב, שאין לי כסף להעביר את נביעות.

מר ש. רביד:

אגב, זה יפגע בנביעות, כי ה-5 מנביעות רק יחנו סיבה לא לתקצב

את נביעות.

השר א. שרון:

את הנושא הזה אני רוצה לא לדחות ולא לקבל עליו היום החלטה. נסתפק בהחלטה

לגבי תימרת ועומר ב'.

אל"מ ד. סתו:

לגבי מצפה אלה אני רוצה להוסיף מלה אחת. אולי יש להציע להם עוד 5 הצעות

אחרות להסתפח באיזו שהיא צורה לאחד הישובים הקיימים.

מר מ. שמיר:

יש להם את ישוב האם שלהם, נביעות.

השר א. שרון:

לא, אין להם.

אל"מ ד. סתו:

אני מתכוון באיזור של עמק|האלה.

השר א. שרון:

אני לוקח על עצמי, מתוך דאגה, לדבר

אתם שוב. אני מאד מעריך את אותו

מ"מ הטנקים הפצוע מרמת הגולן, שהוא בעל הפרויקט הזה בעמק האלה.

מר א. בראון:

הוא הקים זאת, בניגוד לדעת כל המומחים.

השר א. שרון:

אותי מטרידה כל הזמן השאלה. אנו, בכל אופן, לוקחים 15 אנשים, נקשור אותם עם היסודות לבתים במקום, כשאני לא כל כך בטוח, כמה זמן יחזיק מעמד הזיווג העיסקי. אני מוטרד מעניין זה. לכן, חנו לי שוב נושא זה לבחינה. אביא זאת עוד פעם הנה.

אל"מ ד. סתו:

לגבי עומר, אני מסכים עם מה שנאמר קודם. הרעיון הוא חיובי. אין ספק, שזה צריך להשתלב בריקמה העירונית של באר-שבע והמצב הנוכחי, זה חייב להיות בלי שום משאבים לאומיים. חייבים להחליט החלטה עם תנאי זה בצורה מפורשת.

לגבי תימרת - יש לנו בארץ כ-60%-50%

ערי פיתוח מיותרות, כי מבחינת הריקמה ההתישבותית, אם היו מפזרים היום את התושבים מחדש, הערים האלה לא היו קיימות, אך הן קיימות. לכן, המסקנה לדעתי צריכה להיות - וכאן הנקודה - שאם אנו מקימים ישובים חדשים כמו תימרת, זה צריך להשתלב בריקמה העירונית של הגליל ולמרות שמדברים על מרחק של 3.5 ק"מ ממגדל העמק, גם הכרמל מחיפה הוא במרחק כזה. חייבים להקים ישובים, שאם הם עירוניים, תהיה להם זיקה למרכזים העירוניים הקיימים ולא בדגם כפי שעכשו הולכים לבנות. הלואי ותימרת תגדל, ~~אז~~ תצמח ותהיה עיר והיא באמת תתחבר עם מגדל העמק.

אריק, גם אליך בא ראש המועצה, אמור.

אני חושב, שהדאגה שלהם אמיתית ואחרי עיר הורדים, אם תתחיל לקום תימרת, היא תתחרה בערים הקיימות. לדעתי, הקמת תימרת היא חיובית, אך צריך לכפות זיקה הדדית גם למועצה האיזורית וגם למגדל העמק.

מר א. בראון:

החיים יעשו את שלהם.

אל"מ ד. סתו:

החיים עלולים לעשות את שלהם שתימרת
תגדל כישוב סנובי על יד מגדל העמק.

מר מ. דרובלס:

זה ניתן להכוונה, באמצעות משרד
החינוך וכו'.

אל"מ ד. סתו:

השאלה לאן ילכו למרפאה ולבית הספר
ואיפה יקבלו את השירותים.

לדעתי, המועצה האיזורית צריכה להקים

שכונה עירונית למגדל העמק וזאת, מהרגע הראשון, ולא להתנחם שבעתיד
זה יהיה כך. לדעתי, אנו צריכים לקבל החלטה זו, על התנאי הזה.

השר א. שרון:

זה לא מה שאמר רענן.

מר ר. ויץ:

אני אמרתי בפירוש, שצריך לתכנן את
זה בתור התחלה, אך בסופו של דבר,

שזה יהיה חלק מהריקמה העירונית.

השר א. שרון:

אך לא היום.

מר ר. ויץ:

לי לא איכפת שיתחילו בצורה כזאת.
אני הומך במאה אחוז במה שסרי אמר.

אל"מ ד. סתו:

אך שלא מהרגע הראשון יקום נגד מגדל
העמק.

מה זה נגד?

השר א. שרון:

ההתנחלויות הן נגד השכונות. למה

מר א. בראון:

זה נגד? זה כמו אלון מורה נגד

שכונה בירושלים. לא צריך להקים קיבוצים ומושבים, כי זה נגד. אלא איזה דיבורים אלה? למה זה נגד? הדר הכרמל זה נגד חיפה ובית הכרם זה נגד ירושלים.

אמרתי, שלפיזור שהוא חיוני יש

מר ר. ויץ:

מחיר. אך צריך לתכנן אותו כך, שלא

יהפוך לדבר שהוא לא קיים בזכות עצמו. צריך להביא בחשבון שיבוא יום ותהיה שכונה. אז אם הוא יקח את מגדל העמק ויתחיל לתכנן עם עוד שכונות מסביב, אני מבין דבר כזה. אני בעד תכנון עירוני מפוזר, אך בידיעה מראש, שנדע לאן אנו הולכים בעוד 5-10 שנים.

יש בזה צביעות מסוימת. אני זוכר

מר א. בראון:

כשבנו את צהלה ואת רמת השרון לקצינים.

אמרו להם: למה לא תלכו לשכונת התקווה? הם אמרו: אנו רוצים להיות יחד.

אך הם נבלעו.

מר ר. ויץ:

גם הם יבלעו. הבעיה היא, שבדרך אחרת לא יקימו.

מר א. בראון:

עם כל הכבוד לאמור, שהוא ראש מועצה

השר א. שרון:

מצוין, הוא היום לא יקים את תימרת,

כי בחור שכונה של מגדל העמק, תימרת לא תקום היום. אם הם היו רוצים לגור אצל אמור, הם היו גרים שם.

מר י. מרגלית:

אני רוצה לחדד אולי נקודה אחת.

מבחינה אישית, אני לא שולל החלטה,

שמדינת ישראל תאמר: אנו יודעים מה יש לנו, אך במחיר ההתישבות
אנו מוכנים ליצור העמקה יותר נכבדה בין ישראל א' וישראל ב' - וזו
המשמעות.

השר א. שרון:

למה זו העמקה? אתה רוצה שעל ההר

הזה יחיו ערבים? אמרתי לאמור: אני

מוכן להעמיד לרשותכם את כל הקרקעות שמצפון וממזרח לתימרת, תיבנו
שם שכונות, שבסופו של דבר הם יכנסו בפנים. אך היום את תימרת לא
יקימו, כי בני נהלל לא רוצים לגור במגדל העמק. השאלה היא אם אנו
רוצים שערבים יגורו על הרכס הזה או יהודים. אני רוצה, שיהודים
יגורו שם. אמרתי לאמור: כנס אתה לשטח הזה שבין תימרת לכפר החורש
ותיבנה שכונות ותיבנה שכונות שלך, כי בסופו של דבר הכל יתחבר.

מר י. שפירא:

אני מבין, שהעניין הראשון ירד ואין

צורך להביא זאת חזרה הנה. אינפורמציה

אפשר להביא לכאן.

לגבי עומר ב', אני מבין ששאלת ערי

פיתוח לא קיימת, כי ערד ובאר-שבע אינן בבחינת ערי פיתוח.

אל"מ ד. סתו:

ראש מועצת ערד מדבר אחרת.

מר י. שפירא:

לגבי תימרת, אני מצטרף להצעת רענן.

אני מבין, שעניין זה לא יגמר פה כי

שר הבינוני יכול לערער על החלטה זו.

מר י. מרגלית:

אני מתכוון לדווח לשר מה היה. אם

התקבל החלטה שאין השקעות מדינה,

יכול להיות שהשר יחליט לא לערער.

השר א. שרון:

אני מכבד אם הוא יערער. מצדי, אני

אשמח אם הוא יביא זאת לממשלה. זו

זכותו. אך כדי שתהליך יתחיל, צריך לקבל החלטה.

מר י. שפירא:

לדעתי האישית, הדבר הוא גם לתועלת

מגדל העמק, כי ע"י זה מקרבים אוכלוסיה

בעלת איכות עליונה לאיזור זה ודווקא בדרך זו אפשר להביא לשם אוכלוסיה

שתעמיק את איכות האוכלוסיה.

מצד שני, אני סבור שלאיזור ישובי

נהלל יש צורך במרכז איזורי, שבו יתישבו עשרות או מאות משפחות,

המשרתות את האיזור, שהיום אולי גרות בחיפה, ברמת ישי או בעצון.

זה מהווה, למעשה, גם צורך בטחוני וצורך של חסימת ההתפשטות הערבית.

מכיוון שזו בעיה עדינה של מגדל העמק, אני מציע לדחות את ההחלטה,

למרות שרוב האנשים כאן בדעה חיובית, לשיחם בינך ובין שר הבינוי.

מר מ. דרובלס:

למה לדחות?

מר י. שפירא:

זו הצעתי. אני מציע שיחה נוספת

לליבוץ העניין ויש לקחת בחשבון גם

את הערת סרי, לא שילוב אדמיניסטרטיבי, אלא ראייה בטווח רחוק של

השכונה הזאת כחלק מהשכונות שתסובבנה את מגדל העמק, שהיא הערה

חשובה. לכן, זו הצעתי בעניין חימרת. באשר לעומר, אני מצטרף

להצעתך.

השר א. שרון:

למה לדחות? יוסי ידווח לשר.

מר י. שפירא:

אם הוא לא יערער, אז אני בעד זה שתהיה החלטה.

מר י. מרגלית:

או שהשר יחליט לערער או שהוא יחליט לקבל זאת, לאור ההצעה שלא תהיינה השקעות מדינה.

מר י. שפירא:

אני מציע, שאם לא יהיה ערעור, ההחלטה מתקבלת. אם יש ערעור, אז אין החלטה, יהיה דיון מחדש ולא צריך ללכת לממשלה.

מר א. בראון:

אם זה ערעור, זה הולך לממשלה.

מר י. שפירא:

למה לי ליצור התנגדות?

השר א. שרון:

יוסי יבהיר לשר ברוח הכי טובה.

מר מ. שמיר:

דעתי היא, שהבעיה שאנו דנים בה היא חמורה יותר מאשר חיזוק ותגבור עיירות הפיתוח, כפי שהן היום. מטבע הדברים, יש מי שמייצג נושא זה ויש מי שמייצג נושא שני, אך אם נעשה חשבון אמת נראה, שמצב עיירות הפיתוח מול הבעיה של סחף נוראי שקורה לגבי השטח במרחב, אני חושב שזה בעדיפות. זה לא יהיה נכון, מבחינה ממלכתית, לומר היות ויש לנו בעיה כזו, שטרם מצאנו את פתרונה עד הסוף, אין אנו מטפלים במרחבים. אז לא יהיה לנו, בעוד שנה-שנתיים, במה לטפל.

מר מ. שמיר:

שנית, האמת היא שגם אותם החברים שפקקו או הסתייגו מההצעות כפי שהובאו כאן, למעשה הם הרבה יותר חיוביים ביחס לתפיסת המרחבים מאשר משתמע מהדברים. הראיה, אמצאצא המצפים וההחלטות העקרוניות ביחס לישובים קהילתיים וכו'.

אני רוצה להאיר נושא זה משני היבטים, כדי לנסות לתרום את חלקי. ראשית, בכך שאין כל ספק, שאנו נמצאים בפני מציאות חדשה ונוסחאות חדשות ומה שקשה כאן - ונדמה לי, שבין היתר גם את זה השיגו המצפים - להחליט החלטות שיהיו מצד אחד קונצנזוס לגבי המומחים והאמונים על הפתוח ותפיסת המרחבים ומצד שני, שיהיו גם פתרונות ענייניים לגבי הבעיה החדשה שנוצרת.

לדוגמא, במסגרת זו אני בדעה, שהשנים הקרובות צריכות לכוון אותנו לדרך של פיזור מירבי של מצפים ולא דוקא של קהילות גדולות, בין היתר כי אין לנו כוח לשאת בחשתי, אפילו שאנו צריכים בשביל יחידות גדולות ומבחינת האפקט המידי, אנו משיגים אותו עם מצפה קטן, שעולה 20 מיליון, כמו שנשיג עם ישוב גדול שיקום במשך 5 שנים. מי שבקי בנושא יודע טוב מאד, שאם הגליל מצטייר בענייניו כאצבעות, האצבעות הם הערבים ואנו בין האצבעות או להיפך, אז האמת היא, שואדי ערה מבחינה ערבית זה אגרוף. והנה עובדה, שמה שעשינו בואדי ערה זה חוור מאין כמוהו. להכריז על ישובים או ישובים קהילתיים בואדי ערה - לא נוכל לעשות; אך לגייס כסף ל-20-10 מצפים בואדי ערה, זה אפשרי.

מר מ. שמיר:

אני רוצה לומר משהו לגבי מה שאריק מסר בנושא הבדואים. מה קורה לנו? שדה תעופה אחד איננו יכולים להקים, כי יש חביעה בדואית ל-160,000 אלף דונם או 300,000 דונם. כמה פעמים יש לנו 300,000 דונם?

השר א. שרון:

אני נכנס לדבריך באמצע. אני מציע, בואדי ערה, לבנות מה שיותר מהר.

מר ר. ויץ:

אנו מנסים להשיג לכך כסף ממקור אחר.

מר מ. שמיר:

ענין מורדות הרי חברון, אנו חייבים תוך שנתיים להתפזר ב-20-15 יחידות. רק כך נוכל אח"כ ליצור את הקונצנזוס.

מר א. בראון:

את הריקמה העירונית.

מר מ. שמיר:

חשוב גם שאנו לא נשכח שבעצם הישיבה במצפה השגנו יותר מאשר נוכחות. הבעיה המרכזית היא, בסופו של דבר, תפיסת השטחים. יש תכנית ויש דרכים ויש פתרונות לכך, אך ענין זה חייבים לבצע פיזית.

המשך דברי שמיר:

לפני כן רשמה ל. דרוקר.
מכאן מיתקה יפה.

יש פתרונות לכך. אבל את הענין הזה חייבים לבצע פיסית. לפי דעתי

- על רוב השטחים הקריטיים שעדיין בשליטתנו המלאה - תוך שנתיים אפשר להשיג את

הדבר הזה. אני מעיז לנקוט סדר גודל של חצי מיליארד לירות פותר למעשה את רוב התפיסה

לגבי שטחים אלה. אינני אומר תפיסה אורגנית, אלא פיסית וכשמורה לגבי כל התכניות שעליהן נסכים.

נורא הדבר שבסופו של דבר, בהיקף תקציבים אלה, אין לנו את הסכום של

250 מיליון לירות לשנה פעמיים, כדי לעשות את הענין הזה ושאהר-כך נהיה פתוחים לכל תכנון

אפשרי. לא נהיה מוכנים לענין זה ואבקש שנושא תפיסת שטחים מעבר לנושא עצמו - יזכה

לאיזו שהיא התיחסות ושיקול יותר מכפי שזכה בתכניות השנה.

מר פרידמן: חסרון הישיבה היום, שהביאו שלוש בקשות ולא אחת, של שלושה גופים

באקראי. דברי מאיר מכילים הצעה שלא דנו בה.

מ. דרובלס: לא צריך לזה משאבים.

מר פרידמן: אבל דרושה לכך תכנית.

מ. דרובלס: יש תכניות. אם תתן כסף - לא יהיו בעיות לסכנות היהודית.

היו"ר א. שרון: א. בקשר להמשך דברי מאיר שמיר, אנו רואים נושא זה עין בעין כבר

שנים. הנושא של תפיסת השטח ושמירת רזרבה קרקעיות להתישבות יהודית

לדור זה והבא והבאים אחריו - זו המשימה הנכבדה ביותר ברגע זה, שצריך לעשותה.

כמו שקיימנו בזמנו דיון בענין המצפים - ביקשתי לעבד אפשרות של הקמת

20 מצפים נוספים בגליל והוא יושב אתכם בהקדם על הצעתכם בענין המצפים באזור ואדי ערה, והייתי

שמח לשמוע על מצפים בשיפולי הרי חברון, חרף קשיים באזור זה של ישוב מספר משפחות בודדות

בכל מקום, אבל אני מחייב דיון בנושא זה.

היו לפנינו היום שלושה נושאים:

1. נושא אחד - מעתי בזה את דעתכם והצעתי בענין עמק-האלה מה

שמעתי, אבל אקיים שיחה נוספת ואוודא שהאנשים האלה, שכולם רצינים - לא יסתכנו. הם עלולים

להסתכן בגלל היותם כאן חריג של קבוצת אנשים, ולא אדם אחד. יש הבדל בין חריג אחד וחריג

של קבוצה. עלינו לחבר כאן, לצערי, חמשה-עשר חריגים עם חריג אחד, היושב שם

בפני עצמו, אפילו אם הוא מוצלח מאד. על כן, אבדוק זאת אישית. אדווח לכם בישיבה הבאה מה העליתי בבדיקתי, כי חבל שהם יסתבכו.

אשר למקומות האחרים - אני מציע את ההחלטה הבאה:

א. מחליטים לאשר הקמת עומר ב' ותימרה. כאשר השקעת המדינה בהם

תסתכם אך ורק בהבאת מים, חשמל וכביש לראש השטח. יתר ההוצאות יחולו על המתישבים והמועצות הנוגעות בדבר.

אורי בר-און: בתימרה יש מים וחשמל במקום.

היו"ר א. שרון: בסדר.

רענן וייץ: הועדה פונה למשרד השיכון שיתן דעתו על התכנון ועתיד המקום,

שהיו חלק מהמרקם העירוני.

היו"ר א. שרון: לא הייתי מוסיף זאת כרגע.

אם כן - מאשרים הקמת עומר ב' ותימרה כישובים עירוניים.

אורי בר-און: זה לא טוב. בשלב ראשון - ישובים קהילתיים. כי ישוב עירוני - זה

ישוב פתוח.

השר א. שרון: רבותי, "כאשר המגמה בעתיד לראות אותם כישובים עירוניים" - זה הנוסח.

רענן וייץ: על עומר ב' - אין בכלל שאלה.

היו"ר א. שרון: אני נשאר בעצת ההחלטה כפי שהיתה ולא נוסיף על כך כרגע, כי זה עובר

ועדות אזוריות ומרחביות וכל מלה שנוסיף כאן - תגרע.

מחליטים לאשר הקמת עומר ב' ותימרה, כאשר השקעות המדינה בהם יסתכמו

בהבאת מים/חשמל וכביש לראש השטח. יתר ההוצאות יחולו על המתישבים והמועצות הנוגעות בדבר.

יוסי מרגלית: אביא המתייגויות המשרד לגבי הצעת החלטה זו.

היו"ר א. שרון: בסדר, נלך אז לפי הפרוצדורה הרגילה, אך בכל זאת יש לנו עתה החלטה.

הישיבה הסתיימה

מצפה לפיתוח תיירות כפרית בעמק האלה

הת/12

יו"ר הועדה פותח.

ראש המינהל לפיתוח מרש"ל מציג בפני חברי הועדה את ההצעה להקים מצפה לפיתוח תיירות כפרית בצומת "עמק האלה" עבור גרעין של 15 משפחות ממפוני מרחב שלמה שגרים היום באופירה, די-זהב ונביעות.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; וה"ה י. פרידמן, ר. אלוני, מ. דרובלס, י. מרגלית, ר. וייץ ואל"מ ד. סתו.

מ ח ל י ט י ם יו"ר הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית יזמין לשיחה נוספת את נציגי המשפחות מאופירה, די-זהב ונביעות, המועמדות לפי הצעת ההחלטה שהוגשה לוועדה, להקים מצפה לפיתוח תיירות כפרית בצומת "עמק האלה" - כדי לחזור ולבדוק את ההצעה על כל היבטיה. יו"ר הועדה יביא את מסקנותיו לישיבה קרובה של הועדה המשותפת.

המשך הדיון נדחה.

הקמתם של עומר ב' ותימרת

הת/13

יו"ר הועדה פותח.

נציגי המועצות האיזוריות עומר וקישון מציגים בפני חברי הועדה את ההצעות להקים באיזוריהם את היישובים הקהילתיים עומר ב' ותימרת.

בדיון משתתפים: השר א. שרון וה"ה ח. בנימיני, א. כראון, ר. וייץ, ח. ראם, ב. גבר, מ. דרובלס, י. פרידמן, ש. רביד, י. מרגלית, מ. שמיר ואל"מ ד. סתו.

מ ח ל י ט י ם לאחר הקמתם של היישובים הקהילתיים: עומר ב' בנ.צ.: קווי אורך 684 עד 686, קווי רוחב 466.5 עד 468; ותימרת בנ.צ.: קווי אורך 708.5 עד 710.5, קווי רוחב 620 עד 622 כיוון השקיעות המדינה בהם יסתכמו אך ורק בהבאת מים, ושמל וכביש לראש השטח; יתור הוצאות יחולו על המתישבים והמועצות הנוגעים בדבר.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת